

Regiostudies

**Faculteit der Geesteswetenschappen,
Universiteit Leiden**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0318

© 2014 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleidingen Latijns-Amerikastudies en Russische Studies en de masteropleidingen Latijns-Amerika Studies, Russian and Eurasian Studies en North American Studies van de Universiteit Leiden.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	6
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit Leiden.....	9
I: Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies en masteropleiding Latijns-Amerika Studies	11
Samenvattend oordeel van de commissie.....	13
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	17
II: Bacheloropleiding Russische Studies en masteropleiding Russian and Eurasian Studies	49
Samenvattend oordeel van de commissie.....	51
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	56
III: Masteropleiding North American Studies	81
Samenvattend oordeel van de commissie.....	83
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	86
Bijlagen.....	103
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	105
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	109
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	117
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	125
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	135
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	153
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	159
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	161

Dit rapport is vastgesteld op 1 april 2014

Rapport over de bacheloropleidingen Latijns-Amerikastudies en Russische Studies en de masteropleidingen Latijns-Amerika Studies, Russian and Eurasian Studies en North American Studies van de Universiteit Leiden

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Naam van de opleiding:	Latijns-Amerikastudies
CROHO-nummer:	56052
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	N.v.t.
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2014

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

Naam van de opleiding:	Latijns-Amerika Studies
CROHO-nummer:	60174
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2014

Bacheloropleiding Russische Studies

Naam van de opleiding:	Russische Studies
CROHO-nummer:	50855
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	- Politiek, geschiedenis en economie - Taal en cultuur
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2014

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

Naam van de opleiding:	Russian and Eurasian Studies
CROHO-nummer:	60848
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2014

Masteropleiding North American Studies

Naam van de opleiding:	North American Studies
CROHO-nummer:	60845
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Leiden
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Regiostudies aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden vond plaats op 27, 28 en 29 mei 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Leiden
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de opleidingen Regiostudies van de Universiteit Leiden valt binnen de clusterbeoordeling Regiostudies, waarvoor in 2012 en 2013 in totaal 39 opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Regiostudies is samengesteld uit totaal twaalf commissieleden:

- Prof. dr. A. Wouters (voorzitter), emeritus hoogleraar Griekse Taal- en Letterkunde, Katholieke Universiteit Leuven;

- Prof. dr. K. Pollmann, professor of Classics, University of Kent (Canterbury), Adjunct Professor at Aarhus University (Denmark), and Professor Extraordinary at Stellenbosch University;
- Prof. dr. G. Buelens, professor of English, Universiteit Gent;
- Prof. dr. D. Kruijt, professor Emeritus of Development Studies, Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. E. Hollender, professor of Jewish Studies at the Goethe-University Frankfurt/Main, Germany;
- Prof. dr. J. Gvozdanovic, professor Slavic Linguistics aan Heidelberg University;
- Prof. dr. J. Nawas, professor Arabic and Islamic Studies aan de Katholieke Universiteit Leuven;
- Prof. dr. G. De Boel, hoogleraar Griekse en Vergelijkende Taalkunde en Nieuwgrieks, Universiteit Gent;
- Prof. dr. N. Worden, professor of History and Head of Department of Historical Studies, University of Cape Town;
- Prof. dr. Behr, professor and Chair Traditional China, East Asia Seminar, Faculty of Philosophy, Universität Zürich;
- D. Meijer, bachelorstudent American Studies, Rijksuniversiteit Groningen;
- T. Lysen, student Researchmaster Classics, Universiteit van Amsterdam.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Drs. M.M. Frederik, medewerker van QANU, was coördinator van de clustervisitatie Regiostudies. Tijdens het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam was dr. W. van Gastel als projectleider aanwezig. Projectleider drs. L. van der Grijspaarde was aanwezig tijdens de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam, Radboud Universiteit Nijmegen en de Universiteit Utrecht. Projectleider dr. F. Meijer was aanwezig tijdens de bezoeken aan de Universiteit Leiden en de Universiteit Groningen. Projectleider M. Jansen was aanwezig tijdens het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam. Projectleider M. Amsing MSc was aanwezig tijdens het bezoek aan de Universiteit Leiden. Projectleider J.J. Krooneman MSc was aanwezig tijdens het bezoek aan de Universiteit Leiden. Projectleider N. Vestering MSc was aanwezig bij het bezoek aan de Universiteit Groningen. Secretarissen A. Wieldraaijer MA, drs. D. de Lange en dr. J. Corporaal hebben een bijdrage geleverd aan de rapportage voor de Universiteit Leiden.

Ook de projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders waren steeds op de hoogte van alle bevindingen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 5 november 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een samengesteld document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vier scripties per opleiding en 15 scripties per beoordeelde instelling.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport. Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met docenten en begeleiders van de achttien opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling ‘onvoldoende’ wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uit stijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit Leiden

Het bezoek aan de Universiteit Leiden vond plaats op 27, 28 en 29 mei 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 2 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt. De commissie die de opleidingen Regiostudies van de Universiteit Leiden beoordeelde bestond uit drie subcommissies:

- Prof. dr. A. Wouters (voorzitter);
- Prof. dr. K. Pollmann;
- Prof. dr. E. Hollender.

Deze subcommissie werd ondersteund door mw. L. van der Grijsparde.

- Prof. dr. W. Behr (voorzitter);
- Prof. dr. N. Worden;
- D. Meijer.

Deze subcommissie werd ondersteund door mw. F. Meijer en mw J.J. Krooneman.

- Prof. dr. J. Gvozdanovic (voorzitter);
- Prof. dr. G. Buelens;
- Prof. dr. D. Kruijt.

Deze subcommissie werd ondersteund door mw. M.J. Amsing.

De commissie heeft voor een aantal opleidingen een beroep gedaan op referenten. Het gaat daarbij om:

- Bacheloropleiding Afrikaanse talen en culturen en masteropleiding Afrika Studies: prof. dr. K. Bostoën, hoogleraar Afrikaanse talen en culturen, Universiteit Gent.
- Bacheloropleiding Janpanstudies en masteropleidingen Azië Studies: dr. Ellen E.M.A. van Goethem, associate professor, Graduate School of Humanities, Kyushu University, Japan.
- Bacheloropleiding Koreastudies en masteropleidingen Azië Studies: dr. S.A.C. Vermeersch, Seoul National University.

- Bacheloropleiding Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies en masteropleidingen Azië Studies: prof. dr. V. Houben, professor of Southeast Asian History and Society, Humboldt Universität zu Berlin.

Deze referenten waren geen lid, maar adviseur van de visitatiecommissie. Ze hebben niet deelgenomen aan het bezoek en ook geen rol gespeeld in de beoordeling van de opleidingen. Ze hebben de kritische reflectie en enkele afstudeerscripties gelezen en hun vragen en opmerkingen naar aanleiding daarvan ter beschikking gesteld aan de commissie. De commissie heeft die vragen en opmerkingen aan de orde gesteld in de gesprekken die zij gevoerd heeft en betrokken bij het formuleren van haar overwegingen en conclusies.

Het College van Bestuur van de Universiteit Leiden en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de opleidingen Regiostudies van de Universiteit Leiden en met de hierboven genoemde referenten.

Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de voorzitter van de visitatiecommissie en de coördinator van iedere opleiding scripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studiejaar. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (zie Bijlage 7).

I: Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies en masteropleiding Latijns-Amerika Studies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de bacheloropleiding en de masteropleiding Latijns-Amerika Studies van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties van de opleidingen, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies het referentiekader op adequate wijze nader gespecificeerd heeft. De commissie is van mening dat de opleiding een nationaal en internationaal uniek en aantrekkelijk profiel heeft door haar focus op de gehele regio en de nadruk op moderne geschiedenis (naast taal en literatuur) en door de track Braziliëstudies waarin ook het Portugees behandeld wordt.

De eindkwalificaties sluiten aan bij het profiel en het Domeinspecifiek Referentiekader en zijn van het niveau dat internationaal van een academische bacheloropleiding verwacht wordt.

De commissie constateert dat de opleiding studenten voldoende voorbereidt op de aansluitende masteropleiding, maar meent dat de opleiding studenten niet goed voorbereidt op de arbeidsmarkt. De commissie is zich ervan bewust dat de opleiding breed is, maar wijst op de mogelijkheid van stages als middel om een betere aansluiting op de arbeidsmarkt te bereiken.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie concludeert dat de opbouw van het programma een logisch geheel vormt. De studenten worden breed opgeleid om vanuit drie disciplines (moderne geschiedenis, taalkunde en letterkunde) naar de Latijns-Amerikaanse samenleving te kijken en leren zich steeds beter uit te drukken in het Spaans en/of Portugees. Het programma legt volgens de commissie een solide basis van kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot de huidige Latijns-Amerikaanse samenlevingen. Het stelt studenten in staat om de beoogde eindkwalificaties van de opleiding te realiseren. De werkvormen in het programma zijn passend en zo gekozen dat een progressie in moeilijkheidsgraad herkenbaar is. Aan de verwerving van elementaire onderzoeksvaardigheden zou vanaf het eerste jaar meer aandacht besteed kunnen worden. Ook adviseert de commissie om de integratie tussen de drie disciplines binnen het programma te verbeteren, bijvoorbeeld door structureel overleg te bewerkstelligen.

De commissie stelt vast dat het programma studeerbaar is en dat het rendement boven het facultair en universitair gemiddelde ligt. De commissie raadt de opleiding wel aan haast te maken met de verantwoording van de daadwerkelijke studielast: het aantal studiepunten komt volgens de studenten niet altijd overeen met de werkelijke studielast voor een vak.

De commissie constateert dat staf van voldoende omvang is en bestaat uit gekwalificeerde en uiterst gemotiveerde docenten die hun eigen onderzoek aan de orde stellen in het onderwijs. De verdeling van docenten over de drie disciplines lijkt echter niet in lijn met de studentenaantallen: de werkdruk van de sectie moderne geschiedenis is de afgelopen jaren fors gegroeid. De commissie raadt aan dit kritisch te evalueren.

De commissie constateert dat de opleiding voldoende oog heeft voor de kwaliteit van de verschillende aspecten van de onderwijsleeromgeving. Docenten vragen schriftelijk én mondeling om feedback, wat de commissie zeer waardeert. De commissie is wel van mening dat de opleidingscommissie zich proactiever op kan stellen.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie constateert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en dat studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de toetsen van voldoende niveau zijn en de toetsmethoden adequaat en gevarieerd. De studenten ontvangen adequate feedback, maar de commissie is wel van oordeel dat werkstukken en mondelinge referaten op een meer coherente wijze getoetst zouden moeten worden. Ze staat positief tegenover het voornemen van de opleiding om de toetsing verder te uniformeren.

De commissie stelt vast dat de scripties die zij bestudeerd heeft voldoen aan de gestelde criteria, dat de beoordeling adequaat en passend is en dat de studenten het beoogde eindniveau daadwerkelijk bereiken. De commissie staat positief tegenover het voornemen van de opleiding om het beoordelingsformulier te evalueren en waar mogelijk te verbeteren.

De commissie is van oordeel dat de examencommissie naar behoren functioneert, maar heeft nog geen helder beeld van de wijze waarop de examencommissie omgaat met haar nieuwe verantwoordelijkheden. De commissie stelt vast dat de examencommissie nog niet systematisch en steekproefsgewijs de kwaliteit van toetsen, papers en scripties controleert, en raadt de opleiding aan om de toetsingsprocedures periodiek te beoordelen. Het verheugt de commissie dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie stelt vast dat de opleiding een duidelijke oriëntering heeft op het hedendaagse Latijns-Amerika. Ze waardeert het sterke accent op moderne geschiedenis, het Spaans als voertaal en de verbeterde aanpak van de drie perspectieven op de regio.

Het profiel en de doelstellingen van de opleiding sluiten goed op elkaar aan. De eindkwalificaties sluiten aan op de eisen die internationaal gesteld worden aan een academische masteropleiding. De commissie constateert met enige zorg de verschillen tussen de profilering en de verdeling van de aantallen studenten over de verschillende richtingen. Ze beveelt aan om de profilering van de programma's en de samenhang hiertussen waar mogelijk te versterken.

Tot slot acht de commissie het zorgelijk dat slechts een klein deel van de afgestudeerden van de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies doorstroomt naar de masteropleiding. Ze is positief over het voornemen van de opleidingen om de mogelijkheden van de masteropleiding meer onder de aandacht van derdejaars bachelorstudenten te brengen.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie concludeert dat de eindkwalificaties op een adequate en logische manier vertaald zijn in het curriculum, dat als een logisch geheel is opgebouwd. Ze waardeert de verschillende perspectieven die in het programma aan bod komen. De commissie is minder positief over de verschillen tussen de trajecten die voor verschillen in keuzemogelijkheden zorgen en het voor studenten moderne geschiedenis en letterkunde mogelijk maken niet met taalkunde in aanraking te komen, terwijl dit wel onderdeel van de eindkwalificaties is. De commissie adviseert de opleiding de opzet van de trajecten verder te harmoniseren en de samenhang te versterken.

De gehanteerde werkvormen sluiten aan op de leerdoelen van de vakken. Er wordt voldoende aandacht besteed aan academische vaardigheden, maar de methoden en technieken van empirisch onderzoek zouden in de periode voorafgaand aan het buitenlandverblijf meer aandacht mogen krijgen.

Het programma is studeerbaar. De commissie is zeer positief over het feit dat studenten snel afstuderen, terwijl ze ook twee maanden in het buitenland verblijven. Hoewel de commissie begrip heeft voor de beperkte financiële mogelijkheden, raadt ze de opleiding aan om naar mogelijkheden te zoeken voor studenten die het buitenlandverblijf niet of nauwelijks kunnen financieren.

De studiefaciliteiten zijn in orde en de studenten voelen zich gehoord. Docenten vragen schriftelijk en mondeling om feedback, wat de commissie zeer waardeert. De commissie is wel van mening dat de opleidingscommissie zich proactiever op kan stellen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie stelt vast dat de toetsen van adequaat niveau en voldoende gevarieerd zijn en aansluiten op de inhoud van het programma, de leerdoelen en werkvormen van de vakken. De studenten zijn tevreden over de feedback die ze ontvangen en worden voldoende geïnformeerd over de gehanteerde beoordelingscriteria en procedures. Wel adviseert de commissie heldere beoordelingsformulieren voor presentaties en papers te ontwikkelen en de toetsing van actieve participatie verder uit te werken.

De commissie is van oordeel dat de examencommissie naar behoren functioneert, maar heeft nog geen helder beeld van de wijze waarop de examencommissie omgaat met haar nieuwe verantwoordelijkheden. De commissie stelt vast dat de examencommissie nog niet systematisch en steekproefsgewijs de kwaliteit van toetsen, papers en scripties controleert en raadt aan de toetsingsprocedures periodiek te beoordelen. Het verheugt de commissie dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies:

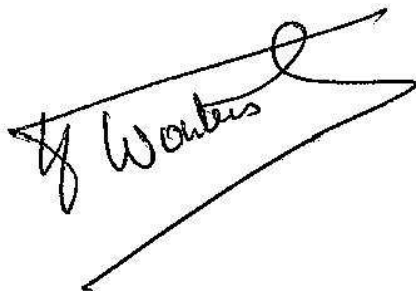
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

M.J. Amsing, MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies en de masteropleiding Latijns-Amerika Studies.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de bachelor- en de masteropleiding Latijns-Amerikastudies. De opleidingen hebben volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Per september 2011 is de naam van de opleiding gewijzigd van Talen en Culturen van Latijns-Amerika (TCLA) in Latijns-Amerikastudies. Deze naamswijziging was onderdeel van een faculteitsbrede stroomlijning van de namen van regiostudies. De opleiding is om meerdere redenen van mening dat deze naamswijziging een juiste keuze is geweest. Allereerst sluit de nieuwe naam internationaal beter aan bij gelijksoortige programma's (*Latin America Studies, Estudios Latinoamericanos*). Ten tweede benadrukt deze benaming de regio die de opleiding bestudeert. De wijziging sluit daarmee aan op de ervaring van de opleiding dat de regio Latijns-Amerika voor de meeste studenten de doorslaggevende factor is bij de keuze voor de opleiding.

Uit de kritische reflectie blijkt dat de opleiding allereerst tot doel heeft dat studenten de kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot Latijns-Amerikastudies verwerven die een voorwaarde zijn voor toelating tot aansluitende masteropleidingen. Ten tweede dienen studenten in staat te zijn om met succes functies uit te oefenen waarvoor academische kennis en vaardigheden op bachelorniveau over de regio Latijns-Amerika vereist dan wel wenselijk is. De bacheloropleiding heeft daarbij tot doel om haar studenten een solide academische vorming te geven op het gebied van de geschiedenis en de sociaaleconomische, politieke en culturele realiteiten in de huidige Latijns-Amerikaanse samenlevingen. De overdracht van deze academische vorming vindt plaats vanuit drie hoofddisciplines of wetenschapsgebieden: moderne geschiedenis, letterkunde en taalkunde. Tijdens de opleiding komen studenten verder in aanraking met disciplines als antropologie, ontwikkelingssociologie, politicologie en culturele studies.

De opleiding is sterk georiënteerd op het moderne Latijns-Amerika. Het is het doel van de opleiding dat studenten het heden leren begrijpen vanuit een historisch perspectief. Om deze reden krijgen alle studenten een degelijke historische bagage mee. Deze bagage bestaat uit de geschiedenis van staat en maatschappij in de regio, de geschiedenis van de Latijns-Amerikaanse literatuur en de ontwikkeling van het Latijns-Amerikaanse Spaans en Portugees van de koloniale periode tot het heden.

De opleiding bestudeert de hedendaagse Latijns-Amerikaanse samenlevingen vanuit de drie hoofddisciplines. De discipline moderne geschiedenis richt zich vooral op *public policies* (overheidsbeleid op kritieke velden als armoedebestrijding, veiligheid, onderwijs, gezondheidszorg, buitenlands beleid en het beleid ten opzichte van inheemse minderheden). De focus van de discipline letterkunde ligt op de culturele analyse van de moderne massamedia en sociale media. Tot slot profileert taalkunde zich op het gebied van taalvariatie

en bilinguïsme in Latijns-Amerika. Hierbij wordt ook gekeken naar de gevolgen van de globalisering van de media en toenemende *empowerment* van inheemse bewegingen.

Vergelijkbare bacheloropleidingen in Nederland zijn de bacheloropleidingen Spaanse taal en cultuur aan de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam en de Radboud Universiteit Nijmegen. In vergelijking tot deze opleidingen is de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies de enige opleiding waar de regio Latijns-Amerika centraal staat, en waar de nadruk niet alleen op taal en literatuur, maar ook op de moderne geschiedenis ligt. Daarnaast is het de enige opleiding die zich niet alleen richt op de Spaanstalige landen, maar, door de track Braziliëstudies, ook op het Portugees. Naar aanleiding van de midterm review van april 2011 heeft de opleiding het Portugees en Brazilië sterker in het programma verankerd door de minor uit te bouwen tot de track Braziliëstudies. De opleiding Portugese Taal en Cultuur aan de Universiteit Utrecht is met ingang van 1 september 2013 gesloten. Omdat dit de laatste opleiding Portugees in Nederland was, verwacht de opleiding dat de belangstelling voor de opleiding Latijns-Amerikastudies de komende jaren zal toenemen.

Internationaal gezien constateert de opleiding in de kritische reflectie dat de meeste bacheloropleidingen monodisciplinair zijn (vooral gericht op literatuur en/of Spaans) en/of niet gericht zijn op de regio. Zo bestudeert de opleiding Hispanic and Latin America Studies van de University of Leeds Spaans- en Portugeessprekende samenlevingen, en maakt Latijns-Amerika daarvan slechts een onderdeel uit.

De commissie heeft geconstateerd dat de bacheloropleiding een breed profiel heeft gekozen dat aansluit bij het brede Domeinspecifiek Referentiekader en bij de doelstelling van de opleiding om studenten een brede basis te bieden. De bacheloropleiding laat studenten kennis, inzicht en vaardigheden verwerven op het gebied van de geschiedenis en de sociaaleconomische, politieke en culturele realiteiten van de huidige Latijns-Amerikaanse samenlevingen. De commissie is van mening dat de opleiding met haar oriëntatie op de regio, de track Braziliëstudies en de focus op moderne geschiedenis een aantrekkelijke positie inneemt in nationaal en internationaal opzicht. Zo gaven studenten tijdens het bezoek duidelijk te kennen dat de regio Latijns-Amerika voor hen een aantrekkelijke en vaak doorslaggevende factor is in de studiekeuze. Verder gaf de bacheloropleiding aan zij gekozen heeft voor de contemporaine insteek omdat deze aansluit bij de behoefte van de huidige studenten om meer maatschappijgerichte vakken te volgen. De commissie kan zich in de keuzes van de opleiding vinden.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

Evenals de bacheloropleiding kent de masteropleiding een duidelijke oriëntatie op het hedendaagse Latijns-Amerika. De opleiding heeft vier doelstellingen geformuleerd. Allereerst streeft de opleiding ernaar dat studenten wetenschappelijke kennis en inzicht op het gebied van de Latijns-Amerikaanse regio verwerven en vaardigheden en wetenschappelijke methoden aanleren. Deze wetenschappelijke vorming dient de studenten in staat te stellen om enkele van de belangrijkste sociaaleconomische, politieke en culturele vraagstukken van het hedendaagse Latijns-Amerika vanuit een geschiedkundig, letterkundig en taalkundig perspectief te analyseren en te begrijpen. De masteropleiding heeft om deze reden een expliciete hedendaagse oriëntatie. Aansluitend bij de tweede doelstelling beschrijft de opleiding in haar kritische reflectie verder dat zij sterk theoretisch georiënteerd is. De opleiding beoogt het ontwikkelen van academische vaardigheden, waaronder het zelfstandig wetenschappelijk denken en handelen, het analyseren van complexe problemen en het wetenschappelijk rapporteren. Ten derde heeft de opleiding tot doel om studenten voor te bereiden op een wetenschappelijke loopbaan en vervolgonderwijs. Ten vierde beoogt de

opleiding haar studenten voor te bereiden op een maatschappelijke loopbaan. Zo kunnen de studenten van de discipline moderne geschiedenis hun kennis over publiek beleid in Latijns-Amerika toepassen bij het formuleren van ontwikkelingsstrategieën op diverse gebieden, zoals onderwijs, veiligheid, gezondheidszorg en minderhedenbeleid. De studenten van de discipline letterkunde zijn in staat om, met hun kennis over de culturele analyse, de gevolgen van globalisering op de media en migratiestromen kritisch te beschouwen. Voor de studenten van de discipline taalkunde geldt dat zij de kennis over taalvariatie en tweetaligheid kunnen toepassen in projecten die bijvoorbeeld tot doel hebben om het gebruik van inheemse talen te versterken. De commissie waardeert de directe aansluiting van de profileringsgebieden op het werkveld. Uit de evaluaties blijkt echter dat de studenten in het studiejaar 2010-2011 de voorbereiding op de beroepsloopbaan laag waardeerden (2.7). Tijdens het bezoek van de commissie bevestigden de studenten dat het lastig is om met een zo brede opleiding een baan te vinden. De commissie vraagt de opleiding dan ook om toe te zien op de aansluiting met en de voorbereiding op het werkveld.

De vakken in het curriculum worden volledig in het Spaans gedoceerd door voornamelijk *native speakers* uit verschillende landen in Latijns-Amerika. Hierdoor krijgen de studenten volgens de kritische reflectie colleges op hoog niveau en leren ze het academisch Spaans goed beheersen.

In (inter)nationaal opzicht profileert de masteropleiding zich door de sterke oriëntatie op het hedendaagse Latijns-Amerika. Het doel is om studenten relevante kennis bij te brengen die zij kunnen toepassen bij organisaties die zich bezighouden met de sociaaleconomische, politieke en culturele realiteiten van Latijns-Amerika. Dit doel is geformuleerd in navolging van het advies van de Midterm Review commissie die in april 2011 de opleiding adviseerde om de profilering te versterken door de drie hoofddisciplines (moderne geschiedenis, letterkunde en taalkunde) te bundelen rondom een centrale thematiek. De thematiek die in de masteropleiding aan de orde wordt gesteld sluit daarbij aan op die van de bacheloropleiding. Sinds september 2012 richt moderne geschiedenis zich ook vooral op *public policies*, met speciale aandacht voor overheidsbeleid op verschillende terreinen in Latijns-Amerika. De focus van letterkunde is de culturele analyse van moderne massamedia en sociale media. Taalkunde richt zich, net als in de bacheloropleiding, vooral op taalvariatie en bilinguïsme in Latijns-Amerika, met een accent op de gevolgen van globalisering van de media op lokale taalgebruiken en uitdrukkingen en op de relatie tussen de heropleving van tweetaligheid en de toenemende bewustwording over inheemse bewegingen. Tot slot besteedt de opleiding volgens de kritische reflectie veel aandacht aan sociaalwetenschappelijke bijdragen en thema's uit de antropologie, economie, politicologie en sociologie.

In de kritische reflectie beschrijft de masteropleiding dat zij zich onderscheidt van de andere opleidingen in Nederland door het accent op de moderne geschiedenis, door het gebruik van Spaans als voertaal en door de keuze voor drie disciplines of perspectieven op de regio Latijns-Amerika. Landelijk gezien waren er tot voor kort twee andere masteropleidingen die zich richtten op de regio Latijns-Amerika. De masteropleiding Latin American and Caribbean Studies in Utrecht zal vanaf het studiejaar 2014-2015 echter niet meer aangeboden worden. De andere masteropleiding is de Engelstalige opleiding Latin American Studies van de Universiteit van Amsterdam, die sterk verbonden is aan het Centrum voor Studie en Documentatie van Latijns-Amerika (Centro de Estudios y Documentación Latinoamericanos – CEDLA). Het betreft een ander type opleiding met een programma van 15 maanden (75 EC) waar jaarlijks vijftien studenten worden toegelaten die binnen hun studie drie maanden verplicht veldwerk doen in Latijns-Amerika ten behoeve van hun masterscriptie.

Internationaal bestaat er volgens de kritische reflectie verder, met uitzondering van Engeland en Spanje, geen gecombineerde bachelor- en masteropleiding Latijns-Amerikastudies.

De commissie heeft geconstateerd dat de oriëntatie en het profiel van de opleiding aansluiten bij de doelstelling van de opleiding om studenten de wetenschappelijke kennis, inzichten, vaardigheden en methoden te bieden die hen in staat stellen om de vraagstukken van het hedendaagse Latijns-Amerika vanuit een geschiedkundig, letterkundig en taalkundig perspectief te analyseren en te begrijpen. Verder concludeert de commissie dat de masteropleiding naar aanleiding van conclusies van de commissie die in 2011 een Midterm Review heeft uitgevoerd, de hoofddisciplines op een zichtbare en inzichtelijke manier heeft verbonden aan een thematische aanpak.

De commissie begreep uit de kritische reflectie van de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies dat op het moment slechts een klein deel van de afgestudeerden van de bacheloropleiding ervoor kiest om door te stromen naar de masteropleiding. De commissie ondersteunt de masteropleiding in haar voornemen om in oktober een enquête te houden onder afgestudeerden van de bacheloropleiding om te achterhalen waarom ze een andere studie zijn gestart en welke. De commissie raadt de opleiding verder aan om deze enquête breder aan te pakken en om ook de huidige bachelor- en masterstudenten te enquêteren. Daarnaast heeft de bacheloropleiding het voornemen om de inhoud en de mogelijkheden van de masteropleiding intensiever onder de aandacht te brengen van derdejaarsstudenten. De commissie raadt de opleiding aan hierbij ook de nieuwe bacheloropleiding International Studies in Den Haag te betrekken.

De opleiding geeft in haar sterkte-zwakteanalyse in de kritische reflectie aan dat de profilering van de discipline moderne geschiedenis momenteel het sterkst is en dat een meerderheid van de studenten voor deze richting kiest. De masteropleiding geeft aan dat letterkunde groeit en bezig is haar *full potential* te bereiken. Taalkunde slaagt er nog niet in om voldoende studenten aan te trekken. Beide secties zijn bezig om hun profilering en aanbod aan te passen. De commissie raadt de opleiding aan om op dit punt op korte termijn verdere stappen te zetten en daarbij te overwegen dat een meerderheid van de studenten geïnteresseerd is in de maatschappijgerichte vakken.

1.3 Eindkwalificaties en niveau

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies hanteert de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot de ontwikkeling van academische vaardigheden die gelden voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit en heeft daarnaast eigen, disciplinespecifieke eindkwalificaties opgesteld. De faculteit heeft vijftien algemene eindkwalificaties geformuleerd en die onderverdeeld in vier categorieën: elementaire onderzoeksvaardigheden, schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en samenwerkings- en leervaardigheden. Onder die eerste categorie valt bijvoorbeeld het verzamelen en selecteren van vakwetenschappelijke literatuur (eindkwalificatie 1) en het analyseren en beoordelen van die literatuur op kwaliteit en betrouwbaarheid (eindkwalificatie 2). De commissie stelt vast dat deze facultaire eindkwalificaties in voldoende mate laten zien dat de bacheloropleidingen binnen de faculteit een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar dat het aan de opleidingen is om ze te vertalen naar en verder uit te werken in hun eigen vakgebied.

De opleiding heeft vier algemene opleidingsspecifieke eindkwalificaties geformuleerd die betrekking hebben op (I-i) kennis en inzicht in de culturen van Latijns-Amerika vanuit de drie

disciplines, (I-ii) de onderlinge verwevenheid van taal, letteren en geschiedenis, (I-iii) de toepassing van onderzoeksmethoden, en (I-iv) de daarbij behorende schriftelijke verslaglegging in het Spaans of Portugees. Daarnaast heeft de opleiding per hoofddiscipline twee aanvullende eindkwalificaties opgesteld. Studenten van de discipline moderne geschiedenis verwerven kennis en inzicht in de geschiedenis van de staat en maatschappij van Latijns-Amerika vanuit sociale, politieke en economische perspectieven, en in de beginselen van wetenschappelijk onderzoek (II-i). Daarnaast zijn ze in staat om deze perspectieven te hanteren bij de studie en verslaglegging van een specifiek onderwerp (II-ii). Studenten van de discipline letterkunde verwerven kennis en inzicht op het gebied van de geschiedenis van de Latijns-Amerikaanse letterkunde en de relaties en verschillen met ander culturele uitdrukkingsvormen, zoals orale tradities en (sociale) media, en over kennis en inzicht in de basisbegrippen van de literatuurwetenschap (III-i). Ze zijn ook in staat om dit toe te passen op een bepaald thema en hiervan verslag te doen (III-ii). Studenten van de discipline taalkunde zijn in staat om de basisbegrippen van fonologie, morfologie, syntaxis en semantiek in een elementaire taalkundige analyse toe te passen op taaluitingen in het Spaans (IV-i). Ook kunnen ze geografische, historische en sociale varianten van het Spaans en andere talen uit de regio herkennen, op elementair niveau taalkundig analyseren en eventueel sociolinguïstisch vertalen (IV-ii) en hiervan verslag doen (IV-i en ii). De opleiding hanteert bovendien eindkwalificaties voor de taalvaardigheid van het Spaans (V). Studenten van de track Braziliëstudies volgen zowel Spaans als Portugees en hun beoogde eindniveau in het Portugees (B2) is even hoog als het beoogde eindniveau in het Spaans van de studenten die zich geheel op Spaans hebben geconcentreerd. Daarnaast heeft de opleiding voor studenten die de track Braziliëstudies volgen ook een eindniveau geformuleerd voor het Spaans (A2).

De bacheloropleiding geeft rechtstreeks toegang tot de doorstroommaster Latin American Studies. Andere aansluitende masteropleidingen zijn de masteropleiding Culturele Antropologie, de masteropleiding Latin American Studies van CEDLA in Amsterdam en de masteropleidingen Spaanse Taal en Cultuur in Utrecht, Amsterdam en Nijmegen. Tot slot biedt de Universiteit Leiden de tweejarige researchmaster Latin American Studies en de nieuwe master International Studies aan. In de kritische reflectie wordt beschreven dat studenten door de breedte van de bacheloropleiding toegang hebben tot een groot aantal masteropleidingen, ook aan buitenlandse universiteiten. Zo zijn er studenten die een masteropleiding Latin American Studies in Oxford of Londen gaan volgen.

De kritische reflectie vermeldt verder dat de bacheloropleiding de studenten ook voorbereidt op de arbeidsmarkt. Zo zijn veel afgestudeerden naar verluidt werkzaam bij Latijns-Amerikaanse ambassades, bedrijven en niet-gouvernementele organisaties met activiteiten in Latijns-Amerika. Tijdens de visitatie gaven afgestudeerden aan dat het beeld van werken bij ambassades vaak wordt aangehaald door de opleiding, maar dat dit in de praktijk niet helemaal realistisch is. Ze wezen erop dat studenten van opleidingen met een meer aan business en management gerelateerde benadering eerder een dergelijke positie bemachtigen. De commissie herkent de aansluiting van een brede bacheloropleiding op de arbeidsmarkt als een algemeen probleem binnen het Nederlandse bacheloronderwijs, maar wijst erop dat het voor de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies nog sterker het geval is omdat de opleiding wel bijzonder breed is. De studenten en alumni zouden graag meer mogelijkheden willen krijgen voor stages en zo de aansluiting van hun opleiding met de arbeidsmarkt verbeteren.

De commissie concludeert verder dat de eindkwalificaties van de bacheloropleiding voldoende geconcretiseerd zijn, dat ze aansluiten op het eigen profiel, en dat ze passen bij het Domeinspecifiek Referentiekader. Zij onderschrijft de manier waarop de eindkwalificaties

nader zijn uitgewerkt binnen het kader van de Dublin-descriptoren. Zij stelt tot slot vast dat de bacheloropleiding voldoende voorbereidt op de aansluitende masteropleiding.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

De commissie heeft de eindkwalificaties van de masteropleiding bestudeerd vanuit het perspectief van de inhoud, het niveau en de oriëntatie. De masteropleiding heeft de eindtermen vormgegeven aan de hand van de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden). Afgestudeerden van de opleiding beschikken allereerst over kennis en inzicht in de thematiek die centraal staat binnen één van de drie trajecten: publiek beleid en sociale programma's, culturele analyse van beeld en discours in Latijns-Amerika, en taalvariatie en culturele verandering in Latijns-Amerika (eindterm 1a). Daarnaast beschikken zij over kennis van de belangrijkste hedendaagse theoretische debatten op het gebied van één van deze drie thematische gebieden en zijn zij in staat om kritisch op deze debatten te reflecteren (eindterm 1b). Afgestudeerden zijn ten tweede in staat om teksten kritisch te analyseren binnen de culturele en historische context (eindterm 2a), kennis te vertalen in een relevante onderzoeksvraag (eindterm 2b), en kennis over onderzoeksmethoden te operationaliseren in een concreet en uitvoerbaar onderzoeksontwerp (eindterm 2c). Ze zijn in staat om zelfstandig een onderzoek uit te voeren in Latijns-Amerika en daarbij beschikken ze over de benodigde interculturele vaardigheden om samen te werken met personen en instanties (eindterm 2d).

Ten derde zijn afgestudeerden in staat om afwegingen te maken over de bruikbaarheid van academische argumenten en het (onderzoeks)materiaal (eindterm 3a). Daarnaast zijn de studenten in staat om bij het uitvoeren en het schrijven van de onderzoeksopdracht rekening te houden met de sociale, culturele en ethische aspecten (eindterm 3b). Ten vierde zijn afgestudeerden in staat om goed gestructureerde en heldere mondelinge presentaties te houden over een academisch onderwerp voor specialisten en niet-specialisten. Hierbij zijn ze in staat om het thema en het doel van het onderzoek op een bondige manier duidelijk te maken aan personen en instellingen die een bijdrage kunnen leveren aan dit onderzoek (eindtermen 4a en 4b). Ook zijn afgestudeerden in staat om de resultaten van hun onderzoek schriftelijk te presenteren volgens de geldende academische standaarden (eindterm 4c). Tot slot beschikken afgestudeerden over de voor een vervolgstudie of promotietraject benodigde leervaardigheden (eindterm 5a). Daarnaast zijn de afgestudeerden in staat om de verworven kennis, inzicht en vaardigheden toe te passen in een professionele omgeving, ook wanneer deze niet nauw aansluit op het disciplinaire traject of de regio Latijns-Amerika (eindterm 5b).

De commissie stelt vast dat de eindkwalificaties aansluiten bij de doelstellingen van de opleiding. Allereerst zijn de eindtermen erop gericht dat studenten de belangrijkste sociaaleconomische, politieke en culturele vraagstukken van het hedendaagse Latijns-Amerika vanuit een geschiedkundig, letterkundig en taalkundig perspectief kunnen analyseren en begrijpen (doelstelling 1 – eindtermen 1a, 1b, 2a). Daarnaast sluiten de eindtermen aan bij de theoretische oriëntatie van de opleiding, die in de ontwikkeling van academische vaardigheden duidelijk wordt (doelstelling 2). Ten derde sluiten de eindtermen aan bij de derde doelstelling om studenten voor te bereiden op vervolgonderwijs en/of een wetenschappelijke loopbaan. Tot slot zit in de eindtermen de vierde doelstelling verweven dat de masteropleiding beoogt voor te bereiden op een maatschappelijke loopbaan. Met name eindterm 5b sluit aan bij deze doelstelling.

De commissie kan zich vinden in de manier waarop de opleiding de eindkwalificaties heeft uitgewerkt en constateert dat ze aansluiten bij de eisen die vanuit internationaal perspectief worden gesteld aan de inhoud van masteropleidingen.

Overwegingen

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van de bacheloropleiding voldoende geconcretiseerd zijn en aansluiten bij de doelstellingen en het profiel van de opleiding en bij het Domeinspecifiek Referentiekader. De commissie is ook van mening dat het niveau van de eindkwalificaties aansluit bij de eisen die vanuit internationaal perspectief worden gesteld aan bacheloropleidingen, zoals uitgedrukt in de Dublin-descriptoren. De commissie vindt dat de bacheloropleiding een uniek en aantrekkelijk profiel heeft in nationaal en internationaal perspectief door haar focus op de gehele regio Latijns-Amerika, door de nadruk op moderne geschiedenis – naast taal en literatuur – en door de track Braziliëstudies, waarin de nadruk niet alleen op het Spaans, maar ook op het Portugees ligt.

De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding in voldoende mate voorbereidt op de doorstroom naar een aansluitende masteropleiding. Op basis van de kritische reflectie en de gesprekken met studenten heeft de commissie begrepen dat de opleiding het beeld wekt dat veel studenten werkzaam zijn bij Latijns-Amerikaanse ambassades, bedrijven en bij niet-gouvernementele organisaties met activiteiten in Latijns-Amerika. Afgestudeerden meldden de commissie dat dit beeld niet overeenkomt met de realiteit. De commissie herkent de aansluiting van een brede bacheloropleiding op de arbeidsmarkt als een algemeen probleem binnen het Nederlandse bacheloronderwijs, maar is van mening dat dit voor de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies in nog sterkere mate het geval is omdat de opleiding zo breed is. De commissie wijst op de mogelijkheid die stages bieden om de aansluiting op de arbeidsmarkt te verbeteren.

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding daarom als ‘voldoende’.

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie heeft vastgesteld dat ook de eindkwalificaties van de masteropleiding voldoende geconcretiseerd zijn en aansluiten bij de doelstellingen en het profiel van de opleiding en bij het Domeinspecifiek Referentiekader. De commissie is ook van mening dat het niveau van de eindkwalificaties aansluit bij de eisen die vanuit internationaal perspectief worden gesteld aan de inhoud van masteropleidingen, zoals uitgedrukt in de Dublin-descriptoren.

De commissie heeft zich op basis van de documentatie en de gesprekken met het management van de masteropleiding een duidelijk beeld kunnen vormen van de doelstellingen en het profiel van de opleiding. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding een duidelijke oriëntatie kent op het hedendaagse Latijns-Amerika. Deze oriëntatie sluit aan bij de doelstellingen van de opleiding. De commissie is positief over het sterke accent op de moderne geschiedenis, het hanteren van Spaans als voertaal en de verbeterde thematische aanpak van de drie perspectieven (moderne geschiedenis, letterkunde en taalkunde) op de regio Latijns-Amerika.

De commissie stelt vast dat er een verschil bestaat tussen de profilering en het aantal studenten binnen de richting moderne geschiedenis enerzijds en de richtingen taal- en letterkunde anderzijds. De commissie maakt zich enige zorgen over dit verschil. Zij raadt de opleiding aan om de profilering van de richtingen, de programma's en de interne samenhang kritisch te bekijken en waar mogelijk verder te versterken. Het traject taalkunde zou bijvoorbeeld sterker kunnen inspelen op de behoeften en interesses van (toekomstige) studenten.

Tot slot maakt de commissie zich zorgen over het feit dat slechts een klein deel van de afgestudeerden van de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies kiest voor doorstroom naar de masteropleiding Latijns-Amerikastudies. De commissie ondersteunt de opleiding in haar voornemen om in het derde jaar van de bacheloropleiding de mogelijkheden van de masteropleiding meer onder de aandacht van studenten te brengen.

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de masteropleiding daarom ook als ‘voldoende’.

Conclusie

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van de curricula van de bachelor- en de masteropleiding en gaat zij in op de samenhang van de curricula (2.1). Vervolgens beschrijft zij de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar de curricula (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van de curricula (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curricula

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding bestudeerd en is daarbij nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw.

Zij heeft gezien dat het eerste jaar van de bacheloropleiding zo is opgebouwd dat van studenten geen voorkennis van het Spaans en de Latijns-Amerikaanse geschiedenis wordt verwacht. Een groot deel van het programma van het eerste jaar bestaat uit taalverwerving (20 EC): studenten volgen twee modules Taalvaardigheid Spaans. In het eerste semester volgen de studenten Inleiding in de Moderne Geschiedenis (10 EC), Inleiding in de Literatuur van Spaans Amerika (5 EC) en een inleidend letterkundig vak De Erfenis van Trajanus (5 EC). Naast de inleidende vakken bieden de disciplines taalkunde en letterkunde de vakken Taalkunde van Spaans Amerika 1 (5 EC) en Het Beeld van de Ander (5 EC). Vanaf het tweede jaar worden alle taal- en letterkundige vakken in het Spaans gegeven en schrijven de studenten hun opdrachten en werkstukken ook in het Spaans.

Naar aanleiding van de midterm review van april 2011 heeft de opleiding de bestudering van Brazilië en de positie van het Portugees sterker verankerd in het programma door een track Braziliëstudies te creëren. Studenten die kiezen voor de bacheloropleiding volgen in het eerste jaar dezelfde vakken en kiezen vervolgens in het eerste semester van het tweede jaar kiezen of ze verder gaan met Spaans, of Portugees en Spaans combineren in de track Braziliëstudies. Studenten die kiezen voor Braziliëstudies volgen een intensief taalverwervingsprogramma Portugees (25 EC, met 20 EC in het tweede jaar). Daarnaast volgen zij modules over de Braziliaanse geschiedenis, literatuur en film, kunstgeschiedenis en sociaal beleid.

Een belangrijk onderdeel van het tweede jaar is het buitenlandverblijf. Vanaf het studiejaar 2012-2013 volgen alle tweedejaars studenten een verplicht studieverblijf in Latijns-Amerika in de periode van half oktober tot half december. Studenten verblijven acht weken aan een universiteit in Argentinië (Universidad Nacional de la Plata), Brazilië (Universidade Federal de Santa Catarina) of Chili (Universidad Diego Portales) en volgen daar vier cursussen. In het

verleden vond dit verblijf plaats in de zomermaanden, maar naar aanleiding van de uitkomsten van de midterm review in 2011 heeft de opleiding het buitenlandverblijf naar het eerste semester van het tweede jaar verschoven.

In de periode voor het buitenlandverblijf volgen alle studenten naast taalvaardigheid Spaans 3A of Taalvaardigheid Portugees 1 (voor studenten van de track Braziliëstudies) het vak Inleiding in de Letterkunde van Brazilië (5 EC). In het buitenland volgen de studenten van beide tracks voor 10 EC taalvaardigheid (Spaans 3 en 4 of Portugees 2 en 3) en verder Publiek Beleid en Sociale Ontwikkeling in Latijns-Amerika (5 EC) en Hedendaagse Kunstgeschiedenis van Latijns-Amerika (5 EC). In het tweede semester bestaat het algemene deel uit Taalvaardigheid (5 EC – Spaans 5 of Portugees 4), Wetenschapsfilosofie (5 EC), Internationale betrekkingen in Latijns-Amerika (5 EC) en Nationale constructies, culturele (de)constructies. Dit laatste vak heeft een studielast van 10 EC voor de studenten van de Spaanse track en van 5 EC voor de studenten van de track Braziliëstudies. Studenten van deze track die Taalvaardigheid Spaans Module 3 niet hebben gevolgd, volgen het vak Spaans: Taal en Cultuur van de minor Latijns-Amerikastudies. Tot slot volgen de studenten van de track Braziliëstudies het vak Literature and Nation in Brazil (5 EC).

In het derde jaar wordt de kennis van de taalkundige diversiteit van de regio verder verdiept met het vak Taalkunde van Spaans Amerika III. Verder kiezen de studenten in het eerste semester een vak (5 EC) uit drie disciplinaire cursussen: Onderzoekstechnieken in Latijns-Amerika, Wetenschappelijk onderzoek in Latijns-Amerikaanse Culturele analyse, en Taalkundig onderzoek naar taalgebruik in Spaans Amerika. Verder hebben de studenten de mogelijkheid om nog 15 EC aan keuzeruimte vrij in te vullen. Met deze vakken dienen de studenten hun regionale en/of disciplinaire specialisatie te verdiepen en een comparatieve dimensie toe te voegen. In het tweede semester beginnen studenten aan het schrijven van een eindwerkstuk waarin zij laten zien kennis en inzicht te hebben in een bepaald thema vanuit één van de drie disciplinaire benaderingen. Ook in dit semester kunnen studenten 15 EC vrij invullen en kiezen zij één van de vakken Publiek beleid in Latijns-Amerika, Thematisch college culturele analyse en de Workshop taalkunde: het leren van het Spaans.

De commissie is van mening dat de nieuwe track Braziliëstudies in het tweede jaar een goed ingebed programma biedt dat parallel loopt aan de Spaanse track. De commissie is verder verheugd dat de opleiding gehoor heeft gegeven aan het advies om het verplichte verblijf in het buitenland beter in te bedden in het programma. De studenten waren erg positief over het buitenlandverblijf, maar gaven wel aan dat zij bij terugkeer problemen ondervonden met de toetsing. De opleiding heeft deze problemen erkend en vermeldde in de kritische reflectie dat zij de ervaringen uit het eerste jaar meeneemt in de opzet van het volgende jaar. De commissie wijst de opleiding in dit verband ook op de opmerkingen van studenten van de track Braziliëstudies, die de commissie uitlegden zij pas vlak voordat ze naar Brazilië gaan, Portugees leren. De commissie vindt dat dit ten koste kan gaan van de inhoudelijke diepgang die de studenten ter plaatse kunnen bereiken. Het is de commissie niet duidelijk waarom er geen componenten van de Brazilië-track zijn opgenomen in het eerste en derde jaar van het programma.

De commissie waardeert de disciplinaire benadering van de regio aan de hand van de drie disciplines. Zij heeft vastgesteld dat moderne geschiedenis de grootste discipline is. In het licht van de voorkeur van studenten voor maatschappijgerichte vakken begrijpt de commissie dit. Hoewel het programma studenten breed voorbereidt op het schrijven van een eindwerkstuk over de regio, onderschrijft de commissie de opmerking van de opleiding in de kritische reflectie dat de integratie van de disciplines binnen het programma op dit moment

nog niet optimaal is. De commissie verwijst hierbij ook naar de matige samenhang tussen de vakken van de disciplines, met name vanaf het tweede jaar.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

De commissie heeft ook het curriculum van de masteropleiding bestudeerd en is daarbij opnieuw nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw.

Het curriculum van de masteropleiding is, net als dat van de bacheloropleiding, opgebouwd aan de hand van de drie hoofddisciplines: moderne geschiedenis, letterkunde en taalkunde. Elke discipline kent een eigen traject. Uit de kritische reflectie blijkt dat de masteropleiding naar aanleiding van de midterm review vanaf het studiejaar 2012-2013 de interne samenhang in de trajecten heeft versterkt door steeds een centrale thematiek te kiezen. Deze thematieken stellen de studenten in staat om sociaaleconomische, politieke en culturele vraagstukken van het hedendaagse Latijns-Amerika vanuit een geschiedkundig, letterkundig en/of taalkundig perspectief te analyseren en begrijpen. De thema's zijn: Publiek beleid in Latijns-Amerika (moderne geschiedenis), Culturele analyse in Latijns-Amerika (letterkunde) en Taalvariatie en tweetaligheid (taalkunde). De studenten moeten voordat zij beginnen aan de opleiding besluiten welk traject zij willen volgen. Het overgrote deel van de studenten (80%) kiest voor het traject moderne geschiedenis.

Studenten van het traject Publiek beleid in Latijns-Amerika (moderne geschiedenis) starten met de cursus State, Civil Society and Public policies in Latin America (10 EC) waarin ze kennismaken met de discipline moderne geschiedenis en de relatie tussen de staat en de civiele maatschappij bestuderen. Verder volgen de studenten tijdens dit semester het Research Seminar History (10 EC). Tijdens het tweede semester dienen studenten twee vakken van 5 EC te kiezen uit het volgende aanbod: Master class: Modernity in Latin America, Cultural identity in post-modern writing, Wisselleerstoel Braziliaanse Studies en Wisselleerstoel Chileense studies. In het kader van de wisselleerstoelen worden jaarlijks twee hoogleraren uit Brazilië of Chili uitgenodigd om een cursus te geven. Deze cursussen worden in het Spaans of in het Engels gedoceerd. Tot slot verrichten de studenten tussen medio november en eind januari individueel twee maanden veldwerkonderzoek in een Latijns-Amerikaans land (Research in Latin America - 10 EC) en schrijven ze in het tweede semester hun masterscriptie (20 EC).

Studenten van het traject Culturele Analyse (letterkunde) maken in de cursus Hybrid Cultures in Latin America kennis met actuele theoretische debatten in de Latijns-Amerikaanse culturele studies. Verder volgen de studenten in het eerste semester het vak Methods of Cultural Analysis and Critical Readings (10 EC) en verrichten ze tussen medio november en eind januari veldonderzoek in een Latijns-Amerikaans land (Research in Latin America – 10 EC). In het tweede semester volgen de studenten Cultural Identity and post-modern writing (10 EC), de Master Class: Modernity in Latin America (10 EC) en schrijven ze hun masterscriptie (20 EC).

Studenten van het traject Taalvariatie en tweetaligheid (taalkunde) starten in het eerste semester met A theoretical seminar on language variation and language change in Latin America (10 EC). Daarnaast kiezen ze in het eerste semester voor twee cursussen die door andere Leidse opleidingen worden aangeboden: Syntax: current issues (10 EC – Masteropleiding Linguistics – voertaal Engels), Second Language Learning and Teaching (10 EC – Masteropleiding Linguistics – voertaal Engels), Amerindian Categorizations of the World: An Ethnolinguistic Approach (10 EC – Masteropleiding Linguistics – voertaal Engels), en Onderzoeksgroep Nederlands als Tweede Taal (5 EC – Masteropleiding Dutch

Studies – voertaal Nederlands). In het tweede semester moeten studenten nog een vak (5 EC) kiezen uit het aanbod van de masteropleiding Linguistics dat het best aansluit bij het thema van hun masterscriptie. Daarnaast maken studenten een keuze uit Cultural Identity and post-modern writing (5 EC – traject letterkunde), de Master Class: Modernity in Latin America (5 EC – traject moderne geschiedenis) en schrijven ze hun masterscriptie (20 EC).

De commissie is positief over de manier waarop de opleiding studenten de thematieken van de regio vanuit de verschillende perspectieven laat benaderen. Het valt de commissie daarbij op dat er een verschil bestaat tussen de trajecten. Zo volgen studenten binnen de trajecten moderne geschiedenis en letterkunde in het eerste semester twee vaste vakken en doen zij een veldonderzoek, terwijl studenten van taalkunde naast het algemene vak en het veldonderzoek nog een keuze kunnen maken uit de vakken van andere opleidingen.

Verder hebben de studenten in het tweede semester de mogelijkheid om kennis op te doen over de andere trajecten met de vakken Cultural Identity and post-modern writing (traject letterkunde), de Master Class: Modernity in Latin America (traject moderne geschiedenis). Er bestaat echter nog geen keuzevak voor taalkunde. De studenten van moderne geschiedenis kiezen in het tweede semester uit vier vakken, waarbij ze niet per se het vak van letterkunde hoeven te kiezen. Voor taalkunde geldt dat ze uit één van de twee vakken moeten kiezen, terwijl voor letterkunde beide bovengenoemde vakken verplicht zijn. Verder maken de studenten van moderne geschiedenis actief kennis met het Portugees als voertaal, bij taalkunde maken de studenten kennis met Engels (vakken in de masteropleiding Linguistics), terwijl bij letterkunde alle vakken in het Spaans worden gegeven. De commissie heeft begrip voor deze verschillen.

Op basis van de gesprekken met studenten en het studiemateriaal dat zij bestudeerd heeft tijdens haar bezoek is de commissie positief over de inhoudelijke vormgeving en het niveau van de vakken. De commissie is minder overtuigd van de inhoudelijke samenhang van het curriculum, omdat zij heeft vastgesteld dat er duidelijke verschillen bestaan tussen de trajecten. Zij wijst dan met name op de vakken die studenten kennis en inzicht laten verwerven van de andere trajecten en het feit dat het traject taalkunde zo'n vak niet heeft. De commissie is van mening dat de structuur en de opbouw van de trajecten en, daaraan gerelateerd, de keuzemogelijkheden voor studenten niet geheel overeenkomen. De commissie adviseert de masteropleiding dan ook om deze samenhang verder te versterken.

2.2 Eindkwalificaties

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie is nagegaan of, en op welke wijze, de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties terugkomen in het curriculum.

De commissie heeft geconstateerd dat de eindkwalificaties zijn vertaald in een logisch opgebouwd curriculum. De studenten worden breed opgeleid en leren om vanuit de drie disciplines (moderne geschiedenis, taalkunde en letterkunde) naar de Latijns-Amerikaanse samenleving te kijken. Zo maken de studenten in de drie inleidende colleges kennis met de drie disciplines (eindkwalificatie I-i) en schrijven ze in het derde jaar een onderzoeksvoorstel vanuit een van deze drie disciplines (eindkwalificatie I-iii). De vakken Taalvaardigheid Spaans 1 en 2, Taalkunde van Spaans in Amerika I zorgen in het eerste jaar voor de basis van eindkwalificatie V (taalvaardigheid). In het tweede jaar dragen zowel de vier vakken die studenten in het buitenland volgen als alle specifieke vakken rechtstreeks bij aan de realisatie van deze eindkwalificatie, terwijl de algemene vakken indirect een meer indirecte bijdrage

leveren (dat zijn: Inleiding letterkunde Brazilië, Internationale betrekkingen van Latijns-Amerika en Wetenschapsfilosofie). In het derde jaar bereiken studenten het in de eindkwalificatie vastgelegde niveau in de vakken Taalkunde van Spaans Amerika III en Maskers van het Zelf.

Verder komen de eindkwalificaties van de drie disciplines aan bod in de vakken die bij de betreffende disciplines horen. Zo dragen de volgende vakken bij aan eindkwalificatie III-i (kennis en inzicht in Latijns-Amerikaanse letterkunde en de relaties met andere culturele uitdrukkingvormen): Latijns-Amerika in woord en beeld en Het beeld van de ander in het eerste jaar, Inleiding letterkunde Brazilië, Hedendaagse kunstgeschiedenis, Nationale constructies, culturele (de)constructies en Wetenschapsfilosofie in het tweede jaar, en Maskers van het Zelf, Wetenschappelijk onderzoek in Latijns-Amerikaanse culturele analyse en Thematisch college culturele analyse in het derde jaar.

De kritische reflectie van de bacheloropleiding beschrijft op welke wijze de vakken bijdragen aan het behalen van de eindkwalificaties. De commissie heeft deze relatie bestudeerd en heeft geconstateerd dat alle eindtermen op een adequate manier zijn vertaald in het curriculum en dat studenten die het programma afronden dus alle eindkwalificaties verworven hebben.

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie is nagegaan of, en op welke wijze, de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties terugkomen in het curriculum.

De commissie heeft geconstateerd dat ook voor de masteropleiding de eindkwalificaties op een logische manier zijn vertaald in het curriculum. Zo doen de studenten van de drie tracks tijdens het inleidende vak (State, civil society and public policies in Latin America; Master class: hybrid cultures; en een keuze uit het programma van de masteropleiding Linguistics) kennis en inzicht op in de centrale thematiek (eindterm 1a) en in de hedendaagse theoretische debatten. Ze leren hierop kritisch te reflecteren (eindterm 1b), teksten kritisch te analyseren binnen de culturele en historische context (eindterm 2a) en een relevante onderzoeksvraag op te stellen (eindterm 2b). De vakken Research seminar history (moderne geschiedenis), Methods of cultural analysis and critical readings (letterkunde) en Research seminar: language variation and language change (taalkunde) vormen een voorbereiding op het veldonderzoek in Latijns-Amerika. Zowel deze vakken als het veldonderzoek dragen bij aan de realisatie van de eindkwalificaties die gericht zijn op het uitvoeren van onderzoek: kennis te operationaliseren in een concreet en uitvoerbaar onderzoeksontwerp (eindterm 2c), zelfstandig onderzoek uitvoeren (eindterm 2d), een oordeel vormen over en rekening houden met sociale, culturele en ethische aspecten (eindterm 3b), het houden van gestructureerde en heldere mondelinge presentaties (eindterm 4a) en thema en doel van het onderzoek duidelijk maken aan externen ten behoeve van het onderzoek (eindterm 4b). De cursus Research seminar history leert studenten bijvoorbeeld om een onderzoeksproject op te zetten en behandelt diverse methoden van dataverzameling, zoals archiefonderzoek en interviewtechnieken. De studenten van het traject letterkunde leren over discours- en visuele analyse, terwijl de studenten van het traject taalkunde inzicht krijgen in taalkundige onderzoeksmethoden. In het tweede semester werken de studenten tijdens de vakken en het schrijven van de masterscriptie aan de leervaardigheden die nodig zijn om de vijfde kwalificatie te bereiken.

De opleiding geeft in de kritische reflectie ook aan welke onderdelen in het programma bijdragen aan de verwerving van de door de faculteit geformuleerde algemene academische vaardigheden: schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden, elementaire onderzoeksvaardigheden en samenwerkingsvaardigheden.

De commissie concludeert dat alle eindkwalificaties van de masteropleiding terugkomen in het curriculum. De commissie is positief over de manier waarop de opleiding studenten de thematieken van de regio vanuit de verschillende perspectieven laat benaderen. Zoals hierboven al beschreven, valt het de commissie wel op dat de manier waarop en de mate waarin studenten kennis verwerven van een ander vakgebied, per traject verschilt. Daarbij verwerven studenten die kiezen voor moderne geschiedenis en letterkunde op dit moment nog geen kennis en inzicht van traject taalkunde, terwijl zij dat volgens de eindkwalificaties wel zouden moeten doen.

2.3 Didactische visie en voorzieningen

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidingsspecifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In vervolg op het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en met “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

De commissie heeft tijdens het bezoek gezien dat de opleiding bij de uitwerking van het didactisch model vooral kiest voor hoorcolleges en werkcolleges als werkvormen. Het aantal hoorcolleges neemt in de loop van het programma af ten gunste van het aantal werkcolleges. De opleiding verwacht van studenten dat zij een steeds actievere bijdrage leveren aan de werkcolleges. De commissie herkent de progressie in termen van moeilijkheidsgraad en complexiteit van de te bestuderen stof. Zij heeft ook vastgesteld dat de eisen met betrekking tot het niveau en de diversiteit van de opdrachten hoger worden naarmate studenten vorderen in het programma, dat studenten steeds minder schriftelijk tentamens afleggen en steeds vaker een referaat houden. De opleiding stelt ook steeds meer Spaanse en Portugese literatuur verplicht naarmate studenten meer kennis van deze talen verwerven.

Tijdens het bezoek gaven de studenten aan dat de colleges taalvaardigheid en moderne geschiedenis vaak druk bezocht worden, met name door externe studenten. Hierdoor hebben deze colleges in de praktijk vaker de vorm van hoorcolleges en zijn zij dus minder interactief dan de taalkunde- en letterkundecolleges. De commissie heeft begrip voor deze verschillen.

Tijdens de bacheloropleiding schrijven studenten veel papers en schriftelijke referaten als afronding van cursussen. Zij doen dat voor het eerst in het tweede semester van het eerste jaar voor de vakken Natievorming in Latijns-Amerika en De stad in Latijns-Amerika. Tijdens hun buitenlandverblijf schrijven studenten voor de vakken Publiek beleid en sociale

ontwikkeling en Hedendaagse kunstgeschiedenis referaten in het Spaans of Portugees. Zij oefenen hun schriftelijke vaardigheden verder in de twee algemene vakken in het tweede semester van het tweede jaar en in de disciplinair-methodologische keuzevakken. De studenten gaven tijdens het bezoek aan dat zij zich door het veelvuldig oefenen van hun schrijfvaardigheid voldoende bekwaam voelden om een bachelorscriptie te schrijven.

De opleiding besteedt vanaf het eerste jaar uitgebreid aandacht aan mondelinge presentatievaardigheden door de belangrijke plaats van taalvaardigheid in het programma. Mondelinge presentaties zijn onderdeel van alle taalvaardigheidsvakken. Ook wordt van studenten tijdens de werkcolleges in toenemende mate een actieve bijdrage aan discussies verwacht.

De opleiding geeft in de kritische reflectie aan dat het programma vanaf het tweede semester van het eerste jaar aandacht besteedt aan de verwerving van elementaire onderzoeksvaardigheden. Alle studenten volgen bijvoorbeeld een bijeenkomst over het systematisch zoeken naar wetenschappelijke bronnen. Met name het derde jaar staat in het teken van de verwerving van onderzoeksvaardigheden, die uitgebreid aan bod komen in de disciplinaire cursussen die gewijd zijn aan methoden en technieken van onderzoek. Hierbij moeten studenten een onderzoeksvoorstel opstellen in één van de drie disciplines. Eén student gaf tijdens het bezoek aan dat hij zich niet goed voorbereid voelde op het buitenlands veldwerk en graag meer ervaring had willen opdoen in onderzoekstechnieken als interviewen. De docenten gaven tijdens het bezoek aan dat de opleiding traditioneel een letterenachtergrond heeft en dat veldwerk een nieuw onderzoekselement is binnen de faculteit. De commissie heeft hiervoor begrip en vindt het positief dat steeds meer studenten in hun bacheloronderzoek literatuuronderzoek met veldonderzoek combineren. In dit verband wijst de commissie op het belang van het onderwijzen van de vereiste onderzoekstechnieken en spoort de opleiding aan om vanaf het eerste jaar in het programma geïntegreerd onderwijs in onderzoekstechnieken op te nemen..

Tot slot signaleert de commissie dat de opleiding bij de verwerving van vaardigheden met betrekking tot samenwerking een goed model heeft ontwikkeld om studenten tijdens collectieve opdrachten toch afzonderlijk te beoordelen. Studenten worden bij elkaar ingedeeld op basis van thema's en per groep wordt vervolgens een aantal functies toebedeeld: coördinator, eindredacteur en presentator. Alle studenten schrijven daarbij een hoofdstuk van het eindproduct, waardoor het mogelijk is om elke student individueel te beoordelen.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidings specifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

De commissie heeft allereerst vastgesteld dat de opleiding in de kritische reflectie aangeeft dat studenten de vrijheid krijgen om de centrale thematiek van een cursus op zelfstandige wijze in een zelf uitgekozen vraagstelling te vertalen en deze op een specifieke casus in een Latijns-Amerikaans land toe te passen. Een tweede didactisch principe is dat de masteropleiding studenten laat inzien dat zij niet alleen consumenten van kennis zijn, maar zelf ook producenten van kennis worden bij het verrichten van hun onderzoek. Ten derde ligt de focus binnen de opleiding op het aanleren van een kritische houding. Ten vierde wordt er veel aandacht besteed aan actieve participatie binnen de cursussen, worden studenten tijdens discussies systematisch bevraagd en gevraagd ook commentaar te geven op referaten van medestudenten. Tot slot geeft de opleiding in de kritische reflectie aan dat de

moeilijkheidsgraad en complexiteit van de te bestuderen stof toeneemt naarmate het programma vordert.

De commissie vindt dat de didactische principes zichtbaar zijn in het curriculum. Uit de gesprekken met de studenten kwam naar voren dat deze de progressie binnen de opleiding herkennen, de vrijheid rondom de keuze van thematiek waarderen, kritisch leren denken en tijdens de werkcolleges actief participeren.

De commissie constateert dat de opleiding een diversiteit aan werkvormen hanteert en dat de gekozen werkvormen aansluiten bij het niveau van de opleiding. Zo bestaat het vak State, civil society and public policies in Latin America (moderne geschiedenis) uit achttien hoorcolleges en achttien werkcolleges waarbinnen de studenten een werkstuk over een specifiek overheidsprogramma moeten schrijven en één of meerdere mondelinge presentaties doen. Het veldwerk in Latijns-Amerika omvat tien uren tutoring via e-mail en Skype. Tijdens het bezoek meldde één student dat zijn begeleider zelfs ter plekke langskwam. Het valt de commissie wel op dat het traject moderne geschiedenis meer hoorcolleges kent dan het traject letterkunde. Letterkunde kent in het eerste semester bijvoorbeeld twee vakken met enkel werkcolleges, moderne geschiedenis alleen combinaties. De commissie begrijpt dat dit bij moderne geschiedenis te maken heeft met de populariteit van deze track.

In het masterprogramma worden de volgende academische vaardigheden van de studenten versterkt: schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en onderzoeksvaardigheden. Tijdens de masteropleiding moeten alle studenten een groot aantal werkstukken schrijven ter afronding van een cursus. In de trajecten worden nagenoeg alle cursussen afgerond met een presentatie en een schriftelijk werkstuk. Studenten gaven tijdens het bezoek ook aan dat zij zich tijdens het schrijven van de scriptie goed voorbereid voelden. In de vakken in het eerste semester verwerven zij onderzoeksvaardigheden die hen in staat stellen om een onderzoeksopzet te schrijven en data te verzamelen. Het viel de commissie op dat meerdere studenten tijdens het bezoek noemden dat ze, ter voorbereiding op het eigen onderzoek in Latijns-Amerika, nog meer aandacht zouden willen voor methoden en technieken. Eén van hen gaf aan dat hij zich beter voorbereid had gevoeld wanneer hij eerst in Nederland had geoefend met veldwerk. De commissie raadt de opleiding aan om empirische veldwerkmethoden aan bod te laten komen in een werkcollege voorafgaand aan het veldwerk.

De masteropleiding beschikt over een eigen studietoelichting en een eigen medewerker onderwijsadministratie. Ook kunnen de studenten een beroep doen op de kennis van de vakreferent Latijns-Amerika van de universiteitsbibliotheek, die advies geeft over het zoeken naar gedrukte en digitale bronnen. De studenten gaven aan dat ze door de kleinschaligheid van de opleiding gemakkelijk de hulp en ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben. De docenten zijn daarbij erg benaderbaar en behulpzaam.

De opleiding gaf aan dat studenten zonder uitzondering graag naar het buitenland gaan om veldonderzoek te doen, maar dat zij studenten daarbij geen financiële ondersteuning kan bieden. Studenten vinden het vreemd dat er geen beurzen bestaan voor het verplichte veldwerk in het buitenland. De commissie heeft begrip voor de beperkte financiële mogelijkheden, maar raadt de opleiding aan om oplossingen en ondersteuning achter de hand te hebben voor studenten die een dergelijk verblijf niet of nauwelijks kunnen financieren.

2.4 Studeerbaarheid

De commissie heeft het aantal contacturen, de feitelijke studielast en de in-, door- en uitstroomgegevens van de opleidingen bestudeerd. De bijbehorende kwantitatieve gegevens zijn opgenomen in Bijlage 5.

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Het totaal aantal studenten dat voor de bacheloropleiding kiest, bedroeg in 2002 50 en in 2010 34. De instroom was het hoogst in 2008 (56 studenten) en het laagst in 2005 (25 studenten). Het merendeel van de studenten heeft als vooropleiding vwo. Andere veel voorkomende vooropleidingen zijn de hbo-propedeuse en buitenlandse vooropleidingen. De opleiding geeft aan dat studenten uit Latijns-Amerika zich niet aanmelden vanwege het hoge collegegeld voor niet EER-studenten. De commissie spoort de opleiding aan financiële mogelijkheden te blijven zoeken en wijst de masteropleiding ook op de nieuwe bacheloropleiding International Studies en het verdwijnen van de masteropleiding Latin American en Carribean Studies in Utrecht.

Het percentage studenten dat in één jaar de propedeuse behaalt, bedraagt 71% en ligt daarmee volgens de kritische reflectie hoger dan het facultaire en universitaire gemiddelde van rond de 50%. In de kritische reflectie beschrijft de opleiding dat het vooruitzicht om in het tweede jaar mee te mogen doen aan het buitenlandverblijf beslissend is geweest voor het goede resultaat. In de twee jaren ervoor lag dit percentage op 30 en 32%.

De opleiding bespreekt in de kritische reflectie de hoge eerstejaarsuitval. Het vermoeden is dat die mede veroorzaakt wordt door studenten die zich inschrijven om Spaans te leren, maar niet de intentie hebben om de opleiding af te ronden. De commissie vindt het een goede ontwikkeling dat de opleiding zich tot doel heeft gesteld om een enquête te houden onder uitvallers om de redenen te achterhalen.

In de afgelopen jaren heeft de opleiding een constant aantal afgestudeerde studenten het bachelordiploma kunnen overhandigen. Van 2009 tot 2012 ging het om respectievelijk 26, 27, 37 en 30 studenten. De opleiding schrijft de constante uitstroom toe aan het actief ontmoedigen van een langdurig buitenlandverblijf en aan het tutorsysteem. Dit systeem houdt in dat alle docenten vier tot zes eerstejaarsstudenten onder hun hoede krijgen en meerdere keren per jaar met hen bijeenkomen om hun studievoortgang te bespreken. Hoewel het tutorsysteem enkel voor eerstejaarsstudenten is, blijken studenten ook in volgende jaren een beroep te blijven doen op hun tutor.

De commissie concludeert dat de studielast voldoende is. In de bacheloropleiding is het aantal contacturen (hoorcolleges, werkcolleges, eerstejaars mentoraat) in het eerste, tweede en derde jaar respectievelijk gemiddeld veertien, dertien en veertien uren per week. De studenten gaven aan dat de studeerbaarheid van de bacheloropleiding op niveau is. Het was voor een aantal van hen mogelijk om naast de studie te werken. Wel vindt de commissie het zorgwekkend dat studenten meldden dat de geprogrammeerde studielast (het aantal EC's dat voor een vak is gereserveerd) niet altijd overeenkomt met de daadwerkelijke studielast. Zo was Portugees in het verleden een echt struikelvak. De opleiding heeft daarom besloten om het aantal studiepunten met 2 EC te verhogen. De opleiding noemt de verantwoording van de studielast een groot verbeterpunt. In de kritische reflectie heeft zij aangegeven dat voor de zomer van 2013 het hele onderwijsprogramma doorgelicht zal worden om de studielast nader te onderzoeken en de standaardisering te verbeteren. De commissie vindt dit een goede ontwikkeling, ook omdat het niet goed mogelijk is om de studielast voor studenten op een

evenwichtige manier over het jaar te verdelen wanneer het aantal studiepunten niet overeenkomt met de daadwerkelijke studielast.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

In beide semesters heeft de opleiding drie onderwijsweken geprogrammeerd met gemiddeld acht contacturen per week, hoor- en werkcolleges. De studenten gaven tijdens het bezoek aan dat het programma door de vele schriftelijke werkstukken veel zelfstandig werk vereist. De opleiding onderschrijft dit en vermeldt dat de overige studieweken zijn gereserveerd voor de zelfstandige voorbereiding op mondelinge referaten, het schrijven van werkstukken en onderzoeksrapportages.

De opleiding gaf tijdens het bezoek aan te streven naar jaarlijks 20 tot 30 nieuwe studenten. Van 2008 tot 2010 groeide het aantal studenten van 9 naar 26, in het studiejaar 2011-2012 stroomden er 17 studenten in. Het merendeel van de instromers komt van de eigen universiteit (14 van de 26 in 2011). Andere instromers komen van andere universiteiten in Nederland, een enkele van het hbo of uit het buitenland (18% in het studiejaar 2011-2012).

De tijd die studenten nodig hebben om de masteropleiding af te ronden lag in de studie jaren 2009-2010, 2010-2011 en 2011-2012 lager dan het facultaire en universitaire gemiddelde. In het studiejaar 2011-12 hadden studenten gemiddeld 1,2 jaar nodig. Na één jaar lag het rendement van het cohort 2009-2010 op 25%, na twee jaar op 65%. In de kritische reflectie stelt de opleiding dat dit rendement het resultaat is van het feit dat de opleiding de juiste zwaarte heeft en van de goede verdeling van de studielast over de semesters. Daarnaast signaleert de opleiding een verband met het feit dat het veldwerk in het eerste semester plaatsvindt, waardoor studenten deze periode goed moeten benutten omdat ze in het tweede semester in Leiden verplichte vakken moeten volgen. Het uitvalpercentage ligt met 6% op het facultaire gemiddelde.

De commissie is zeer positief over het feit dat studenten van de masteropleiding opvallend snel afstuderen, terwijl ze ook een onderzoek van twee maanden in het buitenland uitvoeren.

2.5 Onderwijspersoneel

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Het onderwijsgevend personeel van de bacheloropleiding bestaat volgens de kritische reflectie uit veertien docenten, die allen verbonden zijn aan het Leiden University Institute for History (LUIH), het Leiden University Centre for the Arts in Society (LUCAS) en het Leiden University Centre for Linguistics (LUCL). Op één docent taalvaardigheid na zijn alle docenten gepromoveerd. Het grootste gedeelte van de docenten (80%) is oorspronkelijk afkomstig uit Latijns-Amerika. Doordat de docenten afkomstig zijn uit Argentinië, Brazilië, Chili, Mexico, Peru en Uruguay, worden de studenten tijdens hun opleiding aan verschillende Spaanse accenten en subculturen blootgesteld. Daarnaast beschikken de docenten over een uitgebreid netwerk verspreid over een groot deel van de Latijns-Amerikaanse regio. Twee universitair hoofddocenten zijn gespecialiseerd in het vakgebied van de Braziliëstudies. De een is gespecialiseerd in de Portugese taal en de Braziliaanse literatuur, film en culturele studies, de ander geeft Braziliaanse studies naast moderne Latijns-Amerikaanse geschiedenis. De expertise van de overige docenten ligt bij de geschiedenis of taal- en letterkunde van de bredere Latijns-Amerikaanse regio. De expertise van de docenten sluit aan op de inhoud van het programma. De commissie is opgetogen over de wijze waarop de docenten hun (onderzoeks)expertise verweven met de inhoud van het programma. Studenten gaven aan dat de praktijkvoorbeelden van de docenten erg inspirerend zijn.

Door de recente pensionering van enkele medewerkers heeft de opleiding jonge academici kunnen aantrekken. Ten tijde van het bezoek waren zes promovendi (voornamelijk uit Latijns-Amerika) betrokken bij diverse academische activiteiten. Zij vertelden studenten over hun eigen ervaringen bij het verrichten van onderzoek in Latijns-Amerika.

In het studiejaar 2012-2013 was de staf-studentratio 1:19. Deze ratio bevestigt de door de studenten ervaren kleinschaligheid en de benaderbaarheid van de docenten. Het viel de commissie op dat studenten enthousiast zijn over de kennis en de expertise van hun docenten. Ze vinden het een groot voordeel dat het grootste deel van de docenten uit Latijns-Amerika afkomstig is.

De commissie maakt zich wel enige zorgen over de verdeling van de onderwijstaken tussen de secties. In de kritische reflectie staat dat de werkdruk van de docenten de afgelopen jaren fors is toegenomen en dat die werkdruk met name hoog is bij de sectie moderne geschiedenis. Deze sectie moet het grootste deel van de afstudeerscripties binnen de bacheloropleiding (en de masteropleiding) begeleiden. Daarnaast is de verwachting dat deze druk alleen maar gaat toenemen doordat de regio Latijns-Amerika erg populair is onder de studenten van de nieuwe opleiding International Studies in Den Haag. Dit zal een nog grotere inzet vragen van met name de docenten taalvaardigheid en moderne geschiedenis. In het licht van de toenemende interesse van studenten in maatschappijgerichte vraagstukken vraagt de commissie zich af of de verdeling van de onderwijsformatie over de drie secties recht doet aan deze ontwikkelingen. De commissie beveelt de opleiding en de faculteit aan om op deze ontwikkelingen in te spelen door het personeel van de sectie moderne geschiedenis te ontlasten. De commissie stelt voor om de omvang van de drie secties (moderne geschiedenis, taalkunde en letterkunde) kritisch te bekijken.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

Het onderwijsgevend personeel van de opleiding bestaat uit negen personeelsleden, acht gepromoveerde docenten en één promovendus. De staf-studentratio bedraagt volgens de kritische reflectie 1:23. De docenten zijn verbonden aan de hierboven genoemde onderzoeksinstituten van de Faculteit der Geesteswetenschappen. Het grootste gedeelte van de docenten is oorspronkelijk afkomstig uit Latijns-Amerika. Doordat de hoogleraren en docenten afkomstig zijn uit Argentinië, Brazilië, Chili, Mexico, Peru en Uruguay, worden ook de studenten van de masteropleiding aan verschillende Spaanse accenten en subculturen blootgesteld en profiteren zij ook van hun uitgebreide netwerk.

De kritische reflectie beschrijft een nauwe verbinding tussen onderwijs en onderzoek. Bij de sectie letterkunde krijgt de verwevenheid van onderwijs en onderzoek bijvoorbeeld vorm in de cursus Cultural identity and postmodern writing, waarin onderzoek over het gebruik van sociale media onder jonge Cubaanse schrijvers aan de orde komt.

De commissie waardeert de motivatie van de docenten, de begeleiding die zij studenten bieden en hun gebruik van illustratieve voorbeelden uit hun onderzoekspraktijk. Studenten gaven tijdens het bezoek aan dat de affiniteit met en de passie voor de Latijns-Amerikaanse regio duidelijk merkbaar is bij elke docent. De vele voorbeelden uit de praktijk werken volgens de studenten enorm stimulerend. Verder gaven ze aan dat docenten goed benaderbaar zijn en op een prettige manier feedback geven. Studenten waarderen het ook erg dat de docenten hen bij naam kennen.

De commissie maakt zich, net als bij de bacheloropleiding, ook bij de masteropleiding wel enige zorgen over de verdeling van de onderwijstaken tussen de secties. Zij verwijst voor haar

toelichting naar de passage hierboven, die *mutatis mutandis* ook van toepassing is op de masteropleiding.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De evaluatie van het onderwijs vindt allereerst plaats via de opleidingscommissie, die wordt voorgezeten door een docentlid. Een studentlid is secretaris. De opleidingen ervaren de samenwerking tussen docenten en studenten in de opleidingscommissie als evenwichtig: studenten brengen onderwerpen in die aangeleverd worden door hun medestudenten. De opleidingscommissie bespreekt tijdens haar vergaderingen mogelijke oplossingen en brengt vervolgens een afgewogen advies uit. Studenten die geen deel uitmaken van de opleidingscommissie gaven aan regelmatig schriftelijk bevestigd te worden over vakken en docenten, soms ook mondeling. Ze hebben het idee dat bij kritiek actie werd ondernomen en dat het resultaat ook voldoende teruggekoppeld werd. Zo werd in het programma van de bacheloropleiding het aantal uren voor Portugees vergroot om het taalniveau van studenten na terugkomst uit het buitenland op het juiste niveau te krijgen.

De opleidingscommissie komt aan het begin van elk semester bijeen en behandelt zowel lopende zaken als binnengekomen aandachtspunten. Indien nodig worden er ad hoc vergaderingen gepland. Zo kwam de opleidingscommissie door de introductie van het buitenlandverblijf in het afgelopen jaar vaker bijeen. De evaluaties van de vakken worden organisatorisch door de studentleden begeleid. De opleidingscommissie gaf aan dat ze voor het volgende studiejaar een draaiboek wil maken, zodat zij beter kan anticiperen op terugkerende thema's. De commissie ondersteunt de opleidingscommissie in haar voornemen om meer proactief op te treden en de agenda van vergaderingen niet alleen te laten bepalen door zaken die op dat moment spelen, maar bepaalde onderwerpen en thema's vast in te plannen. Een draaiboek kan ervoor zorgen dat de kwaliteit van het onderwijs systematisch geëvalueerd wordt.

De opleidingscommissie gaf aan soms hard te moeten werken om zich hoorbaar te kunnen maken. Zij stelt veel adviezen op voor het bestuur, waarvan sommige worden overgenomen en andere niet. Zij heeft de banden met de examencommissie het afgelopen jaar versterkt.

Tot slot vormt het tutorsysteem van de bacheloropleiding een waardevolle bron van informatie voor de interne kwaliteitszorg. Volgens de kritische reflectie worden de bevindingen van het tutorsysteem met regelmaat onder de aandacht van het opleidingsbestuur gebracht.

De commissie heeft vastgesteld dat de studenten van beide opleidingen zich gehoord voelen. Zij gaven aan dat zij niet alleen gevraagd worden om schriftelijke, maar ook om mondelinge feedback over de colleges die zij volgen. De commissie waardeert deze laatste vorm van feedback als goede aanvulling op de schriftelijke evaluatieformulieren.

Na elke cursus en na afronding van hun werkstukken vullen studenten evaluatieformulieren in over onder meer de kwaliteit van het onderwijs en het functioneren van de docent. Deze evaluaties worden besproken binnen de opleidingscommissie. Ze worden ook meegenomen

in de individuele resultaat- en ontwikkelingsgesprekken die jaarlijks plaatsvinden tussen leidinggevend en docenten.

Overwegingen

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding bestudeerd en concludeert dat de opbouw van het programma een logisch geheel vormt. De studenten worden breed opgeleid om vanuit drie disciplines (moderne geschiedenis, taalkunde en letterkunde) naar de Latijns-Amerikaanse samenleving te kijken. Ze leren daarbij om zich steeds beter uit te drukken in het Spaans en, voor de studenten van de nieuwe track Braziliëstudies, het Portugees. De commissie is verheugd over het verplichte buitenlandverblijf en concludeert dat de track Braziliëstudies goed is ingebed in het tweede jaar van het bestaande programma. Het programma legt volgens de commissie een solide basis van kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot de huidige Latijns-Amerikaanse samenlevingen. Het stelt studenten in staat om de beoogde eindkwalificaties van de opleiding te realiseren. De werkvormen in het programma zijn passend en zo gekozen dat een progressie in moeilijkheidsgraad herkenbaar is. Wel concludeert de commissie dat er vanaf het eerste jaar meer aandacht zou kunnen worden besteed aan de verwerving van elementaire onderzoeksvaardigheden. Verder is de commissie van mening dat de integratie tussen de vakken van de drie disciplines binnen het programma nog niet optimaal is. De commissie raadt de opleiding aan om de interne samenhang te versterken door structureel overleg tussen de drie disciplines te bewerkstelligen.

De commissie heeft met studenten gesproken over de studeerbaarheid van de bacheloropleiding en de instroom-, doorstroom- en uitstroomcijfers bestudeerd. De commissie stelt vast dat de opleiding een studeerbaar programma heeft. Wel vindt de commissie het zorgelijk dat het aantal studiepunten dat gereserveerd is voor vakken niet in alle gevallen overeenkomt met de daadwerkelijke studielast. De commissie adviseert de opleiding om haast te maken met de aanpak van de verantwoording van de feitelijke studielast. De commissie is positief over het rendement dat boven het facultaire en het universitaire gemiddelde ligt.

De commissie concludeert dat er sprake is van een goede staf-student ratio en dat de staf bestaat uit gekwalificeerde en uiterst gemotiveerde docenten die hun eigen onderzoek verweven in het onderwijs. De commissie heeft wel enige zorgen over de verdeling van de docenten over de drie disciplines, die niet in overeenstemming lijkt te zijn met de sterke populariteit van het traject moderne geschiedenis. De commissie stelt vast dat met name voor de sectie moderne geschiedenis de werkdruk de afgelopen jaren fors is toegenomen. De commissie raadt de opleiding aan om dit punt kritisch te evalueren.

De commissie heeft onderzoek gedaan naar studiebegeleiding, opleidings specifieke faciliteiten en opleidings specifieke kwaliteitszorg. De commissie constateert dat de opleiding voldoende oog heeft voor de kwaliteit van de verschillende aspecten van de onderwijsleeromgeving en dat docenten en studenten actief betrokken zijn bij de evaluatie van die aspecten. De commissie heeft waardering voor het tutorsysteem en voor het feit dat docenten studenten niet alleen schriftelijk, maar ook mondeling om feedback vragen. Wel is de commissie van mening dat de opleidingscommissie een meer een proactieve houding aan zou moeten nemen.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

De commissie is positief over de manier waarop de masteropleiding studenten de thematieken van de regio vanuit verschillende perspectieven laat benaderen en dit uitgangspunt vertaald heeft binnen het curriculum. Zij concludeert dat het curriculum een logische samenhang vertoont en is positief over de verweving van de onderzoeksresultaten van docenten in het curriculum. De commissie constateert dat de doelstellingen en de eindkwalificaties van de opleiding op een adequate en logische manier vertaald zijn naar het curriculum. De commissie is minder positief over het verschil tussen de trajecten die ertoe leiden dat de keuzemogelijkheden van studenten niet evenredig verdeeld zijn en studenten van moderne geschiedenis en letterkunde niet per definitie kennis en inzicht opdoen over taalkunde, terwijl dit wel in de eindkwalificaties beschreven staat. De commissie adviseert de opleiding om de opzet van de trajecten verder te harmoniseren en de samenhang tussen de trajecten te versterken.

De commissie heeft vastgesteld dat werkvormen die de opleiding hanteert aansluiten bij het leerdoelen van de vakken. Zij vindt dat er in het programma voldoende aandacht wordt besteed aan academische vaardigheden: nagenoeg alle vakken vereisen actieve participatie en worden afgerond met een presentatie en/of een schriftelijk werkstuk. De commissie constateert wel een grotere behoefte aan aandacht voor methoden en technieken van empirisch onderzoek in de periode voorafgaand aan het buitenlandverblijf. Zij begrijpt dat dit samenhangt met de vroege programmering van het buitenlandverblijf maar kenmerkt het wel als aandachtspunt.

De commissie heeft ook opgemerkt dat studenten door de kleinschaligheid van de masteropleiding gemakkelijk de hulp en ondersteuning ontvangen die ze nodig hebben en dat de docenten hierbij erg benaderbaar en behulpzaam zijn. De commissie is positief over de nauwe verweving van het onderzoek van de docenten in het onderwijs. Zij is wel bezorgd over de grote onderwijslast bij de sectie moderne geschiedenis, die in verhouding tot de veel kleinere secties letter- en taalkunde aanzienlijk meer afstudeerscripties moet begeleiden. Zij vraagt de opleiding hier kritisch naar te kijken en met structurele oplossingen te komen met het oog op de toekomstige instroom.

De commissie heeft met studenten gesproken over de studeerbaarheid van de opleiding en instroom-, doorstroom- en uitstroomcijfers bestudeerd. De commissie stelt vast dat ook de masteropleiding een studeerbaar programma heeft. De commissie is zeer positief over het feit dat de studenten snel afstuderen, terwijl zij ook een onderzoek van twee maanden in het buitenland uitvoeren.

De commissie heeft de studiebegeleiding, de opleidingsspecifieke faciliteiten en de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij constateert dat de studenten zich gehoord voelen en zij waardeert het feit dat docenten studenten niet alleen schriftelijk, maar ook mondeling om feedback vragen. De commissie spoort de opleidingscommissie wel aan een meer proactieve houding aan te nemen. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding geen financiële ondersteuning biedt voor het verplichte studieverblijf in het buitenland. Zij heeft begrip voor de beperkte financiële mogelijkheden, maar raadt de opleiding wel aan om oplossingen achter de hand te hebben voor studenten die een dergelijk verblijf niet of nauwelijks kunnen financieren.

De commissie is van oordeel dat Standaard 2 voor beide opleidingen als 'voldoende' kan worden beoordeeld, omdat zij heeft vastgesteld dat het programma, het personeel en de

opleidings specifieke voorzieningen van beide opleidingen de instromende studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Conclusie

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de bachelor- en de masteropleiding Latijns-Amerikastudies beschikken over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleidingen hanteren, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de opleidingen Latijns-Amerikastudies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd.

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsvormen in de bacheloropleiding zijn afgestemd op de leerdoelen en de werkvormen van de programmaonderdelen. Zo worden de inleidende vakken in het eerste jaar vooral afgesloten met schriftelijke tentamens. Bij enkele cursussen worden halverwege de cursus proefvragen ter beschikking gesteld. In het tweede en derde studiejaar zijn mondelinge referaten en schriftelijke werkstukken de meest gehanteerde toetsvormen. Op basis van de informatie stelt de commissie vast dat de toetsvormen aansluiten op de inhoud en de leerdoelen van de vakken, voldoende gevarieerd zijn en voldoen aan de daarvoor geldende kwaliteitsnormen. De gebruikte toetsvormen vertonen een duidelijke ontwikkeling en bereiden studenten goed voor op het schrijven van hun scriptie.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding bij de beoordeling van referaten en schriftelijke werkstukken adequate beoordelingscriteria hanteert. Zo kijkt de opleiding bij de beoordeling van referaten naar de afbakening van het thema, de academische relevantie, de geschiktheid van de gebruikte wetenschappelijke literatuur, de presentaties, het taalgebruik, de gehanteerde presentatietechnieken en de structuur. In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat de uniformering van de beoordelingscriteria nog verbeterd kan worden. De commissie onderschrijft deze observatie en waardeert het initiatief van de opleiding om een opleidingsbrede commissie in te stellen om de hoofdcriteria voor het beoordelen van de toetsingsvormen te expliciteren. De commissie wil, in het kader van de kwaliteitsbewaking van de toetsing, de examencommissie aansporen om haast te maken met de explicitering van de toetsingscriteria.

In het kader van de bevordering van studiesucces heeft de opleiding besloten om deeltaoetsen in te stellen. De taalvaardigheidscolleges en de vakken van de sectie letterkunde kennen al dergelijke deeltaoetsen. De studenten gaven tijdens het bezoek aan dat ze de deeltaoetsen als erg prettig ervoeren. De sectie moderne geschiedenis was ten tijde van het bezoek bezig met de invoering van deeltaoetsen. De kritische reflectie vermeldt wel dat het, door de scheve verhouding tussen het aantal stafleden en het aantal studenten, niet goed mogelijk is om deeltaoetsen voor alle onderdelen in te voeren.

Studenten schrijven ter afsluiting van hun studie een bachelorscriptie van 10.000 woorden, corresponderend met een studielast van 10 EC. Zij moeten hierin laten zien dat zij in staat zijn om onder deskundige begeleiding schriftelijk verslag te doen van een literatuuronderzoek waaruit kennis en inzicht in een bepaald thema blijkt en dat vanuit één van de drie disciplinaire benaderingen is geconcipieerd.

Tijdens de vakken in het eerste semester van het derde jaar die aandacht besteden aan onderzoekstechnieken schrijven studenten al een voorstel waarin alle noodzakelijke onderdelen zijn opgenomen: theoretisch kader, probleemstelling, uiteenzetting van de onderzochte problematiek. Dit voorstel vormt de basis voor een bachelorscriptie. Verder bestaan er per discipline aanvullende richtlijnen. Zo wordt van studenten die de specialisatie moderne geschiedenis kiezen verwacht dat zij het gekozen thema verbinden aan een wetenschappelijke discussie op het terrein van de geschiedenis van Latijns-Amerika. Omdat de sectie een multidisciplinaire benadering nastreeft, kan de discussie ook afkomstig zijn uit de sociologie, de antropologie of de politicologie. De scriptie kan worden geschreven in het Nederlands, Spaans of Portugees. De commissie stelde vast dat enkele scripties in het Engels geschreven zijn.

Op basis van hun belangstelling voor een bepaald thema krijgen studenten een begeleider toegewezen. Het proces voorziet in verschillende individuele begeleidingsmomenten:

- een inleidende bespreking over de keuze en afbakening van het onderwerp, de probleemstelling, de literatuur, bronnenmateriaal, de benadering et cetera;
- een bespreking van het werkplan;
- een bespreking van een of meerdere tussenstadia van het werkstuk;
- een bespreking van de eindversie, waarin de beoordeling wordt besproken.

De bachelorscripties worden beoordeeld door de begeleider en een tweede lezer. De tweede lezer is in principe niet betrokken bij de begeleiding, tenzij zijn specialistische kennis op het gebied van het onderwerp dit onvermijdelijk maakt. Afhankelijk van het onderwerp doet de opleiding soms een beroep op een externe deskundige als tweede lezer. In dat geval ontvangt

de eerste lezer een schriftelijk oordeel van de externe tweede lezer. Het eindcijfer wordt vastgesteld door de begeleider na consultatie van de tweede lezer. De student ontvangt een beoordelingsformulier van de begeleider. Hierop wordt de scriptie beoordeeld op de aspecten probleemstelling, analyse, bibliografie, stijl en taal, structuur en lay-out. Deze aspecten hebben verschillende waarden. Zo bepaalt de analyse 30% van het cijfer en de lay-out 5%. Wanneer de eerste en de tweede lezer geen overeenstemming bereiken, stelt de examencommissie het cijfer vast.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

De commissie heeft vastgesteld dat ook de toetsvormen in de masteropleiding zijn afgestemd op de leerdoelen en de werkvormen van de programmaonderdelen. In de masteropleiding worden studenten niet meer getoetst aan de hand van een schriftelijk tentamen. De vakken worden verzorgd in de vorm van hoorcolleges en werkgroepen en worden getoetst met een combinatie van de volgende toetsvormen: schriftelijk werkstuk, schriftelijke opdracht, paper proposal, research proposal, actieve participatie of een presentatie.

Studenten krijgen volgens de kritische reflectie tijdens de colleges zowel mondeling als schriftelijk duidelijke aanwijzingen over de toetsvorm en de te verwachten prestaties. De commissie heeft vastgesteld dat ook de masteropleiding bij de beoordeling van referaten en schriftelijke werkstukken adequate beoordelingscriteria hanteert die in wezen dezelfde zijn als die van de bacheloropleiding. De eisen die de opleiding hanteert bij het schrijven van werkstukken en het houden van referaten worden hoger in de loop van de opleiding. Naarmate het programma vordert, let de opleiding strenger op de representativiteit van de gebruikte bronnen en op de status van de auteurs die gebruikt worden bij het schrijven van werkstukken.

De commissie stelt vast dat de door haar bestudeerde toetsen van het juiste niveau zijn en dat de informatievoorziening van de opleiding voor de studenten adequaat en transparant is. Studenten worden aan het begin van een cursus geïnformeerd over de aard van de toetsing, over deadlines voor het inleveren van opdrachten en over beoordelingscriteria. Uit de cursusevaluaties en het gesprek met studenten heeft de commissie opgemaakt dat studenten over het algemeen tevreden zijn over de toetsing. Ze ontvangen feedback op opdrachten, presentaties en andere eindwerkstukken. Wel wil de commissie de masteropleiding adviseren om standaard beoordelingsformulieren op te stellen voor de feedback op werkstukken en schriftelijke opdrachten. De beoordeling van werkstukken en schriftelijke opdrachten dient ter voorbereiding op de scriptie en zou in de ogen van de commissie dezelfde criteria moeten volgen. De commissie heeft geen goed inzicht gekregen in de manier waarop actieve participatie wordt getoetst. De lijst met criteria die de commissie heeft ingezien, was nogal summier. De lijst zou volgens de commissie verder moeten worden uitgewerkt om de kwaliteit van de toetsing van de participatie van studenten beter te kunnen waarborgen.

Studenten schrijven ter afsluiting van hun studie een masterscriptie met een studielast van 20 EC. Zij moeten hierin laten zien dat zij in staat zijn om de resultaten van onderzoek op een heldere manier en volgens de geldige academische standaarden te presenteren. De commissie heeft geen goed inzicht gekregen in de richtlijnen die de opleiding hanteert voor het aantal woorden. Zij vindt dat richtlijnen voor het minimum en maximum aantal woorden voor een scriptie noodzakelijk zijn. Zij vindt dat de scripties die zij bestudeerd heeft, vrij fors in omvang waren, met ongeveer 90 pagina's of meer (rond de 30.000 woorden of meer).

De commissie heeft vastgesteld dat studenten al in het eerste blok in Research seminar history (moderne geschiedenis), Methods of cultural analysis and critical readings (letterkunde), of

Research seminar: language variation and language change (taalkunde) het thema van hun onderzoek in Latijns-Amerika bepalen en daarmee ook de thematiek die in hun masterscriptie centraal zal komen te staan. Tijdens dit vak leren de studenten om een onderzoeksvoorstel voor veldwerkonderzoek te schrijven. Hierin moeten alle noodzakelijke onderdelen beschreven zijn: theoretisch kader, probleemstelling, uiteenzetting van de onderzochte problematiek, de te hanteren onderzoekstechnieken, vragenlijsten. Verder bestaan er per discipline aanvullende eisen en richtlijnen. Studenten worden intensief begeleid en moeten regelmatig contact met hun begeleiders opnemen om hen op de hoogte te stellen van hun vorderingen en van eventueel ontstane problemen. De intensiteit van de begeleiding neemt toe als de studenten in Latijns-Amerika zijn voor het verrichten van hun onderzoek (10 EC). De opleiding reserveert per student tijdens het veldwerk tien uur aan begeleiding in de vorm van e-mails, telefoongesprekken of Skype-sessies om het verloop van het onderzoeksproces te volgen.

De masterscriptie wordt – net als het bachelorscriptie – beoordeeld door de scriptiebegeleider (eerste lezer) en een tweede lezer. Het eindcijfer wordt vastgesteld door de eerste lezer, na consultatie van de tweede lezer. De student ontvangt bij de vaststelling van het cijfer een beoordelingsformulier van de begeleider. De masteropleiding heeft in 2012 een formulier met gestandaardiseerde beoordelingscriteria ingevoerd dat door de begeleider en de tweede lezer wordt ingevuld, zodat de student inzicht krijgt in de beoordeling van diverse aspecten van de masterscriptie en het eindoordeel beter wordt onderbouwd. De scriptie wordt beoordeeld op de aspecten probleemstelling, analyse, bibliografie, stijl en taal, structuur en lay-out. De aspecten hebben daarbij verschillende waarden: zo bepaalt de analyse 30% van het cijfer en de lay-out 5%. Indien de eerste en tweede lezer geen overeenstemming bereiken, stelt de examencommissie het cijfer vast. De tweede beoordelaar lijkt in een aantal gevallen al een rol te spelen tijdens de inhoudelijke begeleiding van het scriptieproces. De commissie vraagt zich daarom af in hoeverre deze tweede beoordelaar volledig in staat is om een onafhankelijke beoordeling te geven. De commissie stelt voor dat de opleiding werk maakt van de onafhankelijkheid van de tweede beoordelaar door bijvoorbeeld systematisch een medelezer voor scripties aan te stellen vanuit een andere track. Ook kan de opleiding overwegen om, in enkele gevallen, een derde beoordelaar te raadplegen.

Hoewel de bachelor- en de masteropleiding aangaven al anderhalf jaar te werken met beoordelingsformulieren, was het voor de commissie voorafgaand aan het bezoek niet mogelijk voor iedere scriptie een bijbehorend inzichtelijk beoordelingsformulier in te zien. Na het gesprek met de studenten heeft de commissie er vertrouwen in dat het formulier wel systematisch wordt gebruikt. De commissie is positief over de ophanden zijnde evaluatie van het formulier. De opleidingen hebben aangegeven de criteria te gaan verfijnen en bijvoorbeeld zelfstandigheid als criterium toe te voegen.

Functioneren examencommissie

Met ingang van het studiejaar 2012-2013 is volgens de eerder genoemde beleidsnotitie het aantal examencommissies binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen teruggebracht van 35 naar 25 en zijn de eerste stappen gezet om de verantwoordelijkheid van de examencommissies voor de kwaliteitsborging van toetsing in te vullen. Er is binnen de faculteit gesproken over de mogelijkheid om het aantal examencommissies verder te verkleinen. Wanneer dat gedaan wordt, is het volgens de faculteit niet uitgesloten dat de voorzitter van een examencommissie onvoldoende bekend en vertrouwd is met een opleiding waarover de commissie besluiten moet nemen. Daarom heeft de faculteit besloten het aantal examencommissies niet verder te reduceren. De opleidingen Latijns-Amerikastudies hebben een eigen examencommissie die op het moment van schrijven uit vier leden bestond.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek per subcluster met de examencommissies gesproken en inzage gekregen in de notulen van de verschillende commissies. In de bijeenkomst met de examencommissies uit het subcluster gaven de voorzitters aan dat de commissies aanvankelijk wachtten op instructies vanuit de faculteit over wat er precies van hun verwacht werd. De faculteit probeerde op haar beurt consensus te bereiken met de verschillende examencommissies. Dat proces heeft veel tijd in beslag genomen. De visitatiecommissie constateert dat de examencommissies in de afgelopen twee jaar te veel een afwachtende houding hebben aangenomen.

De commissie heeft vernomen dat de examencommissie verzoeken beoordeelt over individuele aanpassingen van het studieprogramma, de invulling van de keuzeruimte en vrijstellingen. Verder behandelt de examencommissie eventuele gevallen van fraude of geschillen over de becijfering van een tentamen of scriptie. Ook is zij verantwoordelijk voor het bindend studieadvies.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek met de examencommissie gesproken en inzage gekregen in de notulen. Zij vindt dat de examencommissie naar behoren functioneert, maar heeft nog geen helder beeld van de wijze waarop de examencommissie omgaat met haar nieuwe verantwoordelijkheden. Zij stelt vast dat de examencommissie nog niet systematisch en steekproefsgewijs de kwaliteit van de toetsen, papers en scripties controleert. Zij raadt de examencommissie aan om de toetsingsprocedures periodiek te beoordelen. Daarmee kan de examencommissie haar betrokkenheid bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsing eveneens vergroten.

Volgens de beleidsnotitie heeft het faculteitsbestuur eind 2012 besloten om een ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de examencommissies in te richten. Op het moment van schrijven van deze notitie bevond dit project zich in een eerste fase gericht op een verkenning van specifieke behoeften. Tijdens het visitatiebezoek uitten de voorzitters van de examencommissie zich positief over dit ambtelijk secretariaat. De commissie stelt vast dat de faculteit voldoende aandacht heeft voor de toegenomen werkdruk van examencommissies en maatregelen neemt om deze te verminderen.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het gerealiseerde eindniveau van de afgestudeerden heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek voor de bachelor- en de masteropleiding respectievelijk vier en drie scripties bestudeerd (zie Bijlage 7). De commissie heeft de scripties geselecteerd uit de lijst met afstudeerwerken van de studiejaar 2010-2011 en 2011-2012. Bij het selecteren van de scripties is rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie heeft voorafgaand aan het bezoek vier scripties van de bacheloropleiding bestudeerd. Zij concludeert dat de beoordelingen van de scripties in voldoende mate overeen komen met haar eigen beoordelingen en alleen in een enkel geval daarvan afweek. De kwaliteit van de scripties varieerde van voldoende tot goed. De scripties behandelen een diversiteit van onderwerpen, van muziek en tweetaligheid tot corruptie in Venezuela. De commissie heeft vastgesteld dat de meeste studenten een onderwerp uit de discipline moderne geschiedenis kiezen. Een groot deel van de studenten schrijft de bachelorscriptie in het Spaans of Portugees. Zij laten daarmee overtuigend zien dat zij de taal voldoende vaardig zijn.

De scripties voldoen in de ogen van de commissie aan de daarvoor gestelde criteria en hun beoordeling is adequaat en passend bij hun niveau. De commissie stelt dan ook vast dat de studenten van de bacheloropleiding de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

De commissie heeft voorafgaand aan het bezoek drie scripties van de masteropleiding bestudeerd. Zij stelt vast dat haar eigen beoordeling in één geval lager lag dan die van de opleiding en in de andere gevallen daarmee redelijk overeen kwam. De kwaliteit van de eindwerken die de commissie bestudeerd heeft varieerde van voldoende tot goed. Uit het gesprek met de beoordelaar van een hoog beoordeelde scriptie bleek onder andere dat er niet eerder onderzoek was gedaan naar het onderwerp van de scriptie en dat de betreffende student dit onderzoek zelfstandig heeft uitgevoerd. Daarnaast heeft de student een nieuwe theoretische aanpak opgezet die de beoordelaars evalueerden als een meerwaarde voor het academische discours. Om deze reden waren de beoordelaars van mening dat het hogere cijfer bij een dergelijke masterscriptie past. De commissie kan zich vinden in deze redenering.

De masteropleiding geeft in haar kritische reflectie aan dat afgestudeerden die de eindkwalificaties verwerven in staat zijn om te beginnen aan een nationaal of internationaal PhD-traject. De commissie is zeer positief over het feit dat binnen de afdeling inmiddels twee afgestudeerden van de masteropleiding een beurs hebben gekregen om hun proefschrift te schrijven. Zij heeft ook gezien dat er daarnaast een recent gepromoveerde oud-masterstudent is aangesteld als docent.

De commissie stelt vast dat de beoordelingen van de scripties van de masteropleiding in voldoende mate overeen komen met haar eigen beoordelingen. Zij concludeert dan ook dat de studenten van de masteropleiding de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren.

Overwegingen

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

De commissie is nagegaan of de bacheloropleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de toetsen van een adequaat niveau en voldoende gevarieerd zijn en dat ze op een adequate manier aansluiten op de inhoud van het programma en het niveau van de studenten. Zij heeft opgemerkt dat er sprake is van een ontwikkeling in de toetsvormen vanaf het eerste jaar van de bacheloropleiding die aansluit bij de ontwikkeling van het programma en die studenten goed voorbereidt op het schrijven van hun bachelorscriptie. Hoewel de studenten adequate feedback ontvangen, is de commissie van oordeel dat werkstukken en mondelinge referaten op een meer coherente manier getoetst zouden moeten worden. Zij staat positief tegenover het voornemen van de opleiding om de toetsing van de mondelinge referaten en schriftelijke werkstukken verder te uniformeren.

Bij het beoordelen van scripties maakt de opleiding gebruik van een standaard beoordelingsformulier dat geëvalueerd en waar mogelijk verbeterd zal worden. Daarnaast zet de opleiding naast de begeleider, een tweede lezer in voor de beoordeling van de scriptie. De commissie stelt vast dat de scripties die zij bestudeerd heeft, voldoen aan de gestelde criteria, dat de beoordeling adequaat en passend is en dat studenten het beoogde eindniveau bereiken.

Masteropleiding Latijns-Amerika Studies

De commissie is nagegaan of de masteropleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren.

Zij heeft vastgesteld dat de masteropleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling. De toetsvormen die de opleiding hanteert zijn afgestemd op de leerdoelen en de werkvormen van de cursussen. Studenten zijn tevreden over de feedback die zij ontvangen. De commissie heeft vastgesteld dat het niveau van de toetsen adequaat is en dat de toetsvormen voldoende gevarieerd zijn. Ook stelt zij vast dat studenten voldoende worden geïnformeerd over de gehanteerde beoordelingscriteria en procedures. Wel adviseert de commissie de opleiding om heldere en inzichtelijke formulieren voor presentaties en papers te ontwikkelen en om de toetsing van actieve participatie verder uit te werken.

Om zich een beeld te kunnen vormen van het eindniveau dat studenten bereiken heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek drie masterscripties bestudeerd. In een enkel geval kwam de beoordeling van de scriptie niet overeen met het oordeel van de commissie, maar na een gesprek met de beoordelaar van deze scriptie kon de commissie zich vinden in het oordeel. De commissie stelt vast dat de scripties voldoen aan de gestelde criteria en dat de beoordeling adequaat en passend is. Wel raadt de commissie de opleiding aan om de onafhankelijkheid van de tweede lezer te versterken door systematisch een tweede lezer aan te wijzen die op geen enkele manier betrokken is bij de totstandkoming van de scriptie. Mede op basis van de gesprekken die zij heeft gevoerd met studenten en docenten stelt de commissie vast dat studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren.

Beide opleidingen

De commissie heeft tijdens haar bezoek met de examencommissie van de bachelor- en de masteropleiding gesproken en inzage gehad in de notulen van de examencommissie. De commissie is van oordeel dat de examencommissie naar behoren functioneert, maar heeft nog geen helder beeld van de wijze waarop de examencommissie omgaat met haar nieuwe verantwoordelijkheden. De commissie is van oordeel dat de betrokkenheid van de examencommissie bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsen vergroot kan en moet worden. Zij stelt vast dat de examencommissie nog niet systematisch en steekproefsgewijs de kwaliteit van toetsen, papers en scripties controleert. De commissie raadt de examencommissie aan om de toetsingsprocedures periodiek te beoordelen.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat zowel de bacheloropleiding als de masteropleiding voldoet aan de criteria die gelden voor het systeem van toetsing en beoordeling en het gerealiseerde eindniveau en komt voor beide opleiding tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

Conclusie

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.
Masteropleiding Latijns-Amerika Studies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het bezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies en de masteropleiding Latijns-Amerika Studies op de drie standaarden aan de eisen voldoen en beoordeelt beide opleidingen dus als ‘voldoende’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies* als ‘voldoende’.
De commissie beoordeelt de *masteropleiding Latijns-Amerika Studies* als ‘voldoende’.

II: Bacheloropleiding Russische Studies en masteropleiding Russian and Eurasian Studies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de bacheloropleiding Russische Studies en de masteropleiding Russian and Eurasian Studies. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties van de opleidingen, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Bacheloropleiding Russische Studies

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding Russische Studies het referentiekader op adequate wijze nader gespecificeerd heeft. De commissie is van mening dat het profiel van de opleiding helder geformuleerd en goed onderbouwd is. Door haar aandacht voor zowel de Russische taal en cultuur als de politiek, geschiedenis en economie van de regio krijgt de opleiding een nationaal en internationaal uniek en aantrekkelijk profiel. De commissie heeft veel waardering voor het gegeven dat de twee ‘oude’ opleidingen waaruit de opleiding is voortgekomen met een nieuw programma een mooie thematische verbreding en een aantrekkelijke kruisbestuiving tussen de disciplines bereikt hebben.

Het profiel en de doelstellingen van de opleiding sluiten goed op elkaar aan. De eindkwalificaties sluiten aan op de eisen die internationaal gesteld worden aan een academische bacheloropleiding.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie heeft geconstateerd dat de doelstellingen en de eindkwalificaties van de bacheloropleiding zijn vertaald in een doordacht, logisch opgebouwd en goed gestructureerd curriculum, dat thematische verbreding biedt en waarin de verschillende disciplines evenwichtig verdeeld zijn. Het inter- en multidisciplinaire karakter van het programma sluit goed en duidelijk aan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding en op de beoogde eindkwalificaties.

De gehanteerde werkvormen zijn adequaat en kennen een goede opbouw. De commissie is zeer positief over het verplichte taalverwervingsprogramma en over het studieverblijf in Sint-Petersburg in het tweede semester van het tweede jaar.

De opleiding heeft slechts een klein aantal studenten. De commissie ondersteunt de maatregelen van de opleiding om meer studenten te trekken en het rendement van het eerste jaar te verhogen. Het programma is studeerbaar, maar kent enkele cumulatieve piekmomenten. De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding hier onderzoek

naar te doen. In de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg werken studenten en docenten goed samen. De opleidingscommissie functioneert proactief, signaleert knelpunten vroegtijdig en pakt die op en evalueert nieuwe vakken en vakken van nieuwe docenten systematisch.

Het onderzoek van het hooggekwalificeerde personeel komt goed aan bod in het programma. De commissie is zeer positief over de homogene indruk die de staf maakt.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie constateert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en dat studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de toetsen van voldoende niveau zijn en de toetsmethoden adequaat en gevarieerd. De opleiding hanteert een heldere opbouw van toetsvormen en bereidt studenten zo goed voor op het schrijven van de bachelorscriptie.

De wijze van toetsing per cursus sluit daarbij aan op de beoogde doelstellingen en op het gebruikte cursusmateriaal.

In het verleden was het bij een deel van de scripties niet helder hoe het oordeel tot stand gekomen was. Dit is recentelijk aangepakt. De commissie is hierover zeer positief. De beoordeling van de bachelorscriptie komt tegenwoordig tot stand op basis van een standaard beoordelingsformulier en voorziet erin dat de begeleider en tweede lezer afzonderlijk tot een oordeel komen.

De commissie is zeer tevreden over de sterke en actieve rol die de examencommissie speelt bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsing. Deze commissie komt jaarlijks bijeen om de toetsingsprocedures te evalueren en steekproefsgewijs te controleren. Het verheugt de commissie dat ook de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie heeft vastgesteld dat studenten van de bacheloropleiding de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij is erg positief over de kwaliteit en het goede niveau van de bachelorscripties die zij bestudeerd heeft.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als 'goed'.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

De commissie stelt vast dat de masteropleiding Russian and Eurasian Studies het referentiekader op adequate wijze nader gespecificeerd heeft. De commissie is van mening dat het profiel van de opleiding helder geformuleerd en goed onderbouwd is. Door de multidisciplinaire benadering van Rusland en de bredere Euraziatische regio krijgt de

opleiding een nationaal en internationaal uniek en aantrekkelijk profiel. De masteropleiding sluit goed aan op de bacheloropleiding Russische Studies.

Het profiel en de doelstellingen van de opleiding sluiten goed op elkaar aan. De eindkwalificaties sluiten aan op de eisen die internationaal gesteld worden aan een academische masteropleiding. De commissie vindt wel dat de opleiding de eindkwalificatie die betrekking heeft op kennis en inzicht zodanig zou moeten herformuleren dat die inzichtelijk maakt hoe de twee focusgebieden inhoudelijk nader worden ingevuld. Daarnaast vindt de commissie dat de aansluiting van de opleiding op de eisen van de arbeidsmarkt meer aandacht verdient.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie heeft geconstateerd dat de doelstellingen en de eindkwalificaties zijn vertaald in een logisch opgebouwd curriculum. De opbouw van het programma is niet alleen inhoudelijk, maar ook in de keuze van werkvormen, goed doordacht en realistisch. Studenten verwerven in de loop van het programma een steeds grotere zelfstandigheid. De commissie heeft vernomen dat studenten zich goed voorbereid voelen op het schrijven van hun masterscriptie, zowel in inhoudelijke zin, door de inhoud van de vakken die zij gevolgd hebben, als door de vele momenten in de opleiding waarop ze standpunten moeten onderbouwen en uitschrijven. De commissie is tevreden over de concrete inhoudelijke invulling van de vakken, die jaarlijks worden aangepast op basis van actuele maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen en de belangstelling van studenten.

Het onderzoek van het hooggekwalificeerde personeel komt goed tot uiting in het programma. De commissie is zeer positief over de homogene indruk die de staf maakt.

Het programma is studeerbaar. In de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg werken studenten en docenten goed samen. De opleidingscommissie functioneert proactief, signaleert knelpunten vroegtijdig en pakt die op en evalueert nieuwe vakken en vakken van nieuwe docenten systematisch.

De commissie constateert dat de instroom van studenten beperkt is en deelt de zorg van de opleiding over het niveau van de internationale studenten. Ze is zeer te spreken over de activiteiten van de opleiding om de buitenlandse instroom te verbeteren, het schakelprogramma voor hbo-studenten en de zichtbaarheid voor studenten uit de masteropleiding in de studentrijke bacheloropleiding International Studies.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘goed’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie constateert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en dat studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de toetsen van voldoende niveau zijn en de toetsmethoden adequaat en uiterst gevarieerd. Studenten worden breed geschoold in de academische vaardigheden die aansluiten bij de specifieke discipline, waardoor zij goed voorbereid zijn op het schrijven van de masterscriptie.

In het verleden was het bij een deel van de scripties niet helder hoe het oordeel tot stand gekomen was. Dit is recentelijk aangepakt. De commissie is hierover zeer positief. De

beoordeling van de masterscriptie komt tegenwoordig tot stand op basis van een standaard beoordelingsformulier en voorziet erin dat de begeleider en tweede lezer afzonderlijk tot een oordeel komen. De commissie adviseert om voor een interdisciplinaire scriptie eventueel een derde beoordelaar aan te wijzen.

De commissie stelt vast dat de examencommissie een sterke en actieve rol speelt bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsing. Deze commissie komt jaarlijks bijeen om de toetsingsprocedures te evalueren en steekproefsgewijs te controleren. Het verheugt de commissie dat ook de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie is erg positief over de kwaliteit en het hoge niveau van de masterscripties die zij bestudeerd heeft. Zij concludeert dat de inter- en multidisciplinaire benadering van de regio tot uitdrukking komt in de scripties en dat een deel van de scripties in het Russisch geschreven is. De commissie spreekt het vertrouwen uit dat de 'nieuwe' masteropleiding tenminste even goed als of zelfs beter zal presteren dan de voorgaande opleidingen.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als 'goed'.

Bacheloropleiding Russische Studies

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed

Algemeen eindoordeel goed

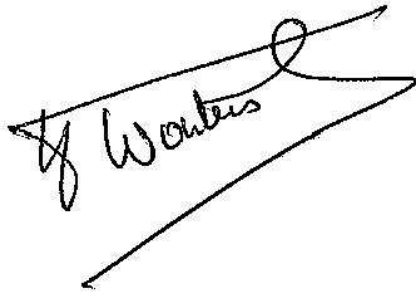
Masteropleiding Russian and Eurasian Studies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed

Algemeen eindoordeel goed

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A. Wouters', written over a horizontal line that is crossed out with a diagonal slash.

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M.J. Amsing', written over a horizontal line that is crossed out with a diagonal slash.

M.J. Amsing, MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de bacheloropleiding Russische Studies en de masteropleiding Russian and Eurasian Studies aan de Universiteit Leiden.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft.

Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de bacheloropleiding Russische Studies en de masteropleiding Russian and Eurasian Studies. De opleidingen hebben volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd door een duidelijk eigen profiel te formuleren (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

De kritische reflectie vermeldt dat de bacheloropleidingen Ruslandkunde en Slavische Talen en Culturen in september 2011 zijn samengevoegd tot de bacheloropleiding Russische Studies. In september 2012 zijn vervolgens de masteropleidingen Russian Studies en Slavic Languages and Cultures samengevoegd tot de masteropleiding Russian and Eurasian Studies. De inhoudelijke onderbouwing van deze samenvoegingen werd in april 2011 door de commissie die de midterm review heeft uitgevoerd als “sterk en uitgebreid” beoordeeld.

Volgens de kritische reflectie zijn de acht in het Domeinspecifiek Referentiekader genoemde aspecten (zie Bijlage 2) richtinggevend geweest voor het formuleren van de doelstellingen van de bacheloropleiding Russische Studies en de masteropleiding Russian and Eurasian Studies. Kenmerkend voor beide opleidingen is dat zij als doel hebben een duidelijke multi- en interdisciplinaire regiobenadering vanuit de geesteswetenschappen en de sociale wetenschappen te bieden. Tot de geesteswetenschappelijke disciplines worden geschiedenis, taalkunde, letterkunde en cultuurkunde gerekend. Met de sociaalwetenschappelijke disciplines wordt gedoeld op politicologie, internationale betrekkingen en economie. De opleidingen beogen beide disciplinaire oriëntaties evenwichtig aan bod te laten komen in de eindkwalificaties en in de programma's. Dat blijkt onder meer uit de afstudeerrichtingen van de opleidingen. Studenten van de bacheloropleiding kiezen voor de afstudeerrichting Politiek, Geschiedenis en Economie of de afstudeerrichting Taal en Cultuur. Zij kunnen in de masteropleiding de gekozen lijn voortzetten met de twee focusgebieden Politics, History & Economics en Language, Linguistics and Culture.

Bacheloropleiding Russische Studies

De bacheloropleiding richt zich op de bestudering van de regio 'Rusland'. In de huidige terminologie betreft dit de Russische Federatie, in historische termen houdt dit in het Kievse Rijk, de Moskovische periode, Tsaristisch Rusland en de Sovjet-Unie. De regio 'Rusland' wordt niet alleen intern bestudeerd, maar met name ook in relatie tot West-Europa, het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) en andere voormalige Sovjetrepublieken.

De Russische taalverwervingscomponent dient in de bacheloropleiding als het fundament voor de bestudering van de regio vanuit de verschillende disciplines. De bacheloropleiding beoogt studenten op te leiden die met hun kennis van de Russische taal direct en zelfstandig toegang hebben tot primaire Russische bronnen. Door de combinatie van een taalverwervingsprogramma met een intensief Ruslandverblijf krijgen studenten deze toegang. Onder begeleiding van de docenten leren zij kritisch op de primaire bronnen te reflecteren.

Door de multi- en interdisciplinaire regiobenadering zijn de studenten in staat om Russische bronnen te duiden binnen hun specifieke politieke, historische, economische, taalkundige, culturele, literaire en culturele context. Tot slot kunnen de studenten hun bevindingen op wetenschappelijke wijze mondeling en schriftelijk rapporteren en vertalen naar een breder publiek. Vanaf het eerste semester verwerven studenten tijdens het vak Academische Vaardigheden wetenschappelijke onderzoeksvaardigheden.

In internationaal opzicht onderscheidt de bacheloropleiding zich van vergelijkbare opleidingen door de volledige concentratie op Rusland en de aandacht voor zowel de Russische taal en cultuur als de politiek, geschiedenis en economie van Rusland.

De commissie heeft het profiel en de doelstellingen van de bacheloropleiding bestudeerd en concludeert dat het inter- en multidisciplinaire profiel aansluit bij het brede Domeinspecifiek Referentiekader. Zij is verder lovend over de profilering en positionering van de opleiding in het nationale en internationale veld. Het profiel van de opleiding is met de twee afstudeerrichtingen helder geformuleerd en de inter- en multidisciplinaire oriëntatie is duidelijk zichtbaar doordat de regio 'Rusland' wordt bekeken vanuit verschillende disciplines.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

De masteropleiding Russian and Eurasian Studies stelt zich tot doel studenten op te leiden die beschikken over multidisciplinaire kennis van Rusland en de Euraziatische regio. Het accent ligt tijdens de opleiding op de bredere Euraziatische regio, in het bijzonder de Kaukasus en Centraal Azië. Het wetenschappelijk kader bestaat uit een combinatie van vakgebieden: politiek, geschiedenis, economie, cultuur, literatuur en taalkunde. Dit kader is terug te zien in de twee focusgebieden die de opleiding kent, Politics, History & Economics en Language, Linguistics & Culture. De kritische reflectie vermeldt dat omwille van de (inter)nationale profilering en werving voor deze indeling gekozen is. Met deze focusgebieden sluit het profiel van masteropleiding ook aan bij dat van de bacheloropleiding.

De masteropleiding Russian and Eurasian Studies is de enige masteropleiding in Nederland die een zelfstandig programma biedt dat zich richt op Rusland, met speciale aandacht voor Rusland binnen de Euraziatische regio. Internationaal gezien is de masteropleiding Russian and Eurasian Studies één van de weinige masteropleidingen waar politiek, geschiedenis, economie, taalkunde, letterkunde en cultuur in één programma bij elkaar komen.

De commissie heeft geconstateerd dat de oriëntatie van de masteropleiding breed is. Zij merkt verder op dat de oriëntatie van zowel de bachelor- als masteropleiding goed aansluit bij het brede beroepenveld waarin afgestudeerden doorgaans terechtkomen. De oriëntatie past ook goed bij beoogde doelstelling om studenten op te leiden die beschikken over een gespecialiseerde multidisciplinaire kennis van Rusland en de Euraziatische regio.

De commissie is lovend over de positionering van de masteropleiding in het nationale en internationale veld. Zij constateert dat het een verrijking is dat zowel tijdens de bachelor- als de masteropleiding de regio Rusland en Eurazië vanuit de invalshoek van verschillende disciplines wordt bekeken.

Eén van de doelstellingen van de masteropleiding is om studenten voor te bereiden op een maatschappelijke loopbaan. Deze voorbereiding komt naar het oordeel van de commissie in de profilering en in het programma van de masteropleiding nog niet expliciet genoeg naar voren. Hoewel de commissie begrijpt dat dit gezien het veelvoud aan mogelijke werkvelden lastig is, heeft zij toch de indruk dat de relatie met het werkveld binnen de opleiding sterker

naar voren zou kunnen komen. Tijdens het visitatiebezoek vernam de commissie dat studenten via LinkedIn en Facebook met werkgevers in contact kunnen komen. De opleiding besteedt echter geen aandacht aan deze en dergelijke mogelijkheden en sommige studenten gaven aan zich nauwelijks of niet bewust te zijn van de mogelijkheden die ze hebben. De commissie adviseert de masteropleiding om de verbinding met het werkveld meer expliciet naar voren te laten komen in het programma, bijvoorbeeld door een stageprogramma aan te bieden.

1.3 Eindkwalificaties en niveau

Bacheloropleiding Russische Studies

De bacheloropleiding Russische Studies hanteert de facultaire eindkwalificaties met betrekking tot de ontwikkeling van academische vaardigheden die gelden voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit en heeft daarnaast eigen, disciplinespecifieke eindkwalificaties opgesteld. De faculteit heeft vijftien algemene eindkwalificaties geformuleerd en die onderverdeeld in vier categorieën: elementaire onderzoeksvaardigheden, schriftelijke presentatievaardigheden, mondelinge presentatievaardigheden en samenwerkings- en leervaardigheden. Onder die eerste categorie valt bijvoorbeeld het verzamelen en selecteren van vakwetenschappelijke literatuur (eindkwalificatie 1) en het analyseren en beoordelen van die literatuur op kwaliteit en betrouwbaarheid (eindkwalificatie 2). De commissie stelt vast dat deze facultaire eindkwalificaties in voldoende mate laten zien dat de bacheloropleidingen binnen de faculteit een wetenschappelijke oriëntatie hebben, maar dat het aan de opleidingen is om ze te vertalen naar en verder uit te werken in hun eigen vakgebied.

De bacheloropleiding hanteert daarnaast vijf algemene eindkwalificaties. Eindkwalificaties 1 (kennis en inzicht), 2 (toepassing van kennis en inzicht), 3 (oordeelsvorming) en 4 (communicatie) zijn verder opgesplitst in een aantal deelkwalificaties (zie Bijlage 3). De opleiding ziet de algemene eindkwalificaties met betrekking tot taalvaardigheid (I-1a en I-1b) als voorwaarden voor het verwerven van de volgende academische eindkwalificaties: de vaardigheid om een probleemstelling te formuleren, deze te contextualiseren binnen het vakgebied of een bepaalde methodologie en hierbij relevante wetenschappelijke informatie te zoeken (I-2b), oordeelsvorming (I-3) en communicatie (I-4). Studenten kunnen aan het einde van de bacheloropleiding het Russisch verstaan en lezen op C1-niveau. Dit komt overeen met de doelstelling van de opleiding dat studenten zelfstandig toegang moeten hebben tot primaire Russische bronnen. Daarnaast zijn voor de afstudeerrichting Politiek, Geschiedenis & Economie en de afstudeerrichting Taal & Cultuur aanvullende eindkwalificaties (II-1 en III-1) geformuleerd. Deze eindkwalificaties geven voor de twee afstudeerrichtingen een specifieke inhoudelijke aanvulling aan het domein 'kennis en inzicht'.

De eindkwalificaties geven volgens de commissie een adequaat beeld van de verwachtingen die de opleiding heeft ten aanzien van de afgestudeerden. Studenten hebben bijvoorbeeld aan het einde van de opleiding een globaal overzicht van de politiek, geschiedenis, economie, taalkunde, letterkunde en cultuur van Rusland c.q. het Russisch (I-1b). Studenten die de afstudeerrichting Politiek, Geschiedenis & Economie hebben gekozen, hebben een gedegen kennis van en inzicht in de belangrijkste historische vraagstukken van Rusland, in het bijzonder van vraagstukken van na 1917 en van de actuele academische discussie hierover (II-1a). Studenten van de afstudeerrichting Taal & Cultuur hebben kennis van en inzicht in moderne grammaticale, historische en sociolinguïstische vraagstukken van de Russische taal en relevante begrippen en theorieën van de algemene taalwetenschap (III-1a).

Het niveau van de opleiding is inzichtelijk door de duidelijke en expliciete relatie tussen de eindkwalificaties en de Dublin-descriptoren. De commissie is daarom van mening dat het niveau van de eindkwalificaties voldoet aan de eisen die internationaal aan een bacheloropleiding worden gesteld.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

De masteropleiding hanteert vijf algemene eindkwalificaties. Eindkwalificaties 3 (*judgement*) en 4 (*communication*) zijn verder opgesplitst in deelkwalificaties (zie Bijlage 3). De kritische reflectie vermeldt dat eindkwalificatie 1 (gespecialiseerde kennis en multi- en interdisciplinaire inzichten) uitdrukking geeft aan de academische oriëntatie van de masteropleiding. Verder zijn de volgende eindkwalificaties relevant: eindkwalificatie 2 (toepassing van gespecialiseerde kennis en inzicht bij het onafhankelijk formuleren van een vraagstelling), eindkwalificatie 3 (onafhankelijke en kritische oordeelsvorming, met een onderscheidend oog voor alternatieve en tegenstrijdige opvattingen) en eindkwalificatie 4 (heldere en overtuigende communicatie in woord en geschrift, zowel voor een wetenschappelijk als een breder publiek).

Hoewel de masteropleiding twee focusgebieden kent (Politics, History & Economics en Language, Linguistics & Culture) heeft de opleiding ervoor gekozen om geen specifieke inhoudelijke invulling gegeven aan de eindkwalificatie 'kennis en inzicht' (eindkwalificatie 1). De commissie adviseert de opleiding om deze eerste eindkwalificatie zodanig te formuleren dat zij duidelijk weergeeft hoe de twee focusgebieden nadere inhoudelijke invulling geven aan de kennis en het inzicht die studenten verwerven.

De commissie concludeert dat de eindkwalificaties van de masteropleiding voldoende geconcretiseerd zijn, aansluiten op het eigen profiel en de eigen doelstellingen en passen binnen het Domeinspecifiek Referentiekader. De eindkwalificaties brengen duidelijk tot uitdrukking dat de opleiding van een gevorderd niveau is. Zo verwerven studenten van de masteropleiding gespecialiseerde kennis en inzicht "(II-1 en III-1), terwijl studenten van de bacheloropleiding gedegen kennis en inzicht verwerven (eindkwalificatie 1). De commissie is daarom van mening dat het niveau en de oriëntatie van de eindkwalificaties aansluit bij de eisen die vanuit internationaal perspectief worden gesteld aan masteropleidingen.

Overwegingen

Bacheloropleiding Russische Studies

De commissie heeft zich door het bestuderen van de documentatie en de gesprekken met het management van de bacheloropleiding een duidelijk beeld van de doelstellingen en het profiel van de opleiding kunnen vormen. De opleiding concentreert zich op de regio Rusland en besteedt aandacht aan zowel de Russische taal en cultuur als de politiek, geschiedenis en economie. Zij neemt daarmee een unieke en aantrekkelijke positie in in nationaal en internationaal opzicht. De commissie concludeert dat het profiel van de sinds 2011 bestaande bacheloropleiding helder geformuleerd en goed onderbouwd is. Zij heeft veel waardering voor het gegeven dat de twee 'oude' opleidingen met een nieuw programma een mooie thematische verbreding en een aantrekkelijke kruisbestuiving tussen de disciplines bereikt hebben. De commissie concludeert dat de bacheloropleiding een duidelijk profiel en een inzichtelijke oriëntatie heeft geformuleerd.

De commissie concludeert dat de eindkwalificaties voldoende geconcretiseerd zijn, aansluiten op het eigen profiel en doelstellingen en passen bij het Domeinspecifiek Referentiekader. De eindkwalificaties expliciteren daarbij het bachelorniveau op adequate wijze. De commissie

stelt vast dat de eindkwalificaties daarmee in voldoende mate aansluiten bij de eisen die vanuit internationaal perspectief worden gesteld aan bacheloropleidingen.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

De commissie heeft zich eveneens een duidelijk beeld van de doelstellingen en het profiel van de masteropleiding kunnen vormen. Het profiel van de opleiding wordt gekenmerkt door de multidisciplinaire benadering van Rusland en de bredere Euraziatische regio, in het bijzonder de Kaukasus en Centraal Azië. De opleiding neemt door haar multi-disciplinaire benadering van de regio Rusland en Eurazië een unieke positie in het nationale en internationale veld in. Zij bouwt daarmee op een logische manier voort op het profiel en de oriëntatie van de bacheloropleiding. De commissie stelt vast dat haar waardering voor het profiel van de bacheloropleiding ook van toepassing is op de masteropleiding. Zij vindt ook het profiel van de masteropleiding helder geformuleerd en goed onderbouwd.

De commissie heeft geconstateerd dat de eindkwalificaties gerelateerd zijn aan het profiel en de oriëntatie van de opleiding en voldoende geconcretiseerd zijn. De commissie vindt wel dat de opleiding de eindkwalificatie die betrekking heeft op kennis en inzicht zodanig zou moeten herformuleren dat die inzichtelijk maakt hoe de twee focusgebieden inhoudelijk nader worden ingevuld. De commissie is daarnaast van mening dat de eindkwalificaties meer aandacht zouden mogen besteden aan de aansluiting van de opleiding op de eisen van de arbeidsmarkt.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de eindkwalificaties van de bacheloropleiding en de masteropleiding voldoen aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

Conclusie

Bacheloropleiding Russische Studies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van de curricula van de bachelor- en de masteropleiding (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van de curricula en de mate waarin de eindkwalificaties van de opleidingen zijn vertaald naar de curricula (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curricula

De commissie heeft de curricula van de bachelor- en masteropleiding bestudeerd en is daarbij nagegaan of die curricula samenhang en een logische opbouw vertonen.

Bacheloropleiding Russische Studies

In september 2011 zijn de bacheloropleiding Ruslandkunde en de bacheloropleiding Slavische Talen en Culturen samengevoegd tot de bacheloropleiding Russische Studies. De 'nieuwe' bacheloropleiding kent een driejarig programma met een studielast van 180 EC. Bijlage 4 bevat een uitgebreid overzicht van het curriculum. Het verplichte algemene deel (90 EC) beslaat het volledige eerste jaar (60 EC) en de helft van de vakken van het tweede jaar (30 EC). Daarnaast volgen studenten vanaf het tweede jaar de vakken uit één van de twee afstudeerrichtingen (Politiek, Geschiedenis & Economie en Taal & Cultuur – beide 50 EC) en een facultair deel (40 EC).

De eerste hoofdcomponent van het algemene deel is het taalverwervingsprogramma Russisch. Dit programma omvat in het eerste jaar vijf vakken en loopt door in het tweede jaar (vier vakken). Het taalverwervingsprogramma beslaat dus negen vakken (totaal 65 EC), inclusief een studieverblijf in Sint-Petersburg in het tweede semester van het tweede jaar. In het eerste jaar wordt verder het vak Academische Vaardigheden aangeboden en vier inleidende vakken van elk 5 EC die als oriëntatie dienen op de twee afstudeerrichtingen. Zo bereiden de eerstejaarsvakken Inleiding Russische Letterkunde en Inleiding Slavische Taalkunde voor op de afstudeerrichting Taal & Cultuur.

Bij aanvang van het tweede jaar kiezen studenten tussen de twee afstudeerrichtingen, Politiek, Geschiedenis & Economie en Taal & Cultuur. Elk traject bestaat uit vier vakken van elk 10 EC en een afsluitende bachelorscriptie van 10 EC. Het is studenten niet toegestaan om combinatietrajecten te volgen. Ze mogen wel vakken uit het andere traject opnemen in hun keuzeruimte in jaar 3 (30 EC). Uit de gesprekken met studenten en docenten bleek dat het inderdaad veelvuldig voorkomt dat studenten vakken uit het andere traject selecteren.

Naast het algemene deel en de vakken uit de afstudeerrichting, bevat het programma vanaf het tweede jaar het facultaire kerncurriculum. In het tweede jaar bestaat dit uit twee verplichte vakken van elk 5 EC: Wetenschapsfilosofie in het eerste semester en Kunstgeschiedenis in het tweede semester. Omdat bijna alle studenten deelnemen aan het buitenlandverblijf, volgen zij deze cursus in Sint-Petersburg, onder auspiciën van het Nederlands Instituut in Sint-Petersburg (NIP). De colleges worden gegeven in het Russisch Museum in Sint-Petersburg en de voertaal van deze cursus is Engels, omdat kunsttermen in het Russisch verwarrend zijn. Studenten die vanwege bijzondere omstandigheden het thuisprogramma volgen, volgen het kernvak World Art Studies in Leiden.

In het derde jaar hebben de studenten de mogelijkheid om binnen de facultaire keuzeruimte (30 EC) vakken te volgen die door de eigen opleiding worden aangeboden en verzorgd. Uit de kritische reflectie, de website en de gesprekken met docenten en studenten blijkt dat de opleiding studenten sterk aanraadt om dit te doen. Het gaat om twee derdejaars-vakken van 5 EC op het terrein van de Russische taalverwerving: mondelinge taalvaardigheid en leesvaardigheid. Daarnaast kunnen studenten vakken kiezen uit het afstudeertraject dat ze niet gekozen hebben (zie hierboven). In het kader van het Euraziatisch aandachtsgebied wordt vanaf 2012 verder het keuzevak *The Prehistory and History of Georgia and the Transcaucasus* (5 EC) aangeboden. Studenten gaven tijdens het bezoek aan dat ze hun keuzeruimte graag gebruiken om zich meer te verdiepen in de Russische taal.

In het tweede semester van het derde jaar werken de studenten aan hun bachelorscriptie (10 EC). Voor de begeleiding van de bachelorscriptie stelt de opleiding per student in totaal acht individuele contacturen beschikbaar. Deze contacturen worden verdeeld over minimaal vier contactmomenten waarop een fase in het proces formeel wordt afgesloten (het voorstellen van een onderwerp, het indienen van een werkplan, het bespreken van een of meerdere voortgangsverslagen en het inleveren van de eindversie). Op deze momenten geeft de begeleider een oordeel over de voortgang van het proces.

Volgens de studenten vinden zij meestal snel een onderwerp voor hun bachelorscriptie en worden ze daarbij door de studietoelbegeleider goed en efficiënt ondersteund. De studenten gaven tijdens het gesprek aan dat ze het gevoel hadden dat ze al vanaf het eerste jaar werden voorbereid op de bachelorscriptie, door de focus in het programma op schrijfvaardigheid en door de aandacht voor verschillende onderzoeksmethoden.

De commissie heeft geconstateerd dat de bacheloropleiding de doelstellingen heeft vertaald in een logisch opgebouwd curriculum dat aansluit op het profiel van de opleiding. Het valt de commissie hierbij op dat het sinds 2011 samengevoegde bachelorprogramma een coherent geheel vormt en dat er een goede balans is gevonden tussen de verschillende disciplines.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

In september 2012 is de masteropleiding Ruslandkunde samengegaan met de masteropleiding Slavische Talen en Culturen. De nieuwe masteropleiding Russian and Eurasian Studies (60 EC) biedt zes vakken aan met een studielast van elk 10 EC:

- Politics & International Relations;
- History;
- Economics;
- Language & Society;
- Linguistics;
- Culture & Literature.

Studenten kiezen vier vakken uit dit aanbod. Hoewel zij vrij kunnen kiezen, worden de zes genoemde studieonderdelen gepresenteerd binnen het kader van de twee focusgebieden:

- Politics, History & Economics;
- Language, Linguistics & Culture.

De concrete invulling van de vakken wordt jaarlijks bijgesteld op basis van actuele maatschappelijke ontwikkelingen (dit geldt met name voor de vakken binnen het focusgebied Politics, History & Economics) en de concrete belangstelling van studenten. Bijlage 4 biedt een uitgebreid overzicht van het curriculum.

Studenten volgen niet alleen vier vakken, ze schrijven ook een scriptie van circa 20.000 woorden op het terrein van één van de gekozen vakgebieden of op een interdisciplinair terrein dat deze vakken verbindt. Zij worden daarbij individueel begeleid door hun hoofdbegeleider. Het proces dat leidt tot de masterscriptie wordt verder gestructureerd in het Master Seminar. Dit is een verplicht onderdeel waarin alle studenten en docenten in meerdere sessies stap voor stap de vorderingen bespreken. Het seminar vindt elk semester plaats en bestaat uit drie bijeenkomsten: 1. introductory meeting, 2. thesis research, en 3. presentation research document. Tijdens deze laatste bijeenkomst worden een onderzoeksvraag of hypothese, een kort essay met een theoretische of empirische inleiding op het thema en een voorlopig hoofdstukindeling van de masterscriptie voorgelegd ter bespreking. Tijdens het bezoek gaven docenten aan dat het seminar in zijn huidige vorm nog niet naar wens verloopt. De opleiding overweegt om het seminar anders vorm te geven en het meer te richten op academische vaardigheden.

De commissie is positief over de opbouw van het programma van de nieuwe masteropleiding, zij is van mening dat het curriculum een logische en consistente route vormt naar de eindschrijft. De commissie heeft tevens geconstateerd dat de doelstellingen en de eindkwalificaties op een adequate manier zijn vertaald in het curriculum. Dit geldt met name voor doelstelling 1, het verwerven van wetenschappelijke kennis, inzicht en vaardigheden en het toepassen van politieke, historische, economische, taalwetenschappelijke en literatuur- en cultuurwetenschappelijke theorieën en methoden op het gebied van de Russische en Euraziatische Studies en doelstelling twee, het verder ontwikkelen van academische vaardigheden. Een aantal studenten gaf aan na hun afstuderen graag onderzoek te willen doen. De Studenten Loopbaan Service heeft in 2012 onderzoek gedaan naar de functies en taken van de alumni Russische Studies. Uit het onderzoek bleek dat bijna 8% van de studenten als onderzoeker werkte. Het is volgens de commissie minder duidelijk hoe de opleiding studenten voorbereidt op een maatschappelijke loopbaan (doelstelling 3). De commissie is van mening dat de aansluiting op een maatschappelijke loopbaan binnen de opleiding sterker naar voren zou kunnen komen.

2.2 Eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of en op welke wijze de door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties vertaald zijn in de curricula.

Bacheloropleiding Russische Studies

De kritische reflectie van de bacheloropleiding vermeldt op welke wijze de cursussen bijdragen aan het behalen van de eindkwalificaties. De commissie heeft deze informatie bestudeerd en concludeert op basis daarvan dat de verschillende eindkwalificaties op een logische wijze in het curriculum zijn vertaald en dat ze uitgebreid aan bod komen in de vakken. De inleidende colleges zijn bijvoorbeeld hoofdzakelijk gericht op het verwerven van

kennis en inzicht, zoals verwoord in eindkwalificaties 1 en 2. Het vak Academische vaardigheden in het eerste jaar bereidt voor op academisch onderzoek en academische schrijfvaardigheid, die voor de eindkwalificaties in de algemene zin van belang zijn. De colleges in het tweede en derde jaar zijn meer gericht op de eindkwalificaties die gerelateerd zijn aan het toepassen van kennis, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. Omdat de studenten na het eerste jaar kiezen voor één van de twee afstudeerrichtingen, komt eindkwalificatie I-2b (verkrijgen globaal overzicht) niet meer aan bod in de vakken in het tweede en derde jaar. Vanaf dat moment gelden de aanvullende eindkwalificaties (II-1a en II-1b voor Politek, geschiedenis en economie en III-1a en III-1b voor Taal & cultuur). Het onderdeel kennis en inzicht wordt hier inhoudelijk toegespitst op de twee richtingen.

Daarnaast besteedt het programma aandacht aan de eindkwalificaties I-2b (het formuleren en evalueren van een probleemstelling), I-3 (oordeelsvorming) en I-4 (communicatie) omdat studenten tijdens de vakken in het tweede en derde jaar systematisch papers schrijven en presenteren. Het Ruslandverblijf draagt daarbij niet alleen bij aan de taalverwerving (IV), maar ook aan de kennis over de actuele maatschappelijke en culturele ontwikkelingen en interculturele inzichten en vaardigheden.

De commissie stelt op basis van de informatie over het curriculum en de gesprekken met studenten vast dat het curriculum van de bacheloropleiding in voldoende mate voorziet in een adequate voorbereiding op het schrijven van de bachelorscriptie. De studenten gaven aan dat ze vanaf het eerste semester voldoende worden voorbereid op het schrijven van een bachelorscriptie. Het curriculum stelt studenten daarmee in staat de eindkwalificaties van de opleiding te behalen. Studenten worden door de kennis, het inzicht en de vaardigheden die zij tijdens de bacheloropleiding verwerven ook voldoende voorbereid op de aansluitende masteropleiding (doelstelling 1).

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

De kritische reflectie van de masteropleiding beschrijft op welke wijze de cursussen bijdragen aan het behalen van de eindkwalificaties. De eerste eindkwalificatie, die betrekking heeft op verwerving van gespecialiseerde kennis en inter- en multidisciplinair inzicht in de regio, komt aan de orde in de zes vakken waarvan studenten er vier selecteren. De tweede eindkwalificatie (over het toepassen van kennis en inzicht) en de derde eindkwalificatie (over het verwerven van een geïnformeerde en kritische houding ten opzichte van de vergaarde kennis) worden behandeld in de genoemde zes vakken en komen ook aan bod het Master Seminar en de masterscriptie. Eindkwalificatie 4a (verslaglegging van onderzoek “in various presentation forms”) komt tot uitdrukking in de afsluitende masterscriptie en in de vakken die met papers en presentaties worden afgesloten. De overdracht van wetenschappelijke kennis en vaardigheden (eindkwalificatie 4b) komt bijvoorbeeld tot uitdrukking tijdens het Master Seminar, waarin studenten hun onderzoek presenteren voor medestudenten en docenten van de opleiding.

De studenten geven aan dat ze zich, door de vele momenten in de opleiding waarop ze standpunten moeten onderbouwen en uitschrijven, goed voorbereid voelen op het schrijven van de scriptie. Ook de inhoud van de vakken bereidt de studenten naar eigen zeggen goed voor op het schrijven van de eindschrijft. De commissie heeft de eindkwalificaties in relatie tot het curriculum bestudeerd en concludeert dat de verschillende eindkwalificaties ruim vertegenwoordigd zijn in het programma en dat ze op een logische wijze in het curriculum terugkomen.

2.3 Onderwijsleeromgeving

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie de opleiding het onderwijs verzorgt en of de beschikbare opleidingsspecifieke materiële en personele voorzieningen hiervoor toereikend zijn.

Bacheloropleiding Russische Studies

De bacheloropleiding Russische Studies geeft haar onderwijs vorm volgens de onderwijsvisie van de Universiteit Leiden en de Faculteit der Geesteswetenschappen. Volgens het facultaire deel van de kritische reflectie kenmerkt die visie zich door een sterke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De docenten zijn ook onderzoekers en vervullen als wetenschapper een voorbeeldfunctie voor studenten. Ze betrekken hun eigen onderzoekspraktijk in het onderwijs dat ze verzorgen. Die onderzoekspraktijk is faculteitsbreed samengevat onder het begrip *Dynamics of Diversity* en biedt “gerichte aandacht voor de mobiliteit van mensen, taal, materiële en immateriële cultuur, en maatschappelijke, religieuze en wijsgerige ideeën en praktijken”. In het rapport *Duurzame geesteswetenschappen* (2008) heeft de faculteit drie doelstellingen verwoord: vernieuwing van het onderwijsaanbod, verjonging van de staf en het versterken van de internationale dimensie van opleidingen. In de bacheloropleidingen worden deze doelstellingen volgens de faculteit zichtbaar in een mondiaal perspectief op het domein van regiostudies en “nadrukkelijk aandacht voor de historische diepte”.

De commissie heeft vastgesteld dat de leerlijnen in de disciplinaire vakken (Geschiedenis, Politiek & internationale betrekkingen, Economie, Taalkunde en Literatuur en Cultuur) in het programma van de bacheloropleiding goed te onderscheiden zijn. In het eerste jaar verwerven studenten met name globale kennis, waarna zij in het tweede en het derde jaar, aansluitend bij de eindkwalificaties, ‘gedegen kennis’ verwerven. Zo volgen zij in het eerste jaar bijvoorbeeld de Inleiding Russische politiek en economie (5 EC) en verdiepen zij de kennis uit dit vak in het tweede en derde jaar in de vakken Internationale betrekkingen Rusland (10 EC) en Russische economie (10 EC).

De gekozen werkvormen sluiten naar het oordeel van de commissie aan bij het niveau van de opleiding en vertonen voldoende variatie. In het eerste jaar worden de disciplinaire vakken in de vorm van hoorcolleges gegeven, na het eerste jaar neemt het aantal hoorcolleges af ten gunste van het aantal werkcolleges. Zo bestaat het programma van het derde jaar enkel uit werkcolleges en zelfstudie. Er is daarbij sprake van een duidelijk toenemende complexiteit, die ook tot uitdrukking komt in de Onderwijs- en Examenregeling, waarin is vastgelegd dat studenten acht vakken in het tweede en derde jaar pas mogen afleggen wanneer ze de corresponderende inleidende vakken uit het eerste jaar behaald hebben. Ook binnen het taalverwervingsprogramma gelden dergelijke instroomeisen. Zo mag het vak Grammatica 2 pas gevolgd worden na het behalen van Grammatica 1B.

In het tweede jaar volgen studenten een taalverwervingsprogramma in Sint-Petersburg en het vak World Art Studies (5 EC), dat wordt verzorgd door docenten van het Russisch Museum in Sint-Petersburg onder auspiciën van het NIP (Nederlands Instituut in Sint-Petersburg). Omdat het buitenlandverblijf volledig geïntegreerd is in het programma en er geen Erasmusbeurzen beschikbaar zijn voor verblijf buiten de EER, stelt de opleiding structureel speciale subsidiegelden beschikbaar. Studenten die als gevolg van privéomstandigheden niet naar Sint-Petersburg gaan, volgen het kerncurriculaire vak World Art Studies in Leiden.

De commissie concludeert dat het programma van de bacheloropleiding zo is vormgegeven dat het studenten de gelegenheid biedt om de eindkwalificaties van de opleiding te behalen.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

De commissie heeft vastgesteld dat het programma van de masteropleiding, anders dan dat van de bacheloropleiding, uitsluitend werkcolleges kent. De leerlijnen in het programma van de masteropleiding zijn vanwege de beperkte omvang van het programma minder strak gedefinieerd. De commissie heeft opgemerkt dat het programma een cruciale inhoudelijke leerlijn kent voor de helft van de masteropleiding. De opleiding doelt daarbij op de relatie die bestaat tussen minstens één van de zes gekozen vakken en het onderwerp van de scriptie. De opleiding hecht aan een evenwichtige verdeling van de verschillende disciplines binnen het onderwijsprogramma. De commissie concludeert dat de verdeling tussen de verschillende disciplines in balans is.

De commissie concludeert dat ook het programma van de masteropleiding zo is vormgegeven dat het studenten de gelegenheid biedt om de eindkwalificaties van de opleiding te behalen.

2.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Bacheloropleiding Russische Studies

Volgens de kritische reflectie stromen er jaarlijks gemiddeld 20 tot 25 studenten in de bacheloropleiding in. De opleiding geeft in haar sterkte-zwakteanalyse aan dat de relatief beperkte instroom, en de daarmee samenhangende relatief beperkte omvang van de staf, een bedreiging vormt. De opleiding participeert in alle voorlichtingscampagnes van de universiteit, maar merkt desalniettemin op dat jarenlange ervaring heeft geleerd dat de campagnes slechts een beperkte invloed hebben op de omvang van de instroom. De studenten gemotiveerd voor de opleiding, en studenten die twijfelen over hun keuze kiezen eerder een bredere opleiding, zoals Taal- en Cultuurstudies of Area Studies.

De commissie deelt de zorg van de opleiding over de omvang van de instroom en ondersteunt de activiteiten die de opleiding onderneemt om meer studenten aan te trekken. De bacheloropleiding participeert momenteel in universiteitsbrede programma's voor talentvolle middelbare scholieren, zoals het Pre-University College en LAPP-Top. LAPP-Top is een onderwijsprogramma dat speciaal is ontwikkeld voor gemotiveerde en getalenteerde leerlingen uit de bovenbouw van het vwo. Tijdens verschillende bijeenkomsten maken zij aan de hand van een thema kennis met een onderzoeksgebied van een opleiding naar keuze. Op de website wordt aangegeven dat leerlingen een kijkje kunnen nemen bij een opleiding die ze misschien willen gaan studeren of zich kunnen verdiepen in een onderwerp waar ze nog niets van afweten. Tijdens de visitatie sprak de commissie met een student die ingestroomd was nadat zijn interesse voor het Russisch gewekt was in het LAPP-Top programma.

De commissie herkent een duidelijke opbouw in de studielast van het programma. In het eerste jaar is het aantal contacturen, met name voor taalverwerving, aanzienlijk: 16 uur per week. Volgens de opleiding is dit noodzakelijk om de eindkwalificaties op dit gebied te kunnen realiseren. De studenten bevestigden dat het eerste jaar van de opleiding pittig is. Ze hebben gemiddeld 20 uur per week college en geven aan daarnaast elke dag minstens twee uur nodig te hebben om te studeren. Ze vinden het programma in het algemeen studeerbaar, maar ze meldden de commissie ook dat het in sommige periodes wel zwaar is. Het aantal contacturen in het tweede jaar bedraagt gemiddeld 16 uur per week. De studenten merkten op dat de periode waarin zij in het buitenland verbleven veeleisend was en dat de opleiding van plan is dit deel van het programma aan te passen. In de kritische reflectie bevestigt de opleiding dit: uit de onderwijsbeoordelingen kwam duidelijk naar voren dat dit semester als 'erg

zwaar' gekwalificeerd werd, omdat studenten twee grote disciplinaire vakken met veel mondelinge en schriftelijke opdrachten volgen in combinatie met het buitenlandverblijf. In het studiejaar zal de opleidingscommissie hierover een advies opstellen en daartoe de studielast van het eerste semester van week tot week in kaart brengen en oplossingen zoeken voor de eventuele cumulatieve piekmomenten, wanneer studenten bijvoorbeeld papers voor twee vakken met min of meer dezelfde deadline moeten afronden. In het derde jaar ligt het gemiddeld aantal contacturen per week met 3 uur een stuk lager dan in de eerste twee jaar. In dit aantal zijn overigens de individuele contactmomenten die studenten hebben met de hoofdbegeleider van hun scriptie en de contacturen voor de minorvakken uit de vrije keuzeruimte niet verrekend.

De commissie ziet een duidelijke opbouw in de studielast. Zij wil de opleiding wijzen op de risico's van de cumulatieve piekmomenten. Zij steunt de opleiding in haar voornemen om te onderzoeken hoe deze cumulatieve piekmomenten kunnen worden vermeden.

De rendementen van het eerste jaar van de bacheloropleiding liggen op het facultaire gemiddelde: na een jaar heeft zo'n 40% van de studenten het eerste jaar afgerond, na twee jaar zo'n 60%. De opleiding geeft in de kritische reflectie aan dat het percentage niet hoger ligt omdat een deel van de studenten zich inschrijft voor twee studies en omdat een deel uitvalt omdat ze een verkeerde opleiding hebben gekozen. De opleiding hanteert een studentvolgsysteem om de voortgang van studenten te bewaken. In het kader daarvan spreekt de studieadviseur met nieuwe studenten aan het begin van hun studie om mogelijke knelpunten op te sporen. Aan het einde van het eerste semester worden alle studenten opgeroepen die achterstand hebben opgelopen. Aan het einde van het eerste jaar stelt de studieadviseur samen met de studenten een studieplan op zodat zowel de studenten als de opleiding weet welk traject (Politiek, Geschiedenis & Economie of Taal & Cultuur) de studenten gaan volgen. Tot slot wordt aan het begin van het derde jaar met alle studenten gesproken over de bachelorscriptie en de mogelijke begeleiding daarbij. Studenten meldden de commissie dat ze een mail krijgen van de studieadviseur wanneer ze een tijdje niet aanwezig zijn geweest. Zij gaven aan dat de kleinschaligheid van de opleiding en de sociale druk van docenten en medestudenten hen helpen om actief deel te nemen aan de colleges.

De commissie vindt het positief en noodzakelijk dat de bacheloropleiding maatregelen treft om het rendement te verhogen, zoals de voortgangsgesprekken op verschillende momenten tijdens de opleiding. Zij raadt de opleiding aan om verder te gaan op de ingeslagen weg.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

Volgens de kritische reflectie stromen er jaarlijks gemiddeld 10 tot 15 studenten in in de masteropleiding. Hoewel de masteropleiding aangeeft dat het aantal studenten laag ligt, meldt zij in haar kritische reflectie ook dat het beperkte aantal afgestudeerden voorziet in de reële behoefte aan specialisten voor de regio. De opleiding geeft in haar sterkte-zwakteanalyse wel aan dat de relatief beperkte instroom en de daarmee samenhangende beperkte omvang van de staf een bedreiging voor de continuïteit vormen. Net als de bacheloropleiding participeert de masteropleiding in alle voorlichtingscampagnes van de universiteit, zonder dat dat leidt tot een significante toename van de instroom.

De commissie deelt de zorg van de opleiding over de omvang van de instroom en waardeert de activiteiten die de opleiding onderneemt om meer studenten te trekken. De opleiding geeft aan dat ze haar krachten bundelt met de sectie Oost-Europese Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam ter bevordering van de wetenschappelijke kennisinfrastructuur met betrekking tot Rusland en de Russische taal en cultuur. Op een website wordt informatie

uitgewisseld over onderwijs- en onderzoeksactiviteiten binnen de Russische en Eurazische regio. De commissie heeft vastgesteld dat de website goed wordt bijgehouden en dat de informatie over seminars en activiteiten up-to-date is. Zij is van mening dat de website een goed en nuttig initiatief is en spoort de opleiding aan om verder aansluiting bij en samenwerking met bestaande onderzoeks- en kennisinstellingen in Nederland te zoeken en daarmee de wetenschappelijke kennisinfrastructuur verder te versterken.

De opleiding wil in sterkere mate participeren in relatief studentrijke opleidingen als Taalwetenschap, Film- en Literatuurwetenschap en International Studies en zo de bestaande expertise van de staf in stand houden. De commissie wil dit uitgangspunt graag ondersteunen. Zij is van oordeel dat de masteropleiding Russian and Eurasian Studies aansluit op de bacheloropleiding Russische Studies, maar dat de opleiding ook interessant is voor studenten die afkomstig zijn van een internationaal georiënteerde opleiding zoals International Studies die zich in Rusland en de Euraziatische regio willen verdiepen.

Niet alle studenten van de bacheloropleiding Russische Studies stromen door naar de masteropleiding: het percentage (55%) dat dat doet ligt duidelijk lager dan het facultaire gemiddelde (65%). Dit relatief lage percentage wordt volgens de opleiding echter ten dele veroorzaakt door het feit dat studenten die van de oude bacheloropleiding Slavische talen en culturen naar de masteropleiding Ruslandkunde overstapten, niet als doorstromers werden aangemerkt. Naast de reguliere studenten uit de bacheloropleiding Russische Studies bestaat de instroom van de masteropleiding uit nieuwe studenten met een andere vooropleiding. De docenten beschouwen het als een voordeel dat studenten met verschillende disciplinaire achtergronden ervoor zorgen dat er tijdens de colleges discussies ontstaan die in de oude situatie niet mogelijk waren. Een deel van de instroom komt uit het hbo. De opleiding heeft voor hbo-studenten een schakelprogramma (een premaster) met een omvang van 30 EC ingericht waarin deze studenten deficiënties kunnen wegwerken. Studenten met een hbo-vooropleiding die de masteropleiding willen volgen moeten een diploma hebben op het terrein van de Russische taal, maatschappij en cultuur, bijvoorbeeld een diploma van de opleiding European Studies van de Haagse Hogeschool met als tweede taal Russisch. Ze volgen in het schakelprogramma drie vakken van 10 EC en kunnen daarbij kiezen uit zeven vakken, waaronder Russische Literatuur & Cultuur 19^e eeuw en Russische Taalkunde 3.

De commissie heeft gezien dat de helft van de instroom in de masteropleiding uit buitenlandse studenten bestaat. Buitenlandse studenten moeten, in overeenstemming met facultaire richtlijnen, voldoen aan drie toelatingseisen, waaronder relevante kennis, inzicht en vaardigheden op tenminste twee van de wetenschapsgebieden van de masteropleiding. De masteropleiding signaleert geen significante problemen bij Nederlandse studenten die instromen via het schakelprogramma. Zij merkt op dat het niveau van buitenlandse studenten erg verschillend en in veel gevallen onvoldoende is. Hoewel de opleiding een beoordelingscommissie heeft die besluit of studenten toegelaten kunnen worden, geeft zij aan dat het moeilijk blijft om studenten die elders een vooropleiding hebben gevolgd te beoordelen. Studenten hoeven het Russisch niet per se te beheersen om tot de masteropleiding te kunnen worden toegelaten. De beheersing van academische vaardigheden verschilt per cultuur. Momenteel worden de achterstanden van buitenlandse studenten voor een deel gerepareerd tijdens het schakelprogramma of zelfs tijdens de masteropleiding. Deze situatie is verre van efficiënt en kost individuele docenten veel tijd. De opleiding overweegt om scripties op te vragen om het niveau van studenten beter te kunnen beoordelen.

De commissie deelt de zorg van de opleiding over het niveau van de buitenlandse studenten die instromen. De commissie wil de opleiding dan ook ondersteunen in haar pogingen om de

instroom van buitenlandse studenten vlekkeloos te laten verlopen. De commissie is van mening dat het met name voor kleine opleidingen als Russisch een gemis is dat de masterstudenten Russian and Eurasian Studies niet per se de Russische taal hoeven te beheersen en dus ook niet in alle gevallen een directe toegang hebben tot primaire bronnen. De commissie is zich er echter van bewust dat het een facultair besluit is geweest om de masteropleidingen taalonafhankelijk te maken en zo meer studenten te trekken.

Het rendement van de 'oude' masteropleiding Ruslandkunde lag volgens de kritische reflectie hoger dan het facultair gemiddelde, dat van de 'oude' masteropleiding Slavische Talen en Culturen juist lager. De commissie spreekt de verwachting uit dat de nieuwe opleiding op basis van de ervaringen uit het verleden een goed rendement zal behalen.

2.5 Onderwijspersoneel

Het onderwijsgevend personeel van de beide opleidingen telde in februari 2012 twee hoogleraren, één universitair hoofddocent, drie universitair docenten, een docent, een postdoc, twee promovendi, een student-assistent en een gastmedewerker. Voor het programma van de bacheloropleiding hebben de docenten samen 4,6 fte tot hun beschikking. Alle docenten zijn in het bezit van een BKO of zijn bezig deze te behalen. De staf-studentratio in de bacheloropleiding bedraagt 1:18. Deze ratio is een indicatie van de kleinschaligheid van de opleiding en bevestigt het beeld dat studenten hebben van korte lijnen tussen docenten en studenten en van de benaderbaarheid van docenten. De docenten vertegenwoordigen inhoudelijke expertise op elk van de disciplinaire onderdelen: politiek en geschiedenis, economie, taalkunde en letterkunde/cultuurkunde. Zo telt de staf een hoogleraar en een universitair docent die beide gepromoveerd zijn in de geschiedenis en onder meer publiceren over de Russische politiek en internationale betrekkingen. De hoogleraar taalkunde en de docenten taal- en letterkunde zijn ook internationaal actief. Daarnaast bestaat de kernstaf uit docenten taalvaardigheid, waaronder een *native speaker*. De studenten onderschrijven dat de docenten tijdens de colleges aandacht besteden aan actuele ontwikkelingen en onderwerpen die ten dele voortvloeien uit hun eigen onderzoek. Docenten gebruiken daarnaast eigen artikelen als literatuur voor de colleges die zij geven. De verwevenheid van onderzoek en onderwijs is zo dat een bachelorstudent zijn scriptie heeft kunnen uitwerken tot een publicatie. De studenten waren tijdens de visitatie erg te spreken over de kwaliteit van hun docenten en ook over hun benaderbaarheid. De commissie vernam dat één van de docenten in 2007 de Docent van het Jaar-prijs van de Universiteit Leiden ontving en dat een andere docent in 2010 de Carla Musterd Onderwijsprijs van het Leiden University Institute for History kreeg.

De docenten maken deel uit van drie onderzoeksinstituten, het Leiden University Centre for Linguistics (LUCL), het Leiden University Institute for Cultural Disciplines (LUICD) en het Leiden University Institute for History (LUIH). Omdat de docenten verdeeld zijn over drie instituten, moeten ze zelf het initiatief nemen om bijeen te komen. De docenten gaven aan dat er eens per twee weken overleg plaatsvindt tussen de verschillende disciplines.

Het viel de commissie op dat de staf als geheel, ondanks de recente samenvoeging van de opleidingen en de verdeling over drie instituten, een heel homogene indruk maakte. De verschillende disciplines zijn evenwichtig verdeeld en de docenten zijn gerenommeerde onderzoekers. Ook de studenten waren ronduit positief over de kwaliteit van hun docenten. De commissie stelde ook vast dat er sprake is van verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Docenten brengen hun inhoudelijke expertise in in hun onderwijs zodat studenten een beeld krijgen van de mogelijkheden die het onderzoeksveld biedt. De commissie is erg te spreken

over het feit dat de samenhang tussen onderwijs en onderzoek zo is dat zelfs studenten van de bacheloropleiding hun scripties kunnen omvormen tot publicaties.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten van beide opleidingen betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Zij heeft vastgesteld dat die betrokkenheid allereerst gestalte krijgt via de opleidingscommissie. De bachelor- en de masteropleiding hebben een gezamenlijke opleidingscommissie. Zowel de voorzitter als de secretaris van de opleidingscommissie zijn docent. De opleidingscommissie komt aan het begin van elk semester bijeen. Wanneer er nieuwe of inhoudelijk gewijzigde vakken zijn, dan bespreekt de opleidingscommissie deze vakken altijd. Zo stonden er voor het studiejaar 2012-2013 in totaal 16 vakken op het evaluatieprogramma, waaronder de vakken die door de nieuwe docent Russische economie worden gegeven en het nieuw ingerichte bachelorvak Russische taal & maatschappij. De opleidingscommissie neemt verder alle onderwijsbeoordelingen door. Deze evaluaties worden door de studentleden uitgezet onder hun medestudenten. De opleidingen maken bij de evaluaties geen gebruik gemaakt van het standaard ICLON-formulier, maar hebben eigen formulieren ontwikkeld. De studenten van de opleidingscommissie maken een verslag van de evaluatie, dat in de opleidingscommissie besproken wordt en naar de docent teruggekoppeld wordt. Wanneer er verbeterpunten uit de evaluatie naar voren komen, gaat de opleidingscommissie in gesprek met de docent die het vak gegeven heeft.

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken over een concreet geval waarbij een vak meteen werd geëvalueerd nadat studenten signalen hadden afgegeven dat er problemen waren. De opleidingsvoorzitter heeft naar aanleiding van de evaluatie met de docent gesproken en het vak is na enkele maanden opnieuw geëvalueerd. Uit de nieuwe evaluatie bleek dat de aanpassingen het gewenste effect hadden gehad. De commissie heeft vernomen dat de uitkomsten van de evaluaties aan de orde worden gesteld in de jaarlijkse Resultaat- en Ontwikkelingsgesprekken die docenten voeren met hun leidinggevende.

De studentleden van de opleidingscommissie hebben tijdens het bezoek aangegeven dat ze binnen de opleidingscommissie goede samenwerking met de docenten en dat ze zich gehoord voelen. Ook studenten buiten de opleidingscommissie beoordelen de actieve aanwezigheid van de opleidingscommissie als positief en waarderen de korte lijnen bij problemen. De docentleden van de opleidingscommissie roemen de actieve houding van de studentleden en zijn ook te spreken over de goede samenwerking. Ze vinden dat de opleidingscommissie hen de gelegenheid biedt om te achterhalen hoe studenten daadwerkelijk over het door hen gegeven onderwijs denken. Daarnaast evalueert de opleidingscommissie niet alleen het onderwijs, maar de docentleden de opleidingscommissie ook als platform om ideeën te lanceren over bijvoorbeeld nieuwe vakken.

De commissie is zeer te spreken over de wijze waarop beide opleidingen de kwaliteitszorg inrichten. Zij heeft vastgesteld dat er sprake is van systematische evaluatie en dat docenten en studenten goed en constructief samenwerken. Daarnaast weten de studenten die geen lid zijn van de opleidingscommissie de studentleden goed te vinden en zien ze dat verbeterpunten snel opgepakt worden.

Overwegingen

Bacheloropleiding Russische Studies

De commissie heeft vastgesteld dat de werkvormen in het programma van de bacheloropleiding een opbouw kennen die past bij het niveau van de opleiding. Zij is zeer positief over het verplichte taalverwervingsprogramma en over het studieverblijf in Sint-Petersburg in het tweede semester van het tweede jaar. De commissie heeft geconstateerd dat de doelstellingen en de eindkwalificaties van de bacheloropleiding zijn vertaald in een doordacht en logisch opgebouwd en goed gestructureerd curriculum. Het inter- en multidisciplinaire karakter van het programma sluit goed en duidelijk aan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding en op de beoogde eindkwalificaties. Naar het oordeel van de commissie heeft de samenvoeging van de twee bacheloropleidingen in 2011 geleid tot een coherent en samenhangend programma dat een thematische verbreding biedt die tot uitdrukking komt in de evenwichtige verdeling van de disciplinaire vakken binnen het programma.

De commissie heeft vastgesteld dat de bacheloropleiding een beperkt aantal instromende studenten kent. Zij ondersteunt de opleiding in de activiteiten die zij onderneemt om meer studenten aan te trekken en in de maatregelen die de opleiding neemt om het rendement van het eerste jaar te verhogen. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een studeerbaar programma heeft dat wel enkele cumulatieve piekmomenten kent. Zij steunt de opleiding in haar voornemen onderzoek te doen naar deze cumulatieve piekmomenten.

De commissie constateert dat het programma van de bacheloropleiding een goede verwevenheid van onderwijs en onderzoek biedt en dat de inhoudelijke expertise van de docenten goed tot uitdrukking komt in het programma. Zij is zeer positief over de homogene indruk die de staf maakt.

De commissie heeft gemerkt dat studenten binnen de opleiding zich gehoord voelen en dat er sprake is van systematisch overleg binnen de opleidingscommissie over de kwaliteit van het onderwijs. Studenten en docenten werken daarbij goed samen. De opleidingscommissie functioneert proactief, signaleert knelpunten vroegtijdig en pakt die op en evalueert nieuwe vakken en vakken van nieuwe docenten systematisch.

De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de bacheloropleiding Russische Studies als 'goed', omdat zij heeft vastgesteld dat het aantrekkelijke en doordachte programma, het hooggekwalificeerde personeel en de opleidings specifieke voorzieningen het voor de instromende studenten goed mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

De commissie is positief over de opbouw van het programma van de recent ontstane masteropleiding en is van mening dat het curriculum een logische en consistente route vormt naar de masterscriptie. Zij heeft vernomen dat studenten zich goed voorbereid voelen op het schrijven van hun masterscriptie, zowel in inhoudelijke zin, door de inhoud van de vakken die zij gevolgd hebben, als door de vele momenten in de opleiding waarop ze standpunten moeten onderbouwen en uitschrijven. Zij heeft geconstateerd dat de doelstellingen en de eindkwalificaties zijn vertaald in een logisch opgebouwd curriculum. De opbouw van het programma is niet alleen inhoudelijk, maar ook in de keuze van werkvormen goed doordacht en realistisch: studenten verwerven in de loop van het programma een steeds grotere zelfstandigheid. De commissie is tevreden over de concrete inhoudelijke invulling van de

vakken, die jaarlijks worden aangepast op basis van actuele maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen en de belangstelling van studenten.

De commissie stelt vast dat de opleiding een studeerbaar programma heeft. Zij heeft gezien dat de opleiding een beperkte instroom kent en ondersteunt de opleiding in haar activiteiten om herkenbaar te participeren binnen studentrijkere bacheloropleidingen als International Studies. De commissie deelt de zorg van de opleiding over het niveau van buitenlandse studenten in het masteronderwijs. Zij ondersteunt de opleiding in haar poging om de kwaliteit van de instroom van buitenlandse studenten te verbeteren en is zeer te spreken over het ontwikkelde schakelprogramma voor hbo-studenten.

De commissie constateert dat ook het programma van de masteropleiding een goede verwevenheid van onderwijs en onderzoek biedt en dat de inhoudelijke expertise van de docenten goed tot uitdrukking komt in het programma. Haar opmerking over de homogeniteit van de staf is ook van toepassing op de masteropleiding.

De waarderende opmerkingen die de commissie hierboven gemaakt heeft over de inrichting van de interne kwaliteitszorg van de bacheloropleiding zijn evenzeer geldig voor de masteropleiding.

De commissie beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen ook de onderwijsleeromgeving van de masteropleiding Russian and Eurasian Studies als 'goed', omdat zij heeft vastgesteld dat het aantrekkelijke en doordachte programma, het hooggekwalificeerde personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen het voor de instromende studenten goed mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Conclusie

Bacheloropleiding Russische Studies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie in 3.1 haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling dat de opleidingen hanteren, inclusief het functioneren van de examencommissie, en beantwoordt zij vervolgens in 3.2 de vraag of studenten van beide opleidingen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

3.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleidingen hanteren, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de bacheloropleiding Russische Studies en de masteropleiding Russian and Eurasian Studies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd. Zij heeft allereerst vastgesteld dat er voor de bacheloropleiding en de masteropleiding een gezamenlijke examencommissie is ingesteld. De examencommissie bestaat uit drie stafleden die volgens de kritische reflectie in staat zijn om op basis van hun inhoudelijke expertise de toetsen van de disciplinair breed georiënteerde bachelor- en masteropleiding adequaat te beoordelen. De examencommissie draagt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en de goede inrichting van toetsen en tentamens (bij afzonderlijke studieonderdelen) en voor de formele examens van beide opleidingen. Verder beoordeelt de examencommissie verzoeken tot individuele aanpassingen van het studieprogramma, de invulling van keuzeruimte, vrijstellingen en het bindend studieadvies. Daarnaast behandelt de examencommissie ook gevallen van fraude en geschillen over de becijfering van een tentamen.

De commissie heeft vernomen dat de examencommissie in de afgelopen jaren steeds meer verantwoordelijkheden en controlerende taken heeft gekregen. Dit heeft geleid tot een toegenomen vergaderfrequentie van drie à vier keer per jaar. Tijdens het bezoek gaf de examencommissie aan dat zij veel zaken tussendoor of per mail afhandelt. Gezien het beperkte aantal studenten is de commissie van mening dat de vergaderfrequentie van de examencommissie volstaat.

De examencommissie is in de loop van 2012 gestart met het steekproefsgewijs opvragen van toetsen, tentamens en papers van afzonderlijke vakken en van beoordelingsformulieren van bachelor- en masterscripties. Zij komt jaarlijks bijeen om de toetsingsprocedures te evalueren en steekproefsgewijs te controleren. Zij beoordeelt de toetsen, tentamens, papers en beoordelingsformulieren op vier criteria: vorm, niveau, beoordeling en transparantie. De examencommissie neemt kennis van de uitkomsten van de evaluaties en neemt maatregelen wanneer daartoe aanleiding is. In het studiejaar 2011-2012 bestond het merendeel van de beoordeelde onderdelen uit voordrachten en referaten. Uit de verslagen van de vergaderingen van examencommissie bleek dat deze steekproef geen aanleiding gaf tot actie.

De commissie heeft vernomen dat er voor iedere toets een antwoordmodel wordt opgesteld en dat er gelegenheid moet zijn tot inzage achteraf door studenten. Bij de beoordeling van werkstukken en papers verwachten de opleidingen dat docenten studenten een uitgewerkte toelichting geven op de beoordeling en dat zij deze ook bespreken met de studenten. Tijdens het bezoek meldde de examencommissie dat er in de steekproef één geval naar voren was gekomen waarin de examencommissie vond dat de feedback uitgebreider had moeten zijn. De examencommissie heeft een gesprek gevoerd met de docent om hem hierop te wijzen.

De commissie is zeer positief over de manier waarop de examencommissie de toetsingsprocedures evalueert en controleert. De examencommissie vraagt sinds afgelopen jaar steekproefsgewijs tentamens en de beoordeling van verslagen op. Studenten geven aan dat er snel gehandeld wordt wanneer er knelpunten gesignaleerd worden.

Toetsing en beoordeling

De commissie herkent een duidelijke opbouw in de toetsing van vakken. In het eerste jaar van de bacheloropleiding worden vakken nog afgesloten met enkel een schriftelijk tentamen, maar in het tweede en derde jaar is er in sterke mate sprake van een combinatie van toetsvormen (schriftelijke opdrachten/papers en/of mondelinge opdrachten/presentaties). De onderdelen voor taalvaardigheid worden getoetst met behulp van schrijf-, luister- en spreekopdrachten. In het eerste en tweede jaar wordt het vak grammatica beoordeeld met behulp van opdrachten, tussentoetsen en afsluitende tentamens. Studenten volgen in Sint-Petersburg vakken op het gebied van taalvaardigheid en kunstgeschiedenis. Tijdens het verblijf in Sint-Petersburg toetsen docenten ter plekke de taalvaardigheid van studenten. Nadat studenten naar Leiden zijn teruggekeerd neemt de eigen taaldocent ook een toets af om de in Rusland gerealiseerde voortgang te beoordelen en zo de kwaliteit van de toetsing aldaar te waarborgen. De commissie is zeer te spreken over deze aanpak.

Het programma van de masteropleiding kent uitsluitend werkcolleges. De prestaties van studenten van de masteropleiding worden beoordeeld aan de hand van discussion papers, reaction papers, essay questions, term papers en oral presentations. Een afsluitend *term paper* omvat zo'n 4.000 tot 5.000 woorden.

De commissie heeft tijdens haar bezoek aan Leiden inzage gehad in diverse tentamens en andere toetsen. Zij heeft vastgesteld dat de wijze van toetsing per cursus aansluit op de

beoogde doelstellingen en op het materiaal dat wordt gebruikt. Zij heeft van studenten vernomen dat de toetsvormen een duidelijke en natuurlijke ontwikkeling kennen van veel opdrachten voor met name taalverwerving in het eerste jaar van de bacheloropleiding naar alleen papers en presentaties in de masteropleiding. De commissie herkent de genoemde opbouw in de toetsvormen en is zeer positief over de manier waarop de toetsing aansluit bij de ontwikkeling van studenten.

Scriptieprocedure

De commissie heeft gezien dat de manier waarop de beoordeling van de bachelor- en masterscriptie tot stand komt, nauwkeurig beschreven is in een scriptieprotocol en dat de beoordeling plaatsvindt met behulp van een standaard beoordelingsformulier. Dit formulier is voor beide opleidingen identiek, afgezien van de taal: het formulier voor de bachelorscriptie is in het Nederlands, dat voor de masterscriptie in het Engels. Het formulier is in 2012 ingevoerd en standaardiseert volgens de opleidingen de praktijk zoals die er daarvoor al was. Volgens de procedure die de opleidingen hanteren bespreekt de hoofdbegeleider de beoordeling van een scriptie met de student. Bij de beoordeling van een scriptie hanteren de opleidingen de volgende criteria:

- formulering en analyse van de onderzoeksvraag;
- contextualisering (methodologie; discipline) van de onderzoeksvraag;
- relevantie, opbouw en coherentie van de argumentatie;
- kritische reflectie; analyse van alternatieve argumenten;
- creativiteit en originaliteit;
- gebruik van primaire bronnen / empirische data;
- integratie van secundaire (Russische) literatuur in de argumentatie;
- structuur en organisatie van het werkstuk;
- stijl, taalgebruik en lay-out;
- zelfwerkzaamheid van de student.

De commissie heeft geconstateerd dat het in het verleden bij een deel van de scripties niet helder genoeg was hoe het oordeel precies tot stand was gekomen. De commissie staat ook daarom zeer positief tegenover het beleid van de bachelor- en de masteropleiding om de becijfering door de begeleider en de tweede beoordelaar afzonderlijk te laten uitvoeren en om hen in onderling overleg tot een gezamenlijk eindoordeel te laten komen dat met behulp van transparante argumenten op het beoordelingsformulier wordt vastgelegd. De commissie heeft de eerste resultaten van dit nieuwe beleid in de praktijk kunnen bekijken bij de meer recente scripties die zij heeft bestudeerd en zij is zeer positief.

De bachelorscriptie (10 EC) telt maximaal 10.000 woorden. De hoofdbegeleider geeft tijdens het proces dat leidt tot de bachelorscriptie op vier momenten zijn formele goedkeuring: het voorstel voor een onderwerp; het werkplan met de probleemstelling, de verantwoording van de te gebruiken literatuur, het structuurschema en een tijdsplanning; de conceptversies van de hoofdstukken; en de definitieve versie.

De masterscriptie (20 EC) telt ongeveer 20.000 woorden. Studenten worden, parallel aan de individuele begeleiding door de hoofdbegeleider, ondersteund en begeleid in het kader van het Master Seminar, waarin elk semester in een aantal bijeenkomsten de vorderingen van scriptieprojecten worden besproken.

De commissie verheugt zich over de manier waarop de bachelor- en de masteropleiding het scriptieproces sinds een jaar vormgeven. De gekozen procedure heeft volgens de commissie een grote meerwaarde voor de kwaliteit van het onderwijs. Dat de procedure recentelijk gewijzigd was, bleek uit het feit dat de commissie voorafgaand aan het bezoek niet voor iedere scriptie een bijbehorend beoordelingsformulier heeft kunnen inzien. Ten behoeve van de transparantie van de beoordeling wijst de commissie de opleidingen dan ook op het belang van een strikte naleving van het scriptieprotocol. De commissie heeft met de opleidingen gesproken over de kleinschaligheid, die het mogelijk maakt dat een student ook voor inhoudelijke expertise bij de tweede beoordelaar kan aankloppen. De commissie begrijpt dit, maar wijst de opleidingen erop dat een dergelijke stap zoveel mogelijk voorkomen moet worden zodat de tweede beoordelaar niet bij het scriptieproces wordt betrokken en daarmee zijn onafhankelijkheid kan behouden. De commissie vindt dat het in gevallen waarin twee begeleiders nodig zijn (bijvoorbeeld bij een interdisciplinaire scriptie) verstandig kan zijn om een derde docent als beoordelaar aan te wijzen. De commissie begrijpt dat de opleidingen deze suggestie graag overnemen.

Tot slot is de commissie te spreken over het scriptiearchief waarover de studenten kunnen beschikken. Het archief van scripties die geschreven zijn voor Slavische talen en culturen (vroeger: Slavische taal- en letterkunde) gaan terug tot 1999. Voor Ruslandkunde zijn de scripties sinds 2000 in het archief opgenomen. De scripties kunnen op locatie ingezien worden door de studenten.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie voorafgaand aan haar bezoek zowel voor de bacheloropleiding als voor de masteropleiding vier recente scripties bestudeerd (zie Bijlage 7). Bij het selecteren van die scripties heeft de commissie rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

Bacheloropleiding Russische Studies

De commissie heeft voor de bacheloropleiding vier scripties bestudeerd. De meest recente scriptie was afgerond in 2012, de oudste in 2009. De commissie concludeert dat de beoordeling van de scripties in voldoende mate overeen kwamen met haar eigen beoordeling. De kwaliteit en het niveau van de scripties varieerde van voldoende tot goed. De scripties vertonen een diversiteit in onderwerpen, van 'de Peterburgse eschatologische mythe en literaire droom in de 19^e eeuw' tot 'Rusland en de toetreding tot de WTO'. De commissie heeft opgemerkt dat de bacheloropleiding tot doel heeft een interdisciplinaire opleiding te verzorgen. Zij wijst de opleiding erop dat deze multidisciplinariteit ook in de onderwerpen van de bachelorscripties terug te vinden zou moeten zijn. Het verheugt de commissie dat één van de studenten zijn bachelorscriptie heeft kunnen uitwerken tot een artikel.

Naar het oordeel van de commissie voldoen de scripties die zij bestudeerd heeft aan de van toepassing zijnde criteria en is de beoordeling adequaat en passend. De commissie stelt dan ook vast dat de studenten van de bacheloropleiding de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

Omdat de masteropleiding recent is samengevoegd uit twee 'oudere' masteropleidingen, zijn er nog geen scripties van de nieuwe, samengestelde opleiding beschikbaar. De commissie heeft daarom scripties geselecteerd en bestudeerd van de opleidingen waaruit de masteropleiding is voortgekomen. De commissie heeft voor de masteropleiding vier scripties bestudeerd (zie Bijlage 7). De meest recente scriptie was afgerond in 2012, de oudste in 2009.

De commissie concludeert dat de beoordelingen van de scripties die zij bestudeerd heeft in voldoende mate overeen kwamen met haar eigen beoordelingen. De kwaliteit en het niveau van de scripties varieerde van voldoende tot goed. De commissie constateert dat in de scripties de inter- en multidisciplinaire benadering van de regio Rusland terugkomt. Zo zijn er scripties over het gebruik van parataxis en hypotaxis in het Russisch, maar ook over de gezondheidszorg in Rusland.

Naar het oordeel van de commissie voldoen de scripties die zij bestudeerd heeft aan de van toepassing zijnde criteria en is de beoordeling adequaat en passend. De commissie stelt dan ook vast dat de studenten van de masteropleiding de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Overwegingen

Bacheloropleiding Russische Studies

De commissie is nagegaan of de bacheloropleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij heeft vastgesteld dat de toetsen van een adequaat niveau zijn en de toetsvormen voldoende gevarieerd: van schriftelijke tentamens in het eerste jaar tot een combinatie van verschillende toetsvormen in het derde jaar. De opleiding hanteert een heldere opbouw van toetsvormen en bereidt studenten zo goed voor zijn op het schrijven van de bachelorscriptie. De wijze van toetsing per cursus sluit daarbij aan op de beoogde doelstellingen en op het gebruikte cursusmateriaal. De beoordeling van de bachelorscriptie komt tot stand op basis van een standaard beoordelingsformulier en voorziet erin dat de begeleider en tweede lezer afzonderlijk tot een oordeel komen. De commissie is zeer tevreden over de sterke en actieve rol die de examencommissie speelt bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsing.

De commissie heeft geconstateerd dat het in het verleden bij een deel van de scripties niet helder genoeg was hoe het oordeel precies tot stand was gekomen. Zij staat dan ook zeer positief tegenover het recente beleid van beide opleidingen om de beoordeling door de begeleider en de tweede beoordelaar afzonderlijk te laten uitvoeren en om hen in onderling overleg tot een gezamenlijk oordeel te laten komen. De commissie heeft met instemming kennis genomen van de eerste resultaten van dit nieuwe beleid.

De commissie heeft vastgesteld dat studenten van de bacheloropleiding de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren. Zij is erg positief over de kwaliteit en het goede niveau van de bachelorscripties die zij bestudeerd heeft.

De commissie is van oordeel dat het beleid voor toetsing en beoordeling van de bacheloropleiding adequaat is en dat de toetsvormen gevarieerd zijn. Zij is zeer positief over de manier waarop de examencommissie de toetsingsprocedures evalueert en controleert en zij vindt dat de bachelorscripties van hoog niveau zijn. Zij komt daarom tot de conclusie dat de bacheloropleiding op Standaard 3 het oordeel 'goed' verdient.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

De commissie is nagegaan of de masteropleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van een adequaat niveau zijn en dat de toetsvormen uiterst gevarieerd zijn en passen bij de doelstellingen en de inhoud van de cursussen. De studenten worden breed geschoold in de academische vaardigheden die aansluiten bij de specifieke discipline, waardoor zij goed voorbereid zijn op het schrijven van de masterscriptie.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding bij het beoordelen van scripties gebruik maakt van een standaard beoordelingsformulier. Zij is tevreden over het recente beleid van de nieuwe samengestelde opleiding om de becijfering door de begeleider en de tweede beoordelaar afzonderlijk en transparant te laten uitvoeren. De commissie vindt dat de opleiding eventueel een derde beoordelaar aan zou kunnen wijzen bij een interdisciplinaire masterscriptie. Zij stelt vast dat de examencommissie een sterke en actieve rol speelt bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsing. Deze commissie komt jaarlijks bijeen om de toetsingsprocedures te evalueren en steekproefsgewijs te controleren.

De commissie heeft geconstateerd dat het in het verleden bij een deel van de scripties niet helder genoeg was hoe het oordeel precies tot stand was gekomen. Zij staat dan ook zeer positief tegenover het recente beleid van beide opleidingen om de beoordeling door de begeleider en de tweede beoordelaar afzonderlijk te laten uitvoeren en om hen in onderling overleg tot een gezamenlijk oordeel te laten komen. De commissie heeft met instemming kennis genomen van de eerste resultaten van dit nieuwe beleid.

De commissie heeft vastgesteld dat ook studenten van de masteropleiding de beoogde eindkwalificaties realiseren. Zij is erg positief over de kwaliteit en het hoge niveau van de masterscripties die zij bestudeerd heeft. Zij concludeert dat de inter- en multidisciplinaire benadering van de regio tot uitdrukking komt in de scripties en dat een deel van de scripties in het Russisch geschreven is. De commissie spreekt het vertrouwen uit dat de 'nieuwe' masteropleiding tenminste even goed als of zelfs beter zal presteren dan de voorgaande opleidingen.

De commissie is van oordeel dat het beleid voor toetsing en beoordeling van de masteropleiding adequaat is en dat de toetsvormen gevarieerd zijn. Zij is zeer positief over de manier waarop de examencommissie de toetsingsprocedures evalueert en controleert en zij vindt dat de bachelorscripties van hoog niveau zijn. Zij komt daarom tot de conclusie dat ook de masteropleiding op Standaard 3 het oordeel 'goed' verdient.

Conclusie

Bacheloropleiding Russische Studies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'goed'.

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'goed'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het visitatiebezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de bacheloropleiding Russische Studies en de masteropleiding Russian and Eurasian Studies op de drie standaarden de eisen voor basiskwaliteit overschrijden en beoordeelt beide opleidingen dus als 'goed'.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Russische Studies* als 'goed'.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Russian and Eurasian Studies* als 'goed'.

III: Masteropleiding North American Studies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Regiostudies over de masteropleiding North American Studies van de Universiteit Leiden. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie van de opleiding, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd en vastgesteld dat dit van internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van mening dat het kader een breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft, maar heeft hier begrip voor aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met een eigen profiel en oriëntatie.

Het brede karakter van het Domeinspecifiek Referentiekader geeft de masteropleiding de ruimte om de Noord-Amerikaanse regio vanuit verschillende benaderingen te analyseren. Dit past bij de multidisciplinaire doelstelling van de opleiding.

De commissie concludeert dat het profiel van de opleiding goed doordacht en onderbouwd is. De samenvoeging van de specialisaties van de twee 'oude' opleidingen waaruit de opleiding voortkomt zorgt voor een inhoudelijke, interdisciplinaire en thematische versterking. Daarnaast kiest de opleiding, binnen een internationaal veld met meerdere masteropleidingen in de Amerikanistiek, een inhoudelijk waardevolle focus met de keuze voor exceptionalisme en thema's als zwarte burgerrechten.

De commissie verwacht dat de masteropleiding in een behoefte voorziet voor studenten met een interesse in de overlap van thematiek binnen de opleidingen geschiedenis en Engelse taal en cultuur. De eindkwalificaties overtuigen de commissie ervan dat het niveau en de oriëntatie van de masteropleiding voldoen aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties het profiel en de oriëntatie van de opleiding op adequate wijze uitwerken en dat ze gekoppeld zijn aan de internationale eisen die aan een masteropleiding worden gesteld. De commissie vindt wel dat de opleiding de formulering van haar eindkwalificaties zou mogen aanscherpen en preciseren.

De commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie heeft vastgesteld dat de al langer bestaande thematische verbinding van geschiedenis en Engels geformaliseerd is in het programma van de nieuwe masteropleiding. Het onderwijsprogramma sluit aan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding en op de beoogde eindkwalificaties. Het inter- en multidisciplinaire karakter van de opleiding komt in de onderdelen van het programma duidelijk terug.

De inhoudelijke expertise van de docenten komt adequaat aan de orde in het programma. Door aandacht te besteden aan actuele thema's zorgen docenten voor een goede aansluiting op academische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Studenten ervaren het programma als een goede voorbereiding op het schrijven van de masterscriptie. De commissie deelt de zorgen van de opleiding over de kwaliteit van de instroom van externe studenten, met name vanuit het hbo. De commissie beschouwt dit als een breder probleem en ondersteunt de maatregelen die de opleiding heeft genomen om lacunes in de voorkennis van studenten vroegtijdig te signaleren in plaats van later te moeten repareren.

Op het moment concentreert de opleiding zich sterk op de Verenigde Staten. De commissie steunt de opleiding in haar voornemen om zich verder te verbinden aan instituten die zich richten op de bredere regio, inclusief Canada en Mexico, zodat de opleiding kan aansluiten bij de regiospecialisatie van de nieuwe bacheloropleiding International Studies in Den Haag. Toch vindt de commissie het niet vanzelfsprekend dat het brede label North American Studies overal in het land op dezelfde manier aangeboden moet worden en dus ook aandacht zou moeten besteden aan Canada en Mexico.

De commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en beoordeling

De commissie constateert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling. De toetsvormen sluiten aan bij de doelstellingen en eindkwalificaties van de opleiding.

De commissie heeft scripties bestudeerd van de twee samengevoegde opleidingen en geconstateerd dat het gerealiseerde eindniveau adequaat was. Ze constateert dat in deze scripties de multidisciplinaire benadering van de VS al aanwezig was en heeft er vertrouwen in dat dit ook in de nieuwe masteropleiding het geval zal zijn.

De commissie heeft geconstateerd dat het in het verleden niet altijd voldoende duidelijk was hoe de scriptiebeoordeling tot stand gekomen was, maar is tijdens het visitatiebezoek overtuigd geraakt dat de opleiding verder werkt aan een transparante en inzichtelijke beoordelingsprocedure. De commissie staat positief tegenover het voornemen van de opleiding om de toetsing van de mondelinge opdrachten binnen de cursussen te uniformeren en wijst erop dat ook dit gedaan moet worden voor de schriftelijke opdrachten. Dit is in de ogen van de commissie een noodzakelijke voorwaarde om de toetsing van de kwaliteit door de examencommissie mogelijk te maken. Het verheugt de commissie dat de faculteit aandacht besteedt aan de toetsende rol van de examencommissie. De commissie is positief over het voornemen een ambtelijk secretaris aan te stellen voor de examencommissies.

De commissie raadt de opleiding aan om de oordelen van de begeleider en de tweede beoordelaar afzonderlijk vast te leggen en transparant te maken met behulp van een standaard beoordelingsformulier. Ze adviseert de opleiding om de rol van de tweede beoordelaar anders in te vullen, zodat de begeleider het scriptieproces (c.q. zelfstandigheid en academische leerontwikkeling) kan laten meetellen en de tweede beoordelaar alleen het eindproduct beoordeelt. Bij een interdisciplinaire scriptie die door twee begeleiders begeleid moet worden zou een derde deskundige als lezer kunnen worden benoemd. De commissie meent dat er ook een schriftelijk verslag zou moeten worden gemaakt van de mondelinge verdediging en van het eindoordeel.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

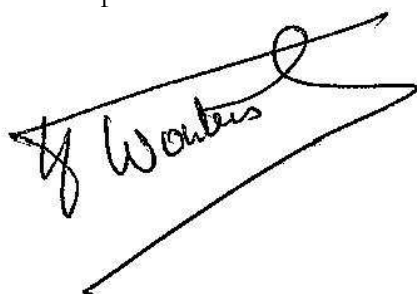
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding North American Studies:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 1 april 2014

Prof. dr. A. Wouters
voorzitter

M.J. Amsing, MSc
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie allereerst haar bevindingen ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1). Vervolgens gaat zij in op het profiel en de oriëntatie (1.2) en (het niveau van) de eindkwalificaties (1.3) van de masteropleiding North American Studies.

1.1 Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Regiostudies hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie Regiostudies worden beoordeeld. Het betreft hier de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, Oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies met betrekking tot Oost-Europa, het Midden-Oosten, Azië, Afrika en Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. Omdat het spectrum van deze opleidingen zo breed is, hebben de opleidingen gekozen voor een niet-prescriptief referentiekader. Dit biedt ruimte voor opleidingen om eigen keuzen te maken en accenten te leggen al naar gelang hun profiel en oriëntatie.

Het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies voorziet in algemeen geformuleerde doelstellingen die vertaald zijn in eindkwalificaties voor zowel de bachelor- als de masteropleidingen. Deze doelstellingen en eindkwalificaties zijn gerelateerd aan de meest prominente aspecten die in meer of mindere mate in de opleidingen aan de orde komen. Deze aspecten zijn Taalvaardigheid, Taalkunde, Letterkunde, Cultuurkunde, Geschiedenis, Sociale wetenschappen, Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden en Algemene wetenschappelijke vorming. De eindkwalificaties in het kader zijn eveneens gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. De eindkwalificaties van de bacheloropleiding verwoorden de doelstelling dat afgestudeerde bachelorstudenten gekwalificeerd zijn voor een masteropleiding, die van de masteropleiding dat afgestudeerde masterstudenten gekwalificeerd zijn voor een postdoctorale opleiding.

De commissie heeft het Domeinspecifiek Referentiekader bestudeerd. Zij heeft gezien dat bij het opstellen van het referentiekader gebruik is gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, vooral van de benchmarks van de Quality Assurance Agency (uit het Verenigd Koninkrijk) voor Area Studies, en voor Language and Related studies. De commissie stelt vast dat het opgestelde kader inderdaad van een internationaal vergelijkbaar niveau is. Zij is van oordeel dat het kader een nogal breed en daardoor weinig richtinggevend karakter heeft. Zij heeft hiervoor begrip, aangezien het kader is bedoeld voor uiteenlopende opleidingen met ieder een eigen profiel en oriëntatie, die ook voor studenten genoeg mogelijkheden tot eigen

specialisatie openlaten. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen het kader verder specificeren op basis van hun eigen doelstellingen, dat opleidingen binnen het brede kader eigen accenten leggen. Het valt de commissie op dat het kader meer houvast biedt aan opleidingen die talen bestuderen dan aan opleidingen waarin cultuur en geschiedenis centraal staan. Dit houvast wordt geboden omdat een relatief groot aantal eindkwalificaties gericht is op taalverwerving en letterkundige en taalkundige kwalificaties. Het brede kader schetst echter een weinig gedetailleerd beeld van specifieke kennisdomeinen, zoals het domein dat wordt bestreken door de masteropleiding North American Studies. De opleiding heeft volgens de commissie dit weinig richtinggevende kader voldoende gecompenseerd in haar eigen profiel (zie 1.2).

1.2 Profiel en oriëntatie

Sinds september 2012 zijn de nauw verweven masterspecialisaties Amerikaanse geschiedenis en Amerikaanse literatuur en cultuur van respectievelijk de masteropleidingen Geschiedenis en Engelse Taal en Cultuur samengevoegd tot de masteropleiding North American Studies. De masteropleiding heeft tot doel om de studenten kennis te laten verwerven van en inzicht te geven in de geschiedenis, literatuur en cultuur van de Verenigde Staten. De nadruk ligt daarbij op de Afro-Amerikaanse geschiedenis en cultuur (met name de zwarte burgerrechtenbeweging), immigratie, etniciteit, ras en buitenlandse betrekkingen na 1945. Eén van de wetenschappelijke debatten die centraal staan in de masteropleiding is het Amerikaanse exceptionalisme. Dit betreft de wijdverbreide, maar ook omstreden gedachte dat de Verenigde Staten een unieke geschiedenis, lotsbestemming en missie hebben. Deze profielkeuze is ingegeven door de onderzoeksspecialisatie van de kerndocenten en de maatschappelijke relevantie van de onderwerpen in de VS en daarbuiten.

Tijdens het bezoek vernam de commissie dat de opleiding niet erg gelukkig is met de door de faculteit opgelegde naam, omdat deze op het moment de lading niet goed dekt. De kritische reflectie vermeldt dat de geschiedenis en cultuur van Canada en Mexico officieel ook tot het onderzoeksterrein van North American Studies behoren. In de cursussen wordt wel aandacht aan deze landen besteed, bijvoorbeeld in het vak *Exiles and Modernism: European and Mexican Emigrés in Southern California*. Maar de focus ligt duidelijk op de Verenigde Staten. De opleiding heeft tijdens het bezoek aangegeven dat ze momenteel te klein is om alle drie de landen te kunnen bedienen. De docenten reageren wel proactief wanneer er actuele ontwikkelingen zijn in relatie tot deze landen, zoals met betrekking tot migratieproblematiek bij de Mexicaanse en Amerikaanse grens. Maar ze hebben in dit eerste jaar besloten om de focus op de Verenigde Staten te houden. De commissie is van mening dat de opleiding er niet per se naar zou moeten streven om in de toekomst de volle breedte van het label af te dekken. Zij heeft er een voorkeur voor wanneer op dit punt nadere landelijke afspraken gemaakt zouden worden.

De masteropleiding North American Studies verhoudt zich in Nederland tot de masteropleidingen Amerikanistiek (Universiteit Utrecht), North American Studies (Radboud Nijmegen), North American Studies (Universiteit Groningen) en de masteropleiding Geschiedenis: American Studies (Universiteit van Amsterdam). In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat zij zich onderscheidt van andere masterprogramma's in binnen- en buitenland door de nadruk die zij legt op de thema's Afro-Amerikaanse geschiedenis en cultuur, migratie, etniciteit en buitenlands beleid na 1945. Internationaal is het programma vergelijkbaar met de twee MA-programma's van de University of Manchester: *American Literature and Culture* en *American History*. De masteropleiding North American Studies ziet deze loskoppeling van literatuur en cultuur enerzijds en geschiedenis anderzijds als een gemis omdat daarmee de interdisciplinaire benadering – een geïntegreerde bestudering van

geschiedenis en cultuur – wordt ontmoedigd. Deze interdisciplinaire benadering leidt volgende de opleiding tot een beter begrip van de Verenigde Staten. Juist vanuit deze overtuiging is in Leiden besloten om de twee afzonderlijke masterspecialisaties van de masteropleidingen Geschiedenis en Engelse taal en cultuur samen te voegen.

Volgens de kritische reflectie verhoudt de masteropleiding zich daarnaast tot de masteropleiding American Studies van de universiteit Heidelberg, die drie semesters duurt en zeer breed is. In dat programma worden niet alleen Amerikaanse geschiedenis en literatuur behandeld, maar worden ook cursussen gegeven over geografie, politieke wetenschap, religie en musicologie. De masteropleiding North American Studies heeft gekozen voor een scherper profiel en meer verdieping door de focus te leggen bij de zwarte burgerrechten, migratie, ras en etniciteit.

De commissie kan zich goed vinden in de gedachte waarop de samenvoeging van de twee voormalige masterspecialisaties tot de masteropleiding North American Studies gestoeld is. Zij ziet de sterke interdisciplinaire benadering – de bestudering van de regio Noord-Amerika vanuit verschillende perspectieven als geschiedenis en cultuur – als een waardevolle benadering. De commissie waardeert ook de focus van de opleiding op Afro-Amerikaanse geschiedenis en cultuur, migratie, etniciteit en buitenlands beleid na 1945.

De commissie is wel van mening dat de huidige naam van de opleiding niet dekkend is. Zij stelt vast dat de opleiding dit standpunt deelt en probeert het probleem te verhelpen door expertise over Mexico en Canada op te bouwen. De commissie vindt het niet vanzelfsprekend dat het brede label North American Studies overall in het land ingevuld wordt door het uitbreiden van het aangeboden onderwijs met cursussen die aandacht besteden aan Mexico en Canada. Hoewel de opleiding de andere landen uit de regio binnen het programma een waardevolle positie geeft, blijft zij de nadruk leggen op de Verenigde Staten. De commissie is van mening dat de naam North American Studies misleidend kan zijn voor studiekezers.

1.3 Eindkwalificaties en niveau

De commissie heeft de eindkwalificaties van de masteropleiding bestudeerd. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding in haar kritische reflectie de eindkwalificaties koppelt aan de Dublin-descriptoren en aan de eindkwalificaties zoals die zijn vastgelegd in het Domeinspecifiek Referentiekader Regiostudies & Oudheid. Volgens de eindkwalificaties verwerven studenten grondige kennis van en kritisch inzicht in de geschiedenis en cultuur van de Verenigde Staten, in het bijzonder de strijd voor zwarte burgerrechten, de rol van immigratie, ras en etniciteit en het Amerikaanse buitenlands beleid (eindkwalificatie 1a) en van theorieën en debatten over het kernbegrip ‘exceptionalisme’ (eindkwalificatie 1b). De eindkwalificaties verwijzen ook naar het toepassen van kennis en inzicht: studenten leren historische en literaire Amerikaanse teksten en cultuurverschijnselen binnen hun culturele en historische context te analyseren (2a). Afgestudeerden zijn in staat om zelfstandig een onafhankelijk multidisciplinair onderzoek uit te voeren (2b) en daarbij gebruik te maken van relevante bronnen (2c). Tot slot zijn de afgestudeerden in staat om hun inhoudelijke kennis en hun onderzoeks- en communicatievaardigheden toe te passen op andere terreinen zoals de huidige sociale, politieke, literaire en culturele ontwikkelingen (2d) of in andere professionele omgevingen (2e). Afgestudeerden zijn verder in staat om primaire en secundaire bronnen kritisch te beoordelen en hiervan verslag te doen in een masterscriptie (3a). Daarnaast zijn zij in staat om argumenten in contemporaine academische debatten op waarde te schatten en zelf een standpunt in te nemen (3b). Verder zijn afgestudeerden in staat om hun onderzoeksresultaten zowel mondeling als schriftelijk te presenteren en te verdedigen voor een specialistisch en een algemeen publiek (eindkwalificaties 4a en 4b). Tot slot beschikken

afgestudeerden over de leervaardigheden die nodig zijn om een vervolgstudie of een promotietraject aan te gaan.

De commissie heeft geconstateerd dat de eindkwalificaties van de masteropleiding North American Studies gerelateerd zijn aan het profiel en de oriëntatie van de opleiding. Het niveau van de eindkwalificaties is inzichtelijk omdat ze expliciet zijn gerelateerd aan de Dublin-descriptoren en aan het Domeinspecifiek Referentiekader. De commissie is daarom van mening dat het niveau van de eindkwalificaties voldoet aan de eisen die aan een masteropleiding mogen worden gesteld. Wel plaatst de commissie enige vraagtekens bij de manier waarop de eindkwalificaties geformuleerd zijn. De commissie raadt de opleiding bijvoorbeeld aan om het gebruik van 'will have' in de eindkwalificaties aan te passen. De huidige formulering gaat niet uit van de daadwerkelijk bereikte eindkwalificaties, maar van de ambitie om deze eindkwalificaties te bereiken.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het Domeinspecifiek Referentiekader een summier en weinig gedetailleerd beeld schetst van het kennisdomein van North American Studies. Het biedt in de huidige vorm weinig houvast om te verifiëren of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding daadwerkelijk voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen. De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader weinig richtinggevend is, gezien de diversiteit aan opleidingen die in dit kader worden beschreven. Zij is zich ervan bewust dat er hierdoor een taak voor de opleidingen is weggelegd om het kader nader te concretiseren.

De commissie is van oordeel dat het brede karakter van het Domeinspecifiek Referentiekader de masteropleiding de ruimte biedt om de Noord-Amerikaanse regio vanuit verschillende benaderingen te analyseren. Dit past bij de multidisciplinaire doelstelling van de opleiding.

De commissie concludeert dat het profiel van de in 2012 opgezette masteropleiding goed doordacht en onderbouwd is. De twee voormalige masterspecialisaties werkten al veel samen. De samenvoeging van deze specialisaties zorgt voor een inhoudelijke, interdisciplinaire en thematische versterking. Daarnaast kiest de opleiding, binnen een internationaal veld met meerdere masteropleidingen in de Amerikanistiek, een inhoudelijk waardevolle focus met de keuze voor exceptionalisme en thema's als zwarte burgerrechten.

De commissie verwacht dat de masteropleiding in een behoefte voorziet voor studenten met een interesse in de overlap van thematiek binnen de opleidingen geschiedenis en Engelse taal en cultuur. De eindkwalificaties overtuigen de commissie ervan dat het niveau en de oriëntatie van de masteropleiding voldoen aan de verwachtingen.

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties het profiel en de oriëntatie van de opleiding op adequate wijze uitwerken en dat ze gekoppeld zijn aan de internationale eisen die aan een masteropleiding worden gesteld. Zij is opgetogen dat het opleidingsmanagement de invulling van een nieuw masterlabel heeft aangegrepen om een goede samenhang te creëren rond een aantal thematische accenten die internationaal verantwoord zijn. De commissie vindt wel dat de opleiding de formulering van haar eindkwalificaties zou moeten aanscherpen en preciseren.

De commissie concludeert op basis van bovenstaande overwegingen dat de eindkwalificaties van de masteropleiding adequaat zijn geformuleerd en komt op basis daarvan tot het oordeel ‘voldoende’ voor Standaard 1.

Conclusie

Masteropleiding North American Studies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard geeft de commissie allereerst inzicht in de inhoud en de opbouw van het curriculum (2.1). Vervolgens gaat zij in op de samenhang van het curriculum en de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald naar het curriculum (2.2), waarbij zij onder meer de aandacht voor wetenschappelijke vorming en voor de beroepspraktijk onderzoekt. In 2.3 gaat de commissie in op het didactisch concept en de werkvormen, en op de opleidingsspecifieke voorzieningen en ondersteuning. Tot slot stelt de commissie de studeerbaarheid van het curriculum (2.4), het onderwijsgevend personeel (2.5) en de opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg (2.6) aan de orde.

2.1 Curriculum

De commissie heeft het curriculum van de masteropleiding bestudeerd en is daarbij onder meer nagegaan of het curriculum samenhangend is en een logische opbouw vertoont.

Het programma van de eenjarige masteropleiding heeft een studielast van 60 EC. Bijlage 4 geeft een uitvoerig overzicht van het programma. Studenten volgen vier cursussen van elk 10 EC en schrijven een masterscriptie (20 EC). Elke student is verplicht om het vak Major Issues in American History and Culture (10 EC) te volgen. Dit vak verschaft een inleiding tot belangrijke interpretaties, problemen en debatten op het vakgebied door het bestuderen van een aantal invloedrijke wetenschappelijk en theoretische studies. Daarnaast kiezen studenten minimaal twee van de volgende cursussen:

- the Civil Rights Movement;
- Working through 9/11: Literature, Film and Memorial Culture in the Shadow of No Towers;
- Migration Matters: (Im)migration, Memory, and Identity in American literature and Film;
- Exiles and Modernism: European and Mexican Emigré Writers and Artists in Southern California;
- Creating an Atlantic Community: Transatlantic Relations since 1945.

Studenten mogen eventueel een cursus van 10 EC buiten de eigen opleiding volgen. Studenten die in februari instromen volgen verplicht het vak Readings in American History in

plaats van het vak Major Issues in American History and Culture. Dit vak heeft een andere literatuurlijst, maar een vergelijkbare opzet en doelstelling.

De masterscriptie is naast het vak Major Issues (of Readings in American History) het tweede verplichte onderdeel van de opleiding. Studenten houden zich vanaf het eerste semester bezig met hun scriptie in een thesis seminar en individuele bijeenkomsten. Tijdens het seminar en de bijeenkomsten bespreken de studenten onderzoeksmethoden en ontvangen zij begeleiding. Studenten hebben de mogelijkheid om onderzoek in het kader van hun scriptie te doen in de Verenigde Staten, bijvoorbeeld aan de University of Michigan of de University of Richmond. De commissie is van mening dat de opleiding goed heeft nagedacht over de overgang van de 'oude' curricula naar het huidige. Zij heeft in de verslagen van de vergaderingen van de opleidingscommissie sporen teruggevonden van de overwegingen om bestaande vakken uit de voormalige specialisaties zo aan te passen dat het nieuwe curriculum inhoudelijk optimaal coherent wordt.

De commissie is positief over de opbouw het programma van de masteropleiding en is van mening dat het curriculum een logische en consistente route biedt naar de eindschrijft. Zij heeft opgemerkt dat studenten aangeven dat ze zich goed voorbereid voelen op het schrijven van de scriptie, omdat zij in de loop van de opleiding veelvuldig stukken moeten schrijven en standpunten moeten onderbouwen. Het programma bereidt studenten ook in inhoudelijk opzicht op een adequate manier voor op het schrijven van hun eindschrijft.

2.2 Eindkwalificaties

De opleiding heeft in de kritische reflectie een overzicht opgenomen waarin de samenhang tussen de eindkwalificaties en de vakken nader wordt geëxpliciteerd. De commissie heeft het curriculum, de vakbeschrijvingen en dit overzicht bestudeerd en is nagegaan of er sprake is van een samenhangend curriculum, waarin alle eindkwalificaties voldoende aan bod komen.

De commissie heeft geconstateerd dat de masteropleiding de doelstellingen en de eindkwalificaties heeft vertaald in een logisch opgebouwd curriculum. Zo maken de studenten in Major Issues kennis met thema's, theorieën en debatten en worden de verworven kennis en inzichten verdiept in de meer gespecialiseerde keuzecursussen. Zo wordt in Major Issues onder meer het idee van Amerikaanse exceptionalisme behandeld en wordt in Working Through 9/11 uitvoerig aandacht besteed aan de ervaring van deze exceptionalistische retoriek na de aanslagen van 9/11 en de kritische reactie hierop. In de kritische reflectie wordt vermeld dat de opleiding met oog op de realisatie van eindterm 2b (to show the ability to conduct independent multidisciplinary research) besloten heeft om de huidige cursus Creating an Atlantic Community vanaf september 2013 te vervangen door Rise and Fall of the American Empire. Binnen deze cursus worden thema's als Amerikaans exceptionalisme en ras/ethniciteit meer aan elkaar verbonden waardoor de studenten beter in staat zijn om de positie van de Verenigde Staten in de wereld te begrijpen.

In de kritische reflectie van de masteropleiding wordt beschreven op welke wijze de cursussen bijdragen aan het behalen van de eindkwalificaties. De commissie heeft deze relatie bestudeerd en heeft geconstateerd dat alle eindkwalificaties vertegenwoordigd zijn in het curriculum en dat ze op een logische wijze aan de orde worden gesteld. Zo komen alle eindkwalificaties aan bod in het verplichte vak Major Issues. Studenten maken hierin niet alleen kennis met alle belangrijke aspecten van de Amerikaanse geschiedenis, literatuur en cultuur, maar ook met de verschillende methodologische en theoretische benaderingen. Tijdens Major Issues leren de studenten de verworven kennis en inzichten toe te passen in de discussie over en de analyse van teksten en onderwerpen. Binnen de keuzecursussen wordt

deze vaardigheid verder verdiept: eindterm 2c (toepassen van kennis van Noord-Amerikaanse geschiedenis, literatuur en cultuur op contemporaine ontwikkelingen) komt bijvoorbeeld aan de orde in alle vakken. Tijdens het Thesis Seminar worden de studenten voorbereid op het zelfstandig uitvoeren van een multidisciplinair onderzoek (2a) en op het bestuderen en analyseren van primaire en secundaire bronnen (2b).

Eindterm 3 (het ontwikkelen van geïnformeerde en kritische houding ten opzichte van de vergaarde kennis) is van toepassing op alle vakken, behalve *Creating an Atlantic Community*, dat per september 2013 vervangen zal worden. De basis voor oordeelsvorming ligt bij *Major Issues*. Tijdens de gehele opleiding leren studenten zaken niet alleen vanuit het heden te benaderen, maar teksten in de juiste historische en culturele context te plaatsen. Het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden (4) komt aan bod in alle vakken. Studenten ontwikkelen hun argumentatie- en presentatievaardigheden door het houden van individuele en groepspresentaties. Zij ontwikkelen hun schriftelijke vaardigheden door het schrijven van boekrecensies, research essays en de masterscriptie. Eindterm 4b (overdracht van wetenschappelijke kennis en vaardigheden) komt bijvoorbeeld aan bod tijdens het Master Seminar, waarin studenten hun onderzoek presenteren voor medestudenten en docenten.

2.3 Onderwijsleeromgeving

De kritische reflectie vermeldt dat de leerdoelen van de cursussen zijn gebaseerd op en gerelateerd aan de eindkwalificaties van de opleiding. In de beschrijvingen van de cursussen maakt de opleiding een onderscheid tussen de inhoud van de cursus, het leerdoel, de wijze waarop naar het leerdoel wordt toegewerkt en de wijze waarop het te bereiken leerdoel wordt gemeten. In het masterprogramma is de opbouw in de inhoudelijke leerlijnen goed te onderscheiden. Thema's die in het kernvak *Major Issues* worden geïntroduceerd, worden verdiept in de keuzecursussen. Zo wordt het thema slavernij in *Major Issues* aangesneden aan de hand van relevante literatuur. Op de kennis die studenten zo verwerven wordt in de meer gespecialiseerde cursus *American Civil Rights Movement* voortgebouwd. In de kritische reflectie wordt aangegeven dat de opleiding de samenhang bevordert door thema's als ras, etniciteit en migratie in verschillende cursussen aan bod te laten komen en vanuit andere invalshoeken te bekijken. Het eindwerkstuk van de cursus *Major Issues* is een historiografisch essay waarin studenten verslag doen van hun vooronderzoek voor hun masterscriptie, zodat zij al voor het einde van het eerste semester beginnen aan hun scriptieonderzoek. De gedachte hierachter is dat studenten beter in staat zijn om een onderzoeksvoorstel te schrijven wanneer zij al in een vroeg stadium beginnen met de voorbereidingen daarvoor. De opleiding geeft aan de afstemming tussen vakken op een informele manier te waarborgen: de meeste docenten werken al jaren samen en voeren regelmatig overleg in formele en informele setting.

De onderwerpen in de cursussen sluiten volgens de opleiding nauw aan bij de inhoudelijke expertise en het recente onderzoek van de betrokken docenten. Zo wordt de cursus *American Civil Rights Movement* gegeven door een docent die regelmatig publiceert over de zwarte burgerrechtenbeweging in de VS.

De studenten kunnen gebruik maken van de mogelijkheden die de banden met het Roosevelt Study Center bieden. Zij hebben toegang tot de bronnen van het centrum en kunnen gebruik maken van de expertise binnen het centrum. De commissie merkt op dat deze faciliteiten eveneens geboden worden aan studenten van andere opleidingen *North American Studies*.

De commissie heeft vastgesteld dat de didactische uitgangspunten van de opleiding niet expliciet zijn uitgewerkt, maar wel naar voren komen in de vormgeving van het programma. Zij waardeert de aansluiting van het onderwijs op de inhoudelijke expertise van de docenten en de wijze waarop de interdisciplinaire benadering tot uiting komt in het curriculum. Zij

heeft opgemerkt dat ook de studenten een samenhang zien: er is nooit één benaderingswijze. Wel wil de commissie de opleiding wijzen op de gekozen werkvormen. De studenten gaven aan dat zij vrij vaak de opdracht krijgen om een boekrecensie te schrijven. Hoewel dit een interessante manier is om academische vaardigheden verder te ontwikkelen, vinden studenten deze werkvorm ook enigszins eentonig. De opleiding verzorgt voornamelijk werkcolleges en verwacht van studenten dat zij daarin actief participeren. De opleiding is zich ervan bewust dat het aantal studenten bij sommige cursussen te groot is door externe inschrijvingen en dat sommige studenten zich door de grootte van de groep minder veilig voelen om een actieve bijdrage te leveren. Tijdens het bezoek heeft de opleiding de commissie gemeld dat ze een oplossing voor dit probleem wil vinden.

2.1.4 Studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instroom

In september 2012 zijn elf studenten aan de masteropleiding begonnen en twee aan het pre-mastertraject. In februari 2013 is er nog een student in de masteropleiding ingestroomd en nog een student in het pre-mastertraject. De instroom bestaat uit zowel Nederlandse als internationale studenten. De masteropleiding is daarbij geen doorstroommaster. Dit houdt in dat alle studenten, met uitzondering van studenten die de specialisatie Amerikaanse geschiedenis in de bacheloropleiding Geschiedenis hebben gevolgd, worden toegelaten op basis van een besluit van de toelatingscommissie. De studenten moeten bij hun aanmelding aantonen dat zij een basiskennis hebben van de Amerikaanse geschiedenis en/of literatuur, bijvoorbeeld omdat zij de minor Amerikanistiek hebben gevolgd. Studenten kunnen ook worden toegelaten wanneer zij minimaal 30 EC aan vakken op het gebied van de Amerikanistiek hebben gevolgd of een bachelorscriptie over een Amerikaans onderwerp hebben geschreven. Om de toegankelijkheid te bevorderen en de kwaliteit van de instroom te waarborgen biedt de opleiding een pre-mastertraject aan voor studenten die niet aan de eisen voldoen. Het programma omvat 30 EC voor studenten met een wo-bachelordiploma. Vanaf september 2013 geldt voor studenten met een hbo-diploma een traject van 60 EC, inclusief een bachelorscriptie van 10 EC. Verder worden alleen studenten met een hbo-diploma toegelaten die een opleiding Engels, Geschiedenis, Journalistiek of Europese Studies hebben afgerond. Hiermee beoogt de opleiding de kans dat deze studenten de opleiding met succes doorlopen te verhogen. In het verleden omvatte het pre-mastertraject ook voor de hbo-instroom 30 EC. Tijdens het bezoek beschreef de opleiding een casus over een student met een hbo-diploma die een pre-mastertraject van 30 EC had afgerond, maar toch niet over het vereiste niveau beschikte. De commissie werd door deze casus overtuigd dat het initiatief om het pre-mastertraject voor studenten met een hbo-diploma van 30 naar 60 EC uit te bouwen, terecht is.

De commissie waardeert de activiteiten die de opleiding onderneemt om meer studenten aan te trekken. Zo participeren de docenten ook in de nieuwe Leidse bacheloropleiding International Studies, waarbinnen de Verenigde Staten, Canada en Mexico een aparte regiospecialisatie vormen. De studenten van deze opleiding zijn een interessante doelgroep voor de masteropleiding, omdat zij al over basiskennis van de regio beschikken en deze kennis in de masteropleiding verder kunnen verdiepen. Zoals eerder aangegeven, is er momenteel enige discrepantie tussen de breedte van het label North American Studies en de focus van de opleiding op de Verenigde Staten. De opleiding gaat na hoe zij de expertise met betrekking tot Canada en Mexico kan versterken, omdat zij zo de instroom van studenten

vanuit de regio-specialisatie Verenigde Staten, Canada en Mexico van de bacheloropleiding International Studies kan vergroten.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding rekening houdt met de behoeften van haar studenten omdat zij het onderwijs op twee vaste dagen aan het einde van de middag programmeert, waardoor studenten de opleiding met een baan kunnen combineren.

Studielast

De studenten gaven aan naast de colleges gemiddeld zo'n 3 uur per dag aan hun studie te besteden. Het gemiddelde aantal contacturen per week is in het eerste semester ongeveer 12 uur per week en in het tweede semester, waarin studenten hun scriptie schrijven, 4,5 uur per week. Studenten die met hun scriptie bezig zijn, hebben gemiddeld eens in de twee of drie weken contact met hun hoofdbegeleider en volgen daarnaast het Thesis Seminar, dat 6 contacturen per semester kent. De opleiding omschrijft de studielast in het eerste semester als pittig omschreven, maar zorgt ervoor dat de te bestuderen literatuur al in mei online beschikbaar is, zodat studenten de gelegenheid hebben om vooruit te lezen. De inleverdata van eindwerkstukken worden in onderlinge afstemming zoveel mogelijk gespreid. Op die manier houdt de opleiding de studielast beheersbaar.

De commissie concludeert dat de opleiding in voldoende mate studeerbaar is. Ook de studenten vinden de studielast aanvaardbaar en niet te hoog. De commissie maakt zich wel zorgen over de studeerbaarheid van het programma voor studenten die in februari instromen. Tot op heden heeft slechts één student van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De begeleiding van deze student wordt opgevangen in individuele bijeenkomsten. De commissie spoort de opleiding aan om na te denken over een structurele oplossing wanneer de instroom in februari groter wordt.

Rendement

Omdat de opleiding in september 2012 van start is gegaan, zijn er nog geen gegevens beschikbaar over de rendementen en de aansluiting op de arbeidsmarkt. De commissie kreeg tijdens het bezoek wel de indruk dat studenten met een achtergrond in geschiedenis beter voorbereid leken te zijn op het gespecialiseerde karakter van de opleiding dan studenten met een andere vooropleiding.

Met het oog op het beroepsperspectief krijgen studenten veel oefening in spreek- en schrijfvaardigheid in het Engels en worden academische onderzoeks- en communicatieve vaardigheden getraind. Met de masterspecialisaties zoals die voor 2013 bestonden vonden afgestudeerden banen in het middelbaar en hoger onderwijs, in wetenschappelijk onderzoek, de journalistiek, taalinstututen en vertaalbureaus, bij de overheid en in de financiële sector. De verwachting is dat dit ook zal gelden voor de studenten van de nieuwe masteropleiding.

2.5 Onderwijspersoneel

De staf van de opleiding bestaat uit vier kerndocenten en een gasthoogleraar. Eén van de vier docenten is gespecialiseerd in Amerikaanse literatuur en cultuur, het expertisegebied van de andere drie docenten ligt op het gebied van de Amerikaanse geschiedenis. Twee van de vier kerndocenten beschikken momenteel over een BKO-certificaat, de overige twee zullen in 2013, conform de landelijke afspraken, het BKO-traject volgen.

De opleiding kan daarnaast een beroep doen op de expertise van collega's bij de opleidingen Geschiedenis en Engels. Bovendien zullen Fulbright gasthoogleraren regelmatig cursussen verzorgen, net als gastdocenten van The College of William and Mary in Virginia waarmee Leiden een docentuitwisseling heeft. Tot slot waren er ten tijde van het bezoek vijf promovendi en een docent-promovendus betrokken bij de opleiding, onder wie twee via een NWO-project onder leiding van een van de kerndocenten.

De staf-studentratio ligt volgens de kritische reflectie officieel op 1:9. Volgens de opleiding geeft deze ratio een vertekend beeld, omdat hij wordt namelijk beïnvloed door het aantal masterstudenten van buiten de opleiding dat cursussen uit het programma volgt en door het gegeven dat docenten soms ook masterscripties van studenten van andere opleidingen (Literary Studies, Geschiedenis, Research Master) begeleiden.

De commissie heeft vastgesteld dat de studenten zeer te spreken zijn over de inhoudelijke expertise van de docenten en over hun benaderbaarheid. Zij onderschrijven dat er tijdens de colleges aandacht wordt geschonken aan actuele ontwikkelingen en onderwerpen die voortvloeien uit het eigen onderzoek van de docenten. Zo werd in de colleges aandacht besteed aan 400 jaar betrekkingen tussen Nederland en Amerika en aan de afschaffing van de slavernij. Daarnaast zijn de uitkomsten van het onderzoek van de docenten vaak verweven in het onderwijs. Eén van de docenten gaf aan het eigen onderzoek in het onderwijs te integreren door studenten te laten meedenken en hen feedback te laten geven. De commissie is zeer te spreken over deze integratie van onderwijs en onderzoek en spoort de opleiding aan om deze integratie waar mogelijk voort te zetten en uit te bouwen.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie heeft het functioneren van de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg onderzocht. Zij is hierbij onder andere nagegaan of de evaluatiecyclus adequaat functioneert en of de opleidingscommissie (oc), docenten en studenten betrokken worden bij het evalueren en het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.

De opleidingscommissie speelt een centrale rol in de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg. Deze commissie bestaat uit twee docenten en twee studenten. Beide geledingen vinden dat zij in de opleidingscommissie goed samenwerken. De studenten gaven aan dat zij zich gehoord voelen. Zo bleek uit de evaluaties dat het vak *Working through 9/11* dusdanig populair was dat de groep externe studenten groter was dan de groep studenten uit de masteropleiding. Sommige studenten vonden de groep te groot. De opleiding heeft daarop vastgelegd dat in het komende studiejaar plaatsen gereserveerd worden voor studenten van de masteropleiding. De commissie merkte dat er discussie bestaat over studenten die moeite hadden om actief te participeren in een grotere groep. Sommige studenten vonden dat dit niet een reden mag zijn om minder studenten toe te laten, maar gaven tegelijkertijd ook aan dat zij er geen moeite mee hadden om publiekelijk hun mening te geven. Dit ligt voor een deel van de studenten anders.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de al langer bestaande thematische verbinding van geschiedenis en Engels geformaliseerd is in het programma van de nieuwe masteropleiding. Het onderwijsprogramma sluit aan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding en op de beoogde eindkwalificaties. Het inter- en multidisciplinaire karakter van de opleiding komt in de onderdelen van het programma duidelijk terug.

Naar het oordeel van de commissie stellen de docenten van de opleiding hun inhoudelijke expertise op een adequate manier aan de orde in de onderdelen van het programma. Zij sluiten daarbij goed aan op academische en maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan actuele thema's zoals 400 jaar Nederland-Amerika en slavernij binnen de Afro-Amerikaanse geschiedenis en cultuur. Studenten ervaren het programma als een goede voorbereiding op het schrijven van de masterscriptie.

De commissie deelt de zorgen van de opleiding over de kwaliteit van de instroom van externe studenten, met name vanuit het hbo. De commissie beschouwt dit als een breder probleem en ondersteunt de opleiding in de maatregelen die zij heeft ontwikkeld om lacunes in de voorkennis van studenten vroegtijdig te signaleren in plaats van later te moeten repareren. De commissie steunt de opleiding in haar voornemen om zich nationaal verder te verbinden aan instituten die zich richten op de bredere regio, inclusief Canada en Mexico, zodat de opleiding kan aansluiten bij de regiospecialisatie van de nieuwe bacheloropleiding International Studies in Den Haag. Toch vindt de commissie het niet vanzelfsprekend dat het brede label North American Studies overal in het land op dezelfde manier ingevuld zou moeten worden, namelijk door in het onderwijs ook aandacht te besteden aan Mexico en Canada.

De commissie heeft vastgesteld dat het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen van de opleiding het voor de instromende studenten mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren en komt daarom tot de conclusie dat Standaard 2 als 'voldoende' kan worden beoordeeld.

Conclusie

Masteropleiding North American Studies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard beschrijft de commissie haar bevindingen ten aanzien van het systeem van toetsing en beoordeling, inclusief het functioneren van de examencommissie, (3.1) en beantwoordt zij vervolgens de vraag of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1. Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid, toetsvormen en procedures rondom toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het facultaire toetsbeleid, de toetsvormen en procedures die de opleiding hanteert, in het bijzonder de procedure voor de beoordeling van de scriptie, en het functioneren van de examencommissie.

De facultaire kritische reflectie vermeldt dat de faculteit in het voorjaar van 2012 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin een aantal maatregelen met betrekking tot toetsbeleid en toetsprocedures is opgenomen, die (waar dat nog niet het geval was) door opleidingen moesten worden geïmplementeerd. Deze beleidsnotitie sluit aan bij het toetsbeleid van de Universiteit Leiden, dat in de kritische reflectie voor de instellingstoets 2012 is beschreven. De maatregelen in deze notitie betroffen onder meer: het opstellen van een toetsplan voor iedere opleiding; het instellen van een tweede onafhankelijke beoordelaar; het gebruiken van een standaard beoordelingsformulier; het hanteren van meerdere toetsmomenten binnen een cursus; peer review van tentamens en antwoordmodellen door collega-examinatoren; en het formuleren van passende beoordelingscriteria. Hoewel deze maatregelen volgens de beleidsnotitie bij een groot deel van de opleidingen in 2012 al waren ingevoerd, is faculteitsbrede invoering en uniformering voorzien voor het studiejaar 2013-2014.

De commissie heeft onderzocht welke toetsprocedures en toetsvormen er in de masteropleiding North American Studies worden gehanteerd en welke van de bovenstaande maatregelen hier al zijn ingevoerd.

De commissie heeft vastgesteld dat de masteropleiding de voortgang van haar studenten voornamelijk toetst op basis van mondelinge presentaties (individueel of in groepsverband), actieve participatie in groepsdiscussies, en het schrijven van research essays en boekrecensies. Door de mondelinge presentaties leren studenten om hun onderzoeksresultaten en hun eigen inzichten op een heldere manier in het Engels te verwoorden (eindterm 4). Door het schrijven van boekrecensies leren zij om wetenschappelijke monografieën kritisch te analyseren en te plaatsen in het wetenschappelijke debat en leren zij ook om secundaire literatuur kritisch te bekijken (eindkwalificaties 1a, 1b 3c en 4b). Met de research essays toetst de opleiding de vakinhoudelijke kennis, het methodologische en theoretische inzicht en de onderzoeks- en schrijfvaardigheid van studenten (eindkwalificaties 1a, 1b, 2a, 2b, 2c en 4b). Tijdens groepsdiscussies stimuleren docenten de studenten om inhoudelijk de lijnen van het

verleden door te trekken naar het heden, maar ook naar andere (inter)nationale contexten en ontwikkelingen (eindkwalificaties 2d en 3e). Elk vak, behalve Readings in American History, dat alleen wordt gevolgd door studenten die in februari instromen, kent een combinatie van toetsvormen. Zo bestaat de toetsing voor het vak Migration Matters uit een combinatie van een presentatie, participatie in discussie en een research essay.

Omdat de opleiding recent van start is gegaan, geeft zij in haar kritische reflectie aan dat zij nog werkt aan de explicitering van de beoordeling van de diverse toetsvormen. De opleiding vermeldt dat alle docenten met ingang van het studiejaar 2013-2014 in hun cursus gebruik maken van dezelfde beoordelingscriteria. De commissie hecht aan uniformiteit in de beoordeling en steunt het voornemen van de opleiding van harte.

De mondelinge presentaties worden bij Working through 9/11, Migration Matters, Exiles and Modernism en Readings in American History beoordeeld met behulp van een beoordelingsformulier dat een aantal criteria bevat (heldere probleemstelling en structuur, presentatievaardigheden, gebruik van bronnen en hulpmiddelen, heldere conclusie). De criteria die de opleiding hanteert voor mondelinge presentaties gelden voor een belangrijk deel ook voor de toetsing van schriftelijke vaardigheden. In afwachting van eventuele facultaire regelgeving heeft de opleiding nog geen eigen beoordelingsformulier voor schriftelijke producten ontwikkeld. Docenten bespreken recensies mondeling met studenten. Zij geven een schriftelijke onderbouwing voor de beoordeling van het research essay en zijn vervolgens beschikbaar voor een mondelinge toelichting. Naar het oordeel van de commissie is het ook voor de steekproefsgewijze toetsing door de examencommissie van groot belang dat de opleiding de beoordeling van essays inzichtelijk maakt door daarvoor gebruik te maken van een standaard beoordelingsformulier. De schriftelijke opdrachten worden wel op plagiaat gecontroleerd met behulp van het programma SafeAssign.

De commissie heeft tijdens het bezoek inzage gehad in tentamens en andere toetsmaterialen. Zij heeft vastgesteld dat de wijze van toetsing per cursus aansluit op de beoogde doelstellingen en het gebruikte cursusmateriaal. Studenten gaven aan dat de vele schriftelijke opdrachten die zij moeten uitvoeren een goede voorbereiding vormen op het schrijven van de masterscriptie. De commissie is van oordeel dat het gebruik van de toetsvormen actieve participatie in discussies en presenteren adequaat en passend zijn en zij is positief over de aansluiting van de wijze van toetsing bij de fase van de opleiding. De commissie is van mening dat de opleiding nog voortgang moet boeken bij het uniformeren van de toetsing en beoordeling van mondelinge presentaties. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding nog geen beoordelingsformulieren voor de toetsing van schriftelijke opdrachten gebruikt en spoort de opleiding aan om deze zo spoedig mogelijk te introduceren.

Scriptieprocedure

Ter afsluiting van hun studie schrijven studenten een masterscriptie van 15.000-20.000 woorden die zij ook mondeling presenteren. Tijdens het vak Major Issues schrijven studenten een historisch essay waarin ze verslag doen van een vooronderzoek voor hun masterscriptie. Hierdoor beginnen ze feitelijk al voor het einde van het eerste semester aan het onderzoek voor hun scriptie. De opleiding verwacht dat dit de studenten beter in staat stelt om een onderzoeksvoorstel te schrijven. Verdere ondersteuning ontvangen de studenten tijdens het Thesis Seminar, zes uur in het eerste semester en acht uur in het tweede semester. Daarnaast krijgen de studenten nog vijf tot tien uur individuele scriptiebegeleiding met hun begeleider. Over het Thesis Seminar waren de studenten tijdens het bezoek lovend. Mede daardoor hadden de meeste studenten in november al een onderwerp voor hun scriptie.

Het scriptieproces kent de volgende formele stappen:

- de student kiest een onderwerp tijdens het Thesis Seminar en de aansluitende keuzecursussen;
- de student benadert een docent met de meest passende expertise als begeleider;
- de docent stelt in overleg met de student een tweede lezer voor;
- het door de begeleider en de tweede lezer goedgekeurde scriptievoorstel wordt voorgelegd aan de examencommissie;
- de examencommissie beoordeelt het voorstel en wijst formeel de begeleider aan als eerste beoordelaar en de en tweede lezer als tweede beoordelaar;
- de student voert onderzoek uit en doet daarvan verslag in een scriptie;
- de student legt de scriptie ter goedkeuring voor aan de begeleider;
- wanneer de begeleider de scriptie heeft goedgekeurd, wordt deze voorgelegd aan de tweede beoordelaar;
- na definitieve goedkeuring door de begeleider en de tweede beoordelaar, wordt het moment voor de mondelinge verdediging vastgesteld.

De masterscriptie wordt beoordeeld door de scriptiebegeleider en een tweede beoordelaar. Het eindcijfer wordt gebaseerd op de goedgekeurde scriptie en de mondelinge verdediging daarvan. Bij de beoordeling van de scriptie maken de begeleider en de tweede beoordelaar gebruik van het facultaire beoordelingsformulier. Na de mondelinge verdediging bepalen de begeleider en de tweede beoordelaar het cijfer en koppelen hun oordeel mondeling naar de student terug.

De commissie raadt de opleiding aan om ook de verslaggeving over de mondelinge verdediging en de totstandkoming van het eindcijfer op papier te zetten en om daarmee de inzichtelijkheid van de beoordeling te vergroten. Daarnaast is het voor de commissie niet duidelijk op welke wijze de twee beoordelingen zich tot elkaar verhouden. Zij raadt de opleiding daarom aan om de begeleider en de tweede beoordelaar hun formulieren afzonderlijk te laten invullen. Tot slot raadt de commissie de opleiding aan om formeel te waarborgen dat de tweede beoordelaar onafhankelijk is en dus niet betrokken is geweest bij de totstandkoming van de scriptie.

Verder spoort de commissie de opleiding aan om de beoordelingsformulieren verder te uniformeren en ook formulieren op te stellen voor schriftelijke opdrachten. Dat de ontwikkeling van de beoordeling van de scripties nog in ontwikkeling is, blijkt uit het feit dat de commissie voorafgaand aan het bezoek niet voor iedere scriptie een bijbehorend inzichtelijk beoordelingsformulier heeft kunnen inzien. Ten behoeve van de transparantie van de beoordeling wijst de commissie de opleidingen dan ook op het belang van naleving van het nieuw ingevoerde scriptieprotocol.

Examencommissie

De commissie heeft begrepen dat de masteropleiding sinds 1 september 2012 formeel valt onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie Arts & Literature and American Studies. In de kritische reflectie meldt de opleiding dat deze examencommissie een wat moeizame start kende en feitelijk sinds 2013 operationeel is.

De examencommissie draagt de verantwoordelijkheid voor twee masteropleidingen en twee research-masteropleidingen. Zij is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de goede inrichting van (deel)toetsen en tentamens (bij afzonderlijke studieonderdelen) en voor de formele

examens van de opleidingen. Ten tijde van het bezoek ging de aandacht van de examencommissie vooral uit naar de bewaking van de kwaliteit van de tentamens en masterscripties. De examencommissie heeft het voornemen om steekproefsgewijs een aantal scripties te lezen en te beoordelen en om daarbij het gebruik van het beoordelingsformulier te toetsen. Zij streeft daarbij naar één beoordelingsformulier voor de masteropleidingen die zij bedient. De examencommissie heeft zich nog niet uitgesproken over de borging van de toetsing van essays en andere werkstukken. Daarnaast behandelt de examencommissie ook gevallen van fraude en geschillen over de becijfering van een tentamen. De examencommissie kan deze taak alleen uitvoeren wanneer zij kan beschikken over de toetsopdrachten (zoals research essays) en de bijbehorende beoordelingsformulieren voor de presentaties.

De commissie maakt zich zorgen over de vertraging die is ontstaan bij de start van de werkzaamheden van de examencommissie. Zij kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het functioneren van de examencommissie nog in ontwikkeling is. Ze wijst de examencommissie er met nadruk op om, in het belang van de handhaving van kwaliteit van de toetsing en beoordeling, op korte termijn haar volledige takenpakket ten uitvoer te brengen. De commissie spoort de examencommissie verder aan om spoedig te bepalen hoe zij de kwaliteit van schriftelijke toetsing gaat borgen.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om zich een oordeel te kunnen vormen over het gerealiseerde eindniveau van de studenten heeft de commissie voor de masteropleiding in totaal vijf scripties opgevraagd (zie Bijlage 7). Bij het selecteren van die scripties is rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

De opleiding is recent van start gegaan en had ten tijde van het bezoek van de commissie aan Leiden nog geen afgestudeerde en dus ook geen scripties. De commissie heeft daarom scripties geselecteerd en bestudeerd uit de opleidingen waaruit de masteropleiding is voortgekomen, te weten de masterspecialisaties van Geschiedenis en Engelse Taal en Cultuur. Eén van de scripties uit de eerste selectie bleek van een discutabel niveau te zijn. In het gesprek dat de commissie tijdens haar bezoek met de begeleider van deze scriptie gevoerd heeft bleek dat de begeleider de scriptie niet van een hoog niveau vond, maar dat de uiteindelijke beoordeling toch op een nipte voldoende uitkwam. De commissie kon zich na de verduidelijking van de begeleider vinden in het oordeel, maar zag haar zorgen over het niveau van bepaalde studenten binnen de opleiding wel bevestigd (zie ook paragraaf 2.4.). De scripties die de commissie ter aanvulling op haar eerste selectie heeft bestudeerd zijn naar haar oordeel van voldoende niveau. Zoals eerder vermeld, kon de commissie niet bij elke scriptie een beoordelingsformulier inzien. De oordelen van de commissie kwamen wel overeen met die van de beoordelaars.

De commissie heeft begrip voor de nauwe band die binnen een kleine opleiding ontstaat tussen scriptiebegeleider en student. Zij wil de opleiding wel wijzen op het belang van een onafhankelijke beoordeling door de eerste begeleider en de tweede beoordelaar en op de mogelijkheid om een derde beoordelaar in te zetten wanneer er twijfels kunnen bestaan over de onafhankelijkheid van de eerste of de tweede beoordelaar.

De commissie constateert dat in de scripties die zij bestudeerd heeft de inter- en multidisciplinaire benadering van de Verenigde Staten die het uitgangspunt van de nieuwe opleiding vormt, al aanwezig was. Zij verwacht dat deze benadering ook in de scripties van het eerste cohort studenten van de nieuwe opleiding zichtbaar zal zijn en dat de diversiteit in

de onderwerpen ook aanwezig zal blijven. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding expliciet het doel uitdraagt om een multidisciplinair programma te verzorgen en gaat ervan uit dat deze multidisciplinaire benadering ook in de masterscripties tot uitdrukking zal komen.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en beoordeling en of studenten de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseren.

De commissie heeft geconstateerd dat het in het verleden bij een deel van de scripties niet voldoende duidelijk was hoe het oordeel tot stand was gekomen. De commissie heeft echter tijdens het bezoek het vertrouwen gekregen dat de opleiding verder werkt aan de ontwikkeling van een inzichtelijke en transparante procedure voor de beoordeling van scripties. Zij heeft een aantal scripties uit de opleidingen waaruit de masteropleiding is voortgekomen bestudeerd en constateert dat in deze scripties de inter- en multidisciplinaire benadering van de Verenigde Staten al aanwezig was. Zij verwacht dat deze multidisciplinaire benadering ook in de scripties van afgestudeerden van de masteropleiding zichtbaar zal zijn.

De commissie staat positief tegenover het voornemen van de opleiding om de toetsing van de mondelinge opdrachten binnen de cursussen te uniformeren en wijst erop dat dit gedaan moet worden voor de schriftelijke opdrachten. Dit is in de ogen van de commissie een noodzakelijke voorwaarde om de toetsing van de kwaliteit door de examencommissie mogelijk te maken. Verder raadt de commissie de opleiding aan om de oordelen van de begeleider en de tweede beoordelaar afzonderlijk vast te leggen en transparant te maken met behulp van een standaard beoordelingsformulier. De commissie raadt de opleiding aan om de rol van de tweede beoordelaar in de huidige scriptieprocedure anders in te vullen, zodat de begeleider het scriptieproces (c.q. zelfstandigheid en academische leerontwikkeling) kan laten meetellen en de tweede beoordelaar alleen het eindproduct beoordeelt. Zij is van oordeel dat er ook een schriftelijk verslag zou moeten worden gemaakt van de mondelinge verdediging en van het eindoordeel. Bij een interdisciplinaire scriptie die door twee begeleiders begeleid moet worden, zou een derde deskundige als lezer kunnen worden benoemd (een suggestie die de opleiding tijdens het bezoek positief ontving).

De commissie heeft vastgesteld dat de toetsen van adequaat niveau zijn en dat de toetsvormen aansluiten bij de doelstellingen en de eindkwalificaties van de opleiding en dat het gerealiseerde niveau van studenten uit de masterspecialisaties die in de opleiding zijn opgegaan, adequaat was. Zij beoordeelt de masteropleiding op Standaard 3 dan ook als 'voldoende'.

Conclusie

Masteropleiding North American Studies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de tijdens het visitatiebezoek gevoerde gesprekken tot de conclusie dat de masteropleiding North American Studies op de drie standaarden aan de eisen voldoet en beoordeelt de opleiding dus als ‘voldoende’.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding North American Studies* als ‘voldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. W. (Wolfgang) Behr (1965) studeerde Sinologie, Slavische en Indo-Europese vergelijkende Taalwetenschap en Sociologie aan de universiteiten in Frankfurt am Main, Shenyang en Changchun (beiden in China), en Moskou. In 1997 promoveerde hij aan de universiteit van Frankfurt am Main met een proefschrift getiteld: "*Rhyming bronze inscriptions and the origins of Chinese end-rhyme versification*". Hij bekleedde *fellowships* aan de *International Institute for Asian Studies* in Leiden (1998) en aan het *Swedish Collegium for Advanced Studies* in Uppsala (2005). Van 1998 tot 2008 was hij aangesteld als Universitair Docent in Klassiek Chinees aan de Ruhr-universiteit in Bochum. Sinds 2008 is hij als hoofd en hoogleraar bij de vakgroep China Studies (Traditioneel China) verbonden aan de universiteit van Zürich. Hij was lid van de *International Association for Chinese Linguistics* (1997-1999), van de *European Association for Chinese Studies* (2012- heden) en als *Executive Secretary* (2001-2003), later als *president* (2003-2007) van de *European Association of Chinese Linguistics*. Hij is daarnaast mede-oprichter van de *European Association for the Study of Chinese Manuscripts*. Op dit moment is professor Behr redactielid bij zes academische tijdschriften en één van de redacteuren van de *Encyclopedia of Chinese Language and Linguistics* en het *Handbook of Early Chinese Manuscripts* (beiden te verschijnen bij E.J Brill, te Leiden).

Prof. dr. G. (Gunnar) de Boel (1955) studeerde Klassieke Filologie aan de universiteiten van Antwerpen en Gent, met postgraduate studies in Nieuwgrieks aan de Universiteit van Athene (1972-1977). Hij promoveerde in 1984 op het proefschrift "*Aspecten van de transitiviteit in Homeros*", en specialiseerde zich vervolgens verder in de diachronische taalkunde van het Grieks en in de Nieuwgriekse letterkunde. In 1978-'88 was hij assistent bij het seminarie voor Griekse taalkunde aan de Rijksuniversiteit Gent. In 1988 werd hij daar benoemd tot docent, in 2000 tot voltijds hoogleraar en in 2006 tot gewoon hoogleraar Vergelijkende Taalkunde en Nieuwgriekse Letterkunde. Van 1998 tot 2001 was hij deeltijds hoogleraar Nieuwgriekse Taal- en Letterkunde en Byzantinologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Professor De Boel publiceert over Oud- en Middeleeuws Griekse taalkunde en Middeleeuws- en Nieuwgriekse letterkunde, en superviseert/superviseerde zeven met een proefschrift afgeronde onderzoeksprojecten.

Prof. dr. G. (Gert) Buelens (1963) studeerde Germaanse Filologie (Engels-Duits) aan de Universiteit Gent van 1980 tot 1984 en volgde er een aanvullend jaar Zweeds en de lerarenopleiding in 1984-85. Vanaf 1985 tot 2000 was hij, met een korte onderbreking, tewerkgesteld bij het NFWO (nu FWO-Vlaanderen). In 1990 behaalde hij het diploma van D.Phil. in *American Studies* aan de *University of Sussex*, met een proefschrift over Joods-Amerikaanse immigrantenliteratuur. Van augustus 1991 tot december 1992 was hij deeltijds Universitair Docent Amerikaanse letterkunde aan de universiteit te Nijmegen. Sinds 2000 is hij verbonden aan de Universiteit Gent, waar hij momenteel de graad van hoogleraar geniet en voorzitter is van de vakgroep Letterkunde. Tevens bekleedt hij de functie van directeur van de masteropleiding *American Studies*. Professor Buelens is de auteur van enkele boeken over Henry James, waaronder recent de kritische uitgave van twee van zijn romans in de *Cambridge Complete Fiction of Henry James*. Hij trad op als (co-)editor van onder meer *Enacting History in Henry James* (CUP, 1997), *The Catastrophic Imperative: Subjectivity, Time and Memory in Contemporary Thought* (Palgrave, 2009), *After Trauma: The Future of Trauma Theory* (Routledge, 2013) en is auteur van een 60-tal essays in bundels en tijdschriften, waaronder *Diacritics*, *Modern Philology*, *Texas Studies in Literature and Language*, *Textual Practice* en *PMLA*. Hij redigeert de recensies voor *Henry James Review* en is hoofdredacteur van *Authorship*. Hij is daarnaast secretaris-generaal van de *European Association for American Studies*.

Prof. dr. J. (Jadranka) Gvozdanic (1947) studeerde Russische en Engelse Filologie aan de Universiteit van Zagreb (1965-'66) en Slavische talen en Algemene Taalwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam (1966-1970), waar ze tevens in 1979 met distinctie op een proefschrift in Slavistik en Fonetiek promoveerde. Na haar promotie was ze wetenschappelijk medewerkster aan de Universiteit van Amsterdam, daarna wetenschappelijk hoofdmedewerkster en uiteindelijk universitair hoofddocente. Ze was bestuurslid van het Instituut voor Functioneel Onderzoek van Taal en Taalgebruik en lid van ZWO, later NWO beoordelingscommissies op het gebied van syntaxis en semantiek en van dialect en standaardtaal. In 1997 werd ze gewoon hoogleraar aan de Universiteit van Mannheim in Duitsland, waar ze van 2000 tot 2003 decaan van de Filosofische Faculteit was, om in december 2003 een hoogleraarschap Slavische Taalkunde aan de universiteit van Heidelberg te aanvaarden. In Heidelberg bekleedt ze sindsdien ook bestuursfuncties op faculteits- en universiteitsniveau en op het gebied van internationale betrekkingen. Haar wetenschappelijke interesses gaan in het bijzonder uit in de richting van taalverandering, functionele taalkunde, semantiek en pragmatiek, en sociolinguïstiek. Ze is auteur van drie boeken en over negentig wetenschappelijke artikelen, en editor van vier verdere boeken. In 2010 werd haar boek "Celtic and Slavic and the Great Migrations" door de American Association of Teachers of Slavic and East European Languages tot het beste boek van het jaar uitgeroepen.

Prof. dr. E. (Elisabeth) Hollender (1965) studeerde Judaïstiek, Semitistiek en Anglistiek aan de Universiteit van Keulen van 1985 tot 1989. In 1993 promoveerde zij op een proefschrift getiteld "*Qeđushta'ot des Simon b. Isaak nach dem Amsterdam Mahsor. Übersetzung und Kommentar*". Van 1992 tot 1997 was zij assistent aan het Instituut voor Judaïstiek aan de Universiteit van Keulen, alwaar zij middeleeuws Hebreeuws doceerde. In 1994-'95 was zij *Yad Hanadiv/Barekba Foundation Fellow* aan de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem en in 1998 was zij *fellow* aan het *Center for Advanced Judaic Studies, University of Pennsylvania, Philadelphia*. Van 1999 tot 2001 doceerde zij aan de universiteiten van Bonn en Duisburg en was zij werkzaam als aangesteld navorser bij het *Kulturwissenschaftlichen Forschungskolleg "Medien und kulturelle Kommunikation"* te Keulen. In 2001 verkreeg zij haar habilitatie / privatdocentschap in het vak Joodse Studies aan de *Gerhard Mercator Universität*, te Duisburg. In 2001-'02 was zij gastprofessor aan de *Karl-Franzens-Universität*, te Graz. Van 2003 tot 2008 was zij *Heisenberg Fellow* aan de *Heinrich Heine Universität*, te Düsseldorf. Van 2009 tot 2011 aanvaardde zij een professoraat (*Professor für die Religion des Judentums in Geschichte und Gegenwart*) aan de *Ruhr-Universität Bochum*. Sinds 2011 is zij professor voor Judaïstiek aan de *Goethe Universität*, te Frankfurt am Main. Zij is auteur (respectievelijk coauteur) van vier boeken en van ongeveer 40 wetenschappelijke artikelen, en editor van het wetenschappelijke tijdschrift *Frankfurter Judaistische Beiträge*.

Prof. dr. D. (Dirk) Kruijt (1943) studeerde Sociologie aan de universiteit in Nijmegen. In 1976 promoveerde hij binnen de Sociale Wetenschappen aan de Universiteit Utrecht, de universiteit waar hij tot op heden als emeritus hoogleraar Ontwikkelingsvraagstukken (departement Culturele Antropologie) aan verbonden is. Gedurende zijn carrière was hij onder meer als gasthoogleraar/ -onderzoeker verbonden aan de *University of London*, de *University of Sussex*, de *Freie Universität Berlin*, de *Universidad Complutense*, het *Colegio de México*, de *Fundação Getulio Vargas* en het *Instituto Universitário de Pesquisas do Rio de Janeiro*, het *Instituto de Estudios Peruanos*, de *Universidad Nacional Mayor de San Marcos* en de *Pontificia Universidad Católica del Perú*, de *Universidad Nacional de Colombia* en op de *Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales (Secretaría General y Sede Costa Rica, Sede El Salvador, Sede Guatemala en Programa Cuba)*. Hij is auteur of co-auteur van 25 monografieën, ongeveer 20 *edited volumes* of *guest editorships*, ongeveer 210 tijdschriftartikelen of boekhoofdstukken en ongeveer 90 beleidsrapporten.

Mevr. T. (Thalia) Lysen (1987) begon in 2007 aan de bachelor Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan de Universiteit van Amsterdam. Tijdens haar studie heeft ze daarnaast een aantal keuzevakken Hettitisch gevolgd, een minor Indo-Europese Taalwetenschap aan de Universiteit Leiden en een minor Oude Nabije Oosten Studies aan de *Freie Universität Berlin*. Haar bachelorscriptie ging over de narratieve technieken in de Hurritisch-Hettitische Kumarbicyclus in vergelijking met die in Hesiodus' Theogonie. Naast haar studie was zij actief als lid van de onderwijscommissie Klassieke Talen, redactielid van het opleidingsblad Wau en voorzitter van de studievereniging Laverna. Na het afronden van de bachelor heeft zij een half jaar Grieks en Latijn gedoceerd aan het Caland Lyceum in Amsterdam. Ook in de *research master*, waarmee zij in september 2012 gestart is, richt haar onderzoek zich met name op de relatie tussen het Oude Nabije Oosten (met name Anatolië) en het vroege Griekenland. Naast haar studiebezigheden is Lysen organisator en docent bij 'Poeta Docta Examentrainingen', een bureau dat trainingen in de klassieke talen verzorgt voor eindexamenkandidaten.

Prof. dr. J. (John) Nawas (1960) studeerde Geschiedenis (*cum laude*) en Filosofie (*cum laude*) aan de universiteit in Nijmegen. In 1990 won hij de M.Th. Houtsma Prijs voor de beste doctoraal scriptie geschreven aan een Nederlandse universiteit over een onderwerp uit de islamitische talen of culturen. Hij promoveerde in 1993 in Nijmegen op een proefschrift getiteld '*Al-Ma'mun: Mibna and Caliphate*', over een thema uit de klassieke islamitische theologie en geschiedenis. Nadien werkte hij als docent en NWO postdoc aan de universiteiten van Groningen en Utrecht. Sinds 2000 werkt hij aan de afdeling Arabistiek en Islamkunde van de Katholieke Universiteit Leuven. John Nawas was tussen 1998 en 2006 assistant general editor voor de zesdelige *Encyclopedia of the Qur'an* en is nu één van de executive editors van de *Encyclopaedia of Islam, Third edition*; binnen dit standaardwerk van de islamstudies is hij tevens verantwoordelijk voor de sectie islamitische geschiedenis tot 1500 en de sectie islamitische religieuze wetenschappen. Hij is een van de directeuren van de *School of Abbasid Studies*, een samenwerkingsverband tussen de universiteiten van Cambridge, Cornell, Leuven en de *School of Oriental and African Studies* (SOAS, Londen). Hij is auteur van een groot aantal publicaties over de islam en de Arabische wereld.

Dhr. D.H.F.R. (Daniël) Meijer (1988) volgt sinds 2011 de bacheloropleiding *American Studies* met de minor Media en Journalistieke Cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen. Gedurende zijn studie heeft hij daarnaast keuzevakken als 'Power of Speech' (Politieke Rhetoriek) en 'Not Constitutional' (Juridisch-Filosofisch Constitutionalisme) gevolgd. Binnen de studie is Daniel Meijer gericht op de Amerikaanse maatschappij, waarbij de politieke samenstelling van de Verenigde Staten zijn voornaamste interesse is. Daarnaast is hij zeer geïnteresseerd in de kunst van de retorica en welke plaats deze in de cultuur van de Verenigde Staten inneemt.

Prof. dr. K. F. L. (Karla) Pollmann (1963) studeerde Klassieke Filologie, Godgeleerdheid en Pedagogiek aan de universiteiten van Tübingen, München, Cambridge en Bochum. In 1990 promoveerde zij op een proefschrift getiteld '*Das Carmen adversus Marcionitas. Einleitung, Text, Übersetzung und Kommentar.*' Nadien specialiseerde zij zich verder in de literatuur van de Late Oudheid en voltooide een *Habilitationsschrift* in 1994 getiteld '*Doctrina Christiana: Untersuchungen zu den Anfängen der christlichen Hermeneutik unter besonderer Berücksichtigung von Augustinus, De doctrina christiana.*' Van 1989 tot 1995 werkte zij als *research fellow* aan de letterenfaculteiten in Bielefeld en Konstanz. Van 1993 tot 1995 had ze een *Alexander-von-Humboldt-Stipendium* aan het *University College London*. In 1995 werd ze tot docent Klassieke Taal- en Letterkunde benoemd aan de *University of St Andrews*, waar ze in 2000 werd bevorderd tot gewoon hoogleraar. Zij is daarnaast buitengewoon hoogleraar aan de universiteiten van

Aarhus en Stellenbosch. Prof. Pollmann was gasthoogleraar te Wenen (in 1997 en 2003), aan Green College, UBC, Vancouver (1998, 2006, en 2013) en aan de universiteit van Aarhus (2007). Zij deed onderzoek aan het *Institute for Advanced Study Princeton* (in 1999) en op het NIAS te Wassenaar (in 2003-'04 en 2008-'09). Sinds 2013 is ze gewoon hoogleraar Klassieke Taal- en Letterkunde aan de *University of Kent (Canterbury)*. Ze is auteur van vijf boeken en van ongeveer honderd wetenschappelijke artikelen, (co-)editor van elf wetenschappelijke bundels, lid van de wetenschappelijke redactie van vijf internationale tijdschriften en monografieënseries, en lid van de *Advisory Board* van twee verdere tijdschriften. Zij is bovendien *editor-in-chief* van de meerdelige *Oxford Guide to the Historical Reception of Augustine*.

Prof. dr. N. (Nigel) Worden (1955) studeerde geschiedenis aan de universiteit van Cambridge. In 1982 promoveerde hij aan dezelfde universiteit met een proefschrift over de rurale slavernij in de Kaapkolonie tijdens de achttiende eeuw. Hij doceerde *African and Commonwealth History* aan de universiteit van Edinburgh en maakte in 1989 de overstap naar de universiteit van Kaapstad, waar hij op dit moment werkzaam is als King George V hoogleraar in de Geschiedenis en hoofd van het departement Geschiedwetenschappen. Zijn onderzoek is gericht op de geschiedenis van Zuid-Afrikaanse en de Indische Oceaan-regio. Verder heeft hij veel gepubliceerd over de onderwerpen slavernij, sociale identiteit, eer, geweld en conflict in de Kaapkolonie. Zijn werk rondom slavernij heeft ook betrekking op het vroegmoderne Zuid- en Zuidoost Azië en Madagaskar, regio's van waaruit slaven werden getransporteerd naar Zuid-Afrika. Hij is leider van een onderzoeksproject van de *South African National Research Foundation* –over sociale identiteiten in het Kaapstad van de achttiende eeuw. Daarnaast is hij co-onderzoeker in een project getiteld '*Empires of honor: Violence and virtue in colonial societies, 1750-1850*' van het *Australian Research Council*. Daarnaast is hij lid van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde.

Prof. dr. A. (Alfons) Wouters (1944) studeerde Klassieke Filologie aan de Katholieke Universiteit Leuven. In 1973 promoveerde hij op een proefschrift getiteld 'De grammaticale papyri uit Grieks-Romeins Egypte. Een bijdrage tot de studie van de 'Ars grammatica' in de Oudheid'. Nadien specialiseerde hij zich verder in de literaire papyrologie en in de Griekse literatuur bij Prof. Eric Turner aan University College Londen. Van 1974 tot 1978 was hij aangesteld navorser bij het 'Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek' (nu: FWO Vlaanderen) en doceerde hij de historische grammatica van het Grieks en het Latijn aan de Universitaire Faculteit Sint Ignatius te Antwerpen. In 1978 werd hij tot docent Griekse Taal- en Letterkunde benoemd aan de KU Leuven, waar hij in 1982 tot hoogleraar en in 1986 tot gewoon hoogleraar werd bevorderd. Vanaf 1978 tot 1991 doceerde hij zowel op de (deel-) Campus Kortrijk als te Leuven, van 1991 tot aan zijn emeritaat (in 2009) alleen te Leuven. Hij was bovendien gasthoogleraar te Groningen (in 1989-'90) en aan de *École Normale Supérieure* te Parijs (in 1996-'97). Op dit ogenblik verzorgt hij als 'emeritus met opdracht' nog een college binnen de opleiding Grieks van de KU Leuven en blijft hij wetenschappelijk actief in een aantal onderzoeksprojecten over de taalwetenschap in de Oudheid binnen het Leuvense *Centrum voor de Historiografie van de Linguïstiek*. Professor Wouters is auteur van drie boeken en van meer dan 100 wetenschappelijke artikelen, (co-)editor van zes monografieën en lid van de wetenschappelijke redactie van een viertal internationale tijdschriften. Aan de KU Leuven was hij meermaals voorzitter van de Facultaire groep Letteren van de Campus Kortrijk, van de Onderwijscommissie Klassieke Filologie en van het Departement Klassieke Studies. In Nederland was hij lid van het panel GLTC bij de Visitatie Letteren in 1998, en behoorde hij tot de Commissie Romaanse Talen bij de Onderwijsvisitatie in 2005.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland, die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie in de Geesteswetenschappen worden beoordeeld. Het betreft hier de bachelor en masteropleidingen Griekse en Latijnse taal en cultuur / oudheidstudies en de diverse opleidingen die vallen onder regiostudies (met betrekking tot Rusland en Oost- Europa, Midden-Oosten, Azië, Afrika en de Amerika's).

Omdat de visitatie betrekking heeft op een breed spectrum van opleidingen, is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes te maken en accenten te leggen. Zo vallen onder dit cluster opleidingen waarin een bepaalde regio al dan niet met de taal/talen uit die regio (levend of klassiek) bestudeerd worden en opleidingen waarin bijvoorbeeld een religie en haar culturele invloed bestudeerd wordt. Regiostudies (en in zekere zin is Griekse en Latijnse taal en cultuur/Oudheidstudies dat ook, maar dan voor het verleden) zijn nadrukkelijk multi- en interdisciplinair en willen de regio analyseren vanuit verschillende benaderingen vanuit de geesteswetenschappen en de sociale wetenschappen. In de opleidingen wordt in verschillende mate aandacht besteed aan de geschiedenis en/of de cultuur van de volkeren en samenlevingen die in die opleiding centraal staan. Het QANU-kader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en om te onderbouwen dat aan de NVAOCriteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan. De volgende aspecten komen met wisselende accenten aan de orde in deze opleidingen:

1. Taalvaardigheid
2. Taalkunde
3. Letterkunde
4. Cultuurkunde (incl. politieke cultuur)
5. Geschiedenis
6. Wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
7. Algemene wetenschappelijke vorming.

Bij het opstellen van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, met name van de benchmarks van de Quality Assurance Agency voor Area Studies, en Languages and related studies. Het referentiekader is gebaseerd op de descriptoren van het kwalificatieraamwerk voor het hoger onderwijs, de zgn. Dublin-descriptoren. Binnen de Dublin-descriptoren worden vijf aspecten onderscheiden: kennis en inzicht, toepassen van kennis en vaardigheden, oordeelsvermogen, communicatie en leervermogen. Daarnaast is ook gekeken naar de descriptoren die zijn opgesteld in het kader van het European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF). Voor de kennis van de talen die in de diverse opleidingen een rol spelen is gebruik gemaakt van het Common European Framework of Reference for Languages.

In het onderstaande wordt allereerst ingegaan op de doelstellingen en aard van de opleidingen die vallen onder Regiostudies en Oudheid. Aansluitend worden de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties en de gevolgen daarvan voor de inrichting en inhoud van het programma besproken.

2. Doelstellingen en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Regiostudies en Oudheid worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een elementair (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan, waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn in praktijk kunnen worden gebracht. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van de opleidingen, die in de visitatie regiostudies (voor de regio's Oost-Europa, Azië, Afrika Amerika's), het Midden-Oosten) Griekse en Latijnse taal en cultuur en Oudheidstudies) worden beoordeeld. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. Voor de (research) master geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren. In principe houdt dit een dusdanig niveau in, dat de afgestudeerde master zelfstandig een proefschrift kan schrijven, al zal in de praktijk de master die doorstroomt in een promotietraject, vaak ook nog aanvullend of specifiek onderwijs volgen alvorens zelfstandig wetenschappelijk onderzoek uit te kunnen voeren.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Regiostudies en Oudheid beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

1. kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt voor de opleidingen die vallen onder regiostudies in het aanleren van kennis over en inzicht in de historische en relevante contemporaine ontwikkelingen (politieke en culturele, in brede zin) van de regio in kwestie evenals het aanleren van kennis van de betreffende taal/talen, voor de opleidingen Griekse en Latijnse taal en cultuur en Oudheidstudies het aanleren van kennis over en inzicht in de historische en relevante contemporaine ontwikkelingen (politieke en culturele, in brede zin) van de regio(s) in kwestie en kennis van de talen Grieks en Latijn;
2. de student zodanig te vormen dat hij zich in woord en geschrift goed op academisch niveau kan uitdrukken, en dit over te brengen aan een publiek van specialisten en niet-specialisten;
3. de student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, waarvan inzicht in theorie en methodologie en een optiek van relativiteit van interpretaties een wezenlijk onderdeel uitmaken;
4. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de verworven theorie en kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen op verschillende soorten (historische) bronnen en literatuur;
5. een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master;
6. de student leervaardigheden te laten ontwikkelen die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken. Dit heeft dan noodzakelijkerwijs gevolgen voor de mate van diepgang.

3. Eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Regiostudies en Oudheid beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis, inzichten en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie en de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis en inzicht

De programma's beogen dat de student beschikt over kennis en inzicht op (een deel van) onderstaande gebieden, en wel op een niveau dat dat van het voortgezet onderwijs overtreft, en dat gebaseerd is op gespecialiseerde handboeken. De eindkwalificaties die betrekking hebben op taalverwerving omvatten ten minste:

- kennis van de taalkundige structuur (syntaxis, fonologie, morfologie, semantiek, etc.);
- kennis van de woordenschat;
- kennis van de synchrone en diachrone dimensie van de betreffende taal gelieerd aan taalkundige theorieën;
- kennis van en inzicht in de taalsituatie en de sociale en politieke aspecten van taalgebruik.

De letterkundige eindkwalificaties omvatten ten minste:

- kennis van de belangrijkste literaire stromingen en de bijbehorende werken;
- inzicht in de specifieke eigenschappen van literaire teksten en in het historisch functioneren van literatuur;
- kennis van de literaire tradities van de ta(a)l(en) en de vaardigheid om deze toe te passen bij het analyseren van teksten en met name teksten te kunnen situeren in een historische, cultureel-maatschappelijke en stilistische context;
- basale kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken.

De eindkwalificaties die betrekking hebben op het domein van de cultuur en geschiedenis van het land of de regio omvatten tenminste:

- brede kennis van en inzicht in het land, de cultuur en de politieke cultuur, de samenleving, kennis van diens geschiedenis, breed inzicht in de positie van de betreffende taal en het land, de cultuur, de samenleving op globaal niveau.

De taalkundige kwalificaties omvatten ten minste:

- basale kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën
- (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken.

De algemene eindkwalificaties omvatten ten minste:

- globale kennis van wetenschapfilosofische achtergronden van
- geesteswetenschappelijk onderzoek;
- kennis van de wetenschapsbeoefening binnen de betreffende discipline;
- basale kennis van interdisciplinaire werkwijzen.

Toepassen kennis en inzicht

Bachelor afgestudeerden beschikken over:

- goede taalvaardigheid in het Nederlands of Engels, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren;
- taalvaardigheid in de moderne vreemde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken, vertalen en interpreteren, op niveau B1-C2 van het CEFR, afhankelijk van de betreffende taal en de doelstellingen van de opleidingen;
- beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline, de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren);
- beheersing van voor het vakgebied relevante ICT-vaardigheden.

Bachelor afgestudeerden zijn in staat:

- relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt te verdedigen in het Nederlands dan wel de doeltaal, zowel schriftelijk als mondeling;
- (voor klassieke talen) teksten van gemiddelde complexiteit te begrijpen en te vertalen;
- effectief gebruik te maken van taalnaagwerken, bronnen kunnen raadplegen;
- gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een elementair academisch niveau te verzamelen, te analyseren en te vergelijken,
- kritisch te toetsen en hiervan op heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te doen.

Oordeelsvorming

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- respect te tonen voor de meningen van anderen.

Communicatie

Een bachelorafgestudeerde is in staat:

- gegevens (van literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijke aard) op een elementair academisch niveau te verzamelen, te analyseren en te vergelijken, kritisch te toetsen en hiervan op heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te doen aan specialisten en aan niet-specialisten.

Leervaardigheden

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- met succes (zonder aanvullende scholing) deel te nemen aan masteropleidingen die in het verlengde liggen van de eigen bacheloropleiding;
- te beschikken over flexibiliteit om de verworven kennis, inzicht en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;
- tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de opleiding blijkt dat de eindkwalificaties afgestemd zijn op de eisen van de arbeidsmarkt. De bacheloropleidingen binnen het domein Regiostudies en Oudheid zijn vanuit beroepsperspectief overwegend generalistische opleidingen, die hun waarde op de arbeidsmarkt ontleen aan de academische vorming en vaardigheden die boven omschreven zijn.

4. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat kennis, inzicht en vaardigheden betreft voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing, afhankelijk van de keuze voor één of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in één van de opleidingen die in het kader van de visitatie Regiostudies en Oudheid worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis, inzicht en vaardigheden te beschikken. Opleidingen kunnen hierin naar de aard van het object van studie en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om academische beroepen of functies te kunnen vervullen, waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan, waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of onontgonnen terrein te betreden en het dragen van verantwoordelijkheid samengaan.

Kennis en inzicht

Een masterafgestudeerde beschikt aantoonbaar over:

- Grondige kennis van en inzicht in een specialisme binnen de betreffende taal (letterkunde, taalkunde, cultuurkunde, taalbeheersing) of op het snijvlak van een of meerdere specialisme;
- gedegen kennis van en inzicht in de vertaalpraktijk voor de klassieke talen;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en -technieken;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën van de geschiedenis van een bepaalde regio en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en -technieken; kennis van de complexiteit en diversiteit van het verleden en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen;
- (afhankelijk van het specialisme) grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën van de (politieke) cultuur van een bepaalde regio en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en -technieken.

Toepassen kennis en inzicht

Een masterafgestudeerde beschikt aantoonbaar over:

- technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze (historische) bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen en daarmee een bijdrage te leveren aan relevante wetenschappelijke debatten;
- het vermogen tot omgaan met divers en weerbaarstig bronnenmateriaal;
- het vermogen gegevens (literatuur-, taal-, dan wel historisch of cultuurwetenschappelijk) op een diepgaand academisch niveau te kunnen analyseren, vergelijken, kritisch te toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te doen;
- het vermogen de kennis en inzichten van de verschillende domeinen – letterkunde, taalkunde, geschiedenis, taalbeheersing – te integreren;
- het vermogen zelfstandig een onderzoeksvoorstel te formuleren.

Oordeelsvorming

Een masterafgestudeerde is bereid en in staat:

- zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie;
- tot rekening houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het eigen vakgebied;
- tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;
- tot reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied.

Communicatie

De masterafgestudeerde beschikt aantoonbaar over:

- mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de conclusies van het (eigen) wetenschappelijk onderzoek, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, op een heldere en ondubbelzinnige wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek.

Leervaardigheden

De masterafgestudeerde:

- bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter, zoals bijvoorbeeld een promotietraject (eventueel na enig aanvullend (specifiek) onderwijs).

5. Inhoud/programma bacheloropleiding en afstemming op de arbeidsmarkt

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van wetenschappelijke teksten. De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie. In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de

maatschappelijke inbedding van het vakgebied. De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

6. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in één of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. In multidisciplinaire opleidingen wordt ruim aandacht besteed aan de integratie van de verschillende disciplines. In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het vakgebied. In de masteropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding en functie van het vakgebied. De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie. Uit de wijze van presentatie van de masteropleiding blijkt dat de opleiding zich er rekenschap van geeft welke andere masteropleidingen er op het eigen en verwante gebieden bestaan en wat de plaats van de aangeboden masteropleiding daarbinnen is.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Afgestudeerden van de opleiding hebben de volgende eindkwalificaties bereikt:

I. Algemeen

Bachelors Latijns-Amerikastudies:

- i. beschikken over kennis van en inzicht in de culturen van Latijns Amerika vanuit taal-, letter- en geschiedkundig oogpunt;
- ii. beschikken over kennis van en inzicht in de onderlinge verwevenheid van taal, letteren en geschiedenis van Latijns Amerika;
- iii. zijn in staat onder deskundige begeleiding de onderzoeksmethodes van de geschiedenis of de taalkunde of de letterkunde op het gebied van Latijns Amerika toe te passen;
- iv. zijn in staat tot het schrijven van een wetenschappelijk verslag (in het Spaans van Latijns Amerika of het Portugees);

II. Moderne geschiedenis

Bachelors Latijns-Amerikastudies:

- i. beschikken over kennis van en inzicht in de geschiedenis van staat en maatschappij van Latijns Amerika vanuit sociale, politieke en economische perspectieven en in de beginselen van wetenschappelijk onderzoek;
- ii. zijn in staat deze te hanteren bij de studie van een specifiek thema en over dit onderzoek een gedegen werkstuk te schrijven.

III. Letterkunde

Bachelors Latijns-Amerikastudies:

- i. beschikken over kennis van en inzicht in de geschiedenis van de Latijns Amerikaanse letterkunde en zijn relaties en verschillen met andere culturele uitdrukkingsvormen, waaronder de orale tradities en de media en over kennis van en inzicht in de basisbegrippen van de literatuurwetenschap;
- ii. zijn in staat deze te hanteren bij de studie van een specifiek thema en van dit onderzoek helder verslag uit te brengen.

IV. Taalkunde

Bachelors Latijns-Amerikastudies:

- i. zijn in staat de basisbegrippen van de fonologie, morfologie, syntaxis en semantiek in een elementaire taalkundige analyse toe te passen op een beperkt corpus van gesproken of geschreven taaluitingen in het Spaans en hiervan verslag te doen;
- ii. zijn in staat geografische, historische en sociale varianten van het Amerikaanse Spaans en eventueel van andere talen van Latijns Amerika als zodanig te herkennen, op elementair niveau taalkundig te analyseren en eventueel sociolinguïstisch te verklaren en hiervan verslag te doen.

V. Doelen in termen van het Europees Referentiekader taalvaardigheid:

Bachelors die zich geheel op Spaans hebben geconcentreerd bereiken de volgende taalvaardigheidsniveaus:

	Propedeuse	Bachelor
Luisteren	B1	B2
Lezen	B1	C1
Gesproken interactie	A2	B1
Gesproken productie	A2	B2
Schrijven	A2	B2

Bachelors die in het kader van de track Braziliëstudies zowel Spaans als Portugees hebben gevolgd bereiken de volgende taalvaardigheidsniveaus:

Portugees:

	Propedeuse	Bachelor
Luisteren	-	B2
Lezen	-	C1
Gesproken interactie	-	B1
Gesproken productie	-	B2
Schrijven	-	B2

Spaans:

	Propedeuse	Bachelor
Luisteren	B1	B1
Lezen	B1	B1
Gesproken interactie	A2	A2
Gesproken productie	A2	A2
Schrijven	A2	A2

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies

De afgestudeerden van de opleiding moeten de onderstaande eindkwalificaties hebben bereikt:

1. Kennis en inzicht:
 - a. Afgestudeerden bezitten gedegen kennis van en inzicht in de thematiek die centraal staat bij een van de drie disciplinaire trajecten: publiek beleid en sociale programma's in Latijns- Amerika; culturele analyse van beeld en discours in Latijns-Amerika; en taalvariatie en culturele verandering.
 - b. Afgestudeerden bezitten kennis van de belangrijkste hedendaagse theoretische debatten over een van deze centrale thematieken en zijn in staat kritisch op deze debatten te reflecteren.
2. Toepassen kennis en inzicht:
 - a. Afgestudeerden beschikken over het vermogen om de teksten die in het gevolgde traject behandeld zijn kritisch te analyseren en deze in een culturele en historische context te plaatsen.

- b. Afgestudeerden zijn in staat de verkregen kennis over de centrale problematiek en de academische debatten daaromtrent te vertalen in een relevante onderzoeksvraag die wat betreft inhoud en omvang in een zelfstandig onderzoek kan worden onderzocht.
 - c. Afgestudeerden beschikken over een gedegen kennis van de gangbare onderzoeksmethoden en – technieken die van toepassing zijn bij het gevolgde traject (zoals interviewtechnieken, culturele analyse, etc.) en zijn in staat op een zelfstandige manier deze kennis te operationaliseren in een concreet en uitvoerbaar onderzoekontwerp.
 - d. Afgestudeerden zijn in staat om zelfstandig een onderzoek uit te voeren in Latijns-Amerika en beschikken over de benodigde interculturele vaardigheden om daarbij samen te werken met de relevante personen en instanties.
3. Oordeelvorming:
- a. Afgestudeerden zijn in staat om zorgvuldige afwegingen te maken aangaande de academische merites en bruikbaarheid van de academische argumenten en van het materiaal dat ten grondslag ligt aan hun onderzoek en latere eindrapportage.
 - b. Afgestudeerden kunnen zich een goed oordeel vormen van de sociale, culturele en ethische aspecten waarbij rekening dient te worden gehouden bij de uitoefening het uitvoeren van een onderzoek en bij het schrijven.
4. Communicatie:
- a. Afgestudeerden zijn in staat goed gestructureerde en heldere mondelinge presentaties te houden over een academisch onderwerp voor een publiek van specialisten of niet-specialisten.
 - b. Afgestudeerden zijn in staat op een bondige manier thema en doel van hun onderzoek duidelijk te maken aan personen en instellingen die een bijdrage kunnen leveren aan dit onderzoek.
 - c. Afgestudeerden zijn in staat de resultaten van hun onderzoek op een heldere manier en volgens de geldige academische standaarden schriftelijk te presenteren in verschillende vormen (werkstuk, essay, boekbespreking, scriptie).
5. Leervaardigheden
- a. Afgestudeerden beschikken over de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter, zoals bijvoorbeeld een promotietraject.
 - b. Afgestudeerden zijn in staat om de verworven kennis, inzicht en vaardigheden toe te passen in een werkomgeving ook als deze niet nauw aansluit op het gevolgde disciplinaire traject of aan de regio Latijns-Amerika gerelateerd is.

Bacheloropleiding Russische studies

I. Algemeen

Alle afgestudeerden van de opleiding Russische Studies hebben de onderstaande eindtermen bereikt:

1. Kennis en inzicht:
 - a. Kennis van en inzicht in de grammatica alsmede de woordenschat van het Russisch op het niveau dat toepassing mogelijk maakt zoals in 2a wordt gedefinieerd.
 - b. Een globaal overzicht van de politiek, geschiedenis, economie, taalkunde, letterkunde en cultuur van Rusland c.q. het Russisch, alsmede een gedegen kennis van en inzicht in een van de twee afstudeerrichtingen van Russische Studies.
2. Toepassing van kennis en inzicht:
 - a. Taalvaardigheid van het Russisch in de volgende termen van het Europees Referentiekader Taalvaardigheid: C1 voor Luisteren en Lezen; B2 voor Schrijven en Gesproken Interactie en Productie.
 - b. De vaardigheid om op het terrein van een van de twee afstudeerrichtingen van Russische Studies een probleemstelling te formuleren, deze te contextualiseren binnen het vakgebied of binnen een bepaalde methodologie, en hierbij relevante wetenschappelijke informatie te zoeken.
3. Oordeelsvorming:
 - a. De vaardigheid om verzamelde relevante wetenschappelijke informatie (waaronder Russischtalige bronnen) op het terrein van een van de twee afstudeerrichtingen van Russische Studies kritisch te selecteren en te evalueren in het licht van een geformuleerde probleemstelling.
 - b. De vaardigheid om kritisch te reflecteren op het eigen onderzoek, daarbij open staand voor mogelijke alternatieve argumenten.
4. Communicatie:
 - a. De vaardigheid om resultaten van eigen onderzoek op het terrein van een van de twee afstudeerrichtingen van Russische Studies zowel schriftelijk als mondeling op zorgvuldige, gestructureerde en overtuigende wijze te presenteren voor een academisch publiek (*peers*).
 - b. De vaardigheid om resultaten van eigen onderzoek op heldere wijze te verwoorden (mondeling of schriftelijk) naar een breder algemeen publiek.
5. Leervaardigheden:
 - De leervaardigheden die nodig zijn om met succes (zonder aanvullende scholing) deel te nemen aan masteropleidingen die in het verlengde liggen van de bacheloropleiding Russische Studies.

II. *Afstudeerrichting Politiek, Geschiedenis & Economie*

In aanvulling op bovenstaande eindtermen gelden onderstaande eindtermen voor de afstudeerrichting Politiek, Geschiedenis & Economie:

1. Kennis en inzicht:
 - a. Gedegen kennis van en inzicht in de belangrijkste historische vraagstukken van Rusland, in het bijzonder die van na 1917, en van de actuele academische discussie hierover.
 - b. Gedegen kennis van en inzicht in de essentiële aspecten van de politieke, internationale en economische ontwikkeling van het huidige Rusland, en van relevante begrippen en theorieën van de politicologische en economische wetenschappen.

III. *Afstudeerrichting Taal & Cultuur*

In aanvulling op bovenstaande eindtermen gelden onderstaande eindtermen voor de afstudeerrichting Taal & Cultuur:

1. Kennis en inzicht:
 - a. Gedegen kennis van en inzicht in moderne grammaticale, historische en sociolinguïstische vraagstukken van de Russische taal, en van relevante begrippen en theorieën van de algemene taalwetenschap.
 - b. Gedegen kennis van en inzicht in een representatief corpus van literaire teksten, beginnende vanaf de 19e eeuw, mede in relatie tot diverse andere uitingsvormen van de Russische cultuur, en van relevante algemeen literatuurwetenschappelijke analyses.

IV. *Doelen in termen van het Europees Referentiekader Taalvaardigheid¹*

	Propedeuse	Bachelor
Luisteren	B1	C1
Lezen	B1	C1
Gesproken interactie	A2	B2
Gesproken productie	A2	B2
Schrijven	A2	B2

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

The following achievement levels apply with regard to the programme:

1. Knowledge and understanding:
 - a. Specialised knowledge of and multi- and interdisciplinary insight into a combination of Russia's politics, history, economy, language, literature and culture, viewed in their national context and/or from a broader Eurasian and international perspective.
2. Applying knowledge and understanding:
 - a. The ability to operate a complex multi- and interdisciplinary scientific conceptual apparatus and to employ a variety of modern scientific methods, in order to

¹ Zie <http://www.erk.nl/docent/niveaubeschrijvingen> voor een beschrijving van de ERK-niveaus.

independently develop a problem formulation in the field of Russian and Eurasian Studies.

3. Judgement:

- a. The ability to independently define informed and persuasive viewpoints (on the basis of Russian and/or non-Russian sources and supplemented by one's own findings) which have an added value to scholarly discussions about developments in the field of Russian and Eurasian Studies.
- b. The ability to critically reflect on differing opinions and hypotheses as well as on one's own research, taking into account and weighing alternative arguments.

4. Communication:

- a. The ability to independently draw up an adequate scholarly report of the research conducted in the field of Russian and Eurasian Studies in various presentation forms.
- b. The ability to communicate the scientific knowledge and skills that are characteristic of graduates of the master's degree programme Russian and Eurasian Studies in a socially relevant way.

5. Learning skills:

- a. The learning skills required to being able to follow post-master's professional training or a PhD training of a largely self-determined or autonomous nature.

Masteropleiding North American Studies

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt:

1. Knowledge and insight:

- a. MA graduates will gain comprehensive knowledge of, and insight into, major issues in the history, literature, and culture of the United States, such as the struggle for civil rights, immigration, ethnic/racial identity, and U.S. foreign policy, as well as the main scholarly and theoretical debates about these issues
- b. MA graduates will have a critical understanding of theories of U.S. exceptionalism

2. Applications of knowledge and insight:

- a. MA graduates will have the ability to critically analyze American historical and literary texts and place them in a cultural and historical context
- b. MA graduates will have the ability to conduct independent multidisciplinary research in the area of North American Studies, thereby showing the ability to comprehend and apply relevant theoretical insights and methodological approaches
- c. MA graduates will have the ability to identify and collect primary and secondary sources in the area of North American Studies by means of conventional and digital databases
- d. MA graduates will have the ability to apply knowledge of North American history, literature and culture to contemporary social, political, literary, and cultural developments

- e. MA graduates will have the ability to apply the acquired skills of analysis, research, and communication in the area of North American Studies to other fields and professional contexts in which academic training at the MA level is necessary or useful
3. Judgment:
- a. MA graduates will have the ability to critically assess and utilize primary and secondary sources to construct an extended argument in the form of an MA thesis in the area of North American Studies
 - b. MA graduates will have the ability to judge the relative merits of academic opinions and arguments about contemporary developments in North American Studies
4. Communication:
- a. MA graduates will have the ability to orally present and defend the result of individual research in a group context
 - b. MA graduates will have the ability to effectively communicate research results in written English in various formats, such as book reviews, essays, and an MA thesis
5. Learning skills:
- a. The learning abilities required to be able to follow post-master's professional training or a PhD training of a largely self-determined or autonomous nature.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Studiejaar	Semester	Curstitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met	Toelichting programmawijziging	Studieidsnummer
1	I	Taalvaardigheid Spaans Module 1	González/ Churampi	hc	100	10	V			
1	I	Inleiding in de Moderne Geschiedenis van Latijns-Amerika	Silva	hc	100	10	V			
1	I	Inleiding in de Literatuur van Spaans Amerika	Inzaurrealde	hc/ wc	200	5	V			
1	I	De Erfenis van Trajanus	González	hc/ wc	100	5	V	Frans/ Italiaan s		
						30				
1	I/ II	Taalvaardigheid Spaans module 2	Pablos	hc/ wc	100	10	V			
1	II	Natievorming in Latijns-Amerika (blok 1)	Wiesebron	hc/ wc	200	5	V			
1	II	De stad in Latijns-Amerika (blok 2)	Aguiar	hc/ wc	200	5	V			
1	II	Taalkunde van Spaans Amerika I	González	hc/ wc	200	5	V			
1	II	Het beeld van de Ander	Churampi	hc/ wc	200	5	V			
						30				
						60				
2	I	Taalvaardigheid Spaans module 3a // Portugees 1	vervanger vd Velden/ Churampi // Brandellero	wc	200	5	V			
2	I	Inleiding in de letterkunde van Brazilië	Brandellero	hc/ wc	200	5	V			
2	I	Taalvaardigheid Spaans module 3b** // Portugees 2	docenten in L.A. LUCL	wc	200	5	V		** In L.A. gevolgd	
2	I	Taalvaardigheid Spaans Module 4** // Portugees 3	docenten in L.A. LUCL	hc/ wc	300	5	V		** In L.A. gevolgd	
2	I	Publiek beleid en sociale ontwikkeling**	docenten in L.A. IG	hc/ wc	200	5	V		** In L.A. gevolgd	

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met	Toelichting programmawijziging	Studiegidsnummer
2	I	Hedendaagse Kunstgeschiedenis van Latijns-Amerika**	docenten in L.A. ICD	hc/wc	200	5	V		** In L.A. gevolgd	
						30				
2	II	Taalvaardigheid Spaans module 5 // Portugees 4	vervanger vd Velden // Brandellero	wc	300	5	V			
2	II	Internationale betrekkingen in Latijns-Amerika	Wiesebron	hc/wc	400	5	V			
		Volg je het traject van Spaans, dan volg je:								
2	II	Nationale constructies, culturele (de)constructies	Rodríguez	hc/wc	400	10	V			
		Volg je het traject van Portugees, dan volg je:								
2	II	Literature and nation in Brazil	Brandellero	hc/wc	400	5	V			
		Heb je alleen Module 2 Spaans gehaald, dan volg je:								
2	II	Spaans: Taal in cultuur	Inzaurrealde	hc/wc	300	5	V	Minor LAS		
		Heb je minimaal Module Spaans 3 gehaald, dan kies je:								
2	II	Nationale constructies, culturele (de)constructies	Rodríguez	hc/wc	400	5	K			
2	II	Taalkunde van Spaans Amerika II	González	hc/wc	300	5	V			
2	II	Kerncurriculum: wetenschapsfilosofie	---	hc	200	5	F	extern		
						30				
						60				
3	I	Taalkunde van Spaans Amerika III // Taalkunde Brazilië	vervanger Saab // Brandellero	wc	300	5	V			
3	I	Maskers van het Zelf // Literature and Cinema in Brazil	Timmer // Brandellero	wc	400	5	V			

Studiejaar	Semester	Cursustitel	ALLE deelnemende docenten	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Gedeeld onderwijs met	Toelichting programmawijziging	Studiegidsnummer
		Eerste accent: één uit de volgende 3 vakken:					V			
3	I	Onderzoekstechnieken in Latijns-Amerika	Aguiar, Silva, Wiesebron	hc/wc	300	5	K			
3	I	Taalkundig onderzoek naar taalgebruik in Spaans Amerika	González	wc	300	5	K			
3	I	Wetenschappelijk onderzoek in de Spaans-Amerikaanse literatuur	Churampi	wc	300	5	K			
3	I	Keuzeruimte	---		300	15	V			
						30				
3	II	Tweede accent: één uit de volgende 3 vakken:								
3	II	Publiek beleid in Latijns-Amerika	Silva	hc/wc	400	5	K			
3	II	Thematisch college culturele analyse	Rodríguez	wc	400	5	K			
3	II	Workshop Taalkunde: Het leren van het Spaans	vervanger Saab	wc	400	5	K			
3	II	Keuzeruimte			300	15	K			
3	II	BA-eindwerkstuk		zs	400	10	V			
			Silva, Aguiar, Wiesebron				K			
			Rodríguez, Timmer, Churampi, Inzaurrealde, Brandellero				K			
			González, Saab				K			
						30				
						60				

Toelichting:

Werkvorm(en) van de cursus: hc = hoorcollege, wc = werkcollege, var = variabel

Niveau: volgens de Leidse 100-600 structuur

Status van de cursus:

V (verplicht) indien de cursus door alle studenten van de opleiding / het traject gevolgd wordt

K (keuze) indien het een optionele cursus betreft

F (facultair kerncurriculum) indien het een kerncursus betreft

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies

Studiejaar	Semester	Cursus-titel	Alle deelnemende docenten	Studiegidsnummer	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Voertaal
		Track Public Policies in Latin America (History)							
MA 1	I	State, Civil Society and Public Policies in Latin America	Silva, Wiesebron		hc/wc	500	10	V	SP
MA 1	I/ II	Research Seminar History	Aguiar		wc	500	10	V	SP
MA 1	I	Research in Latin America	Silva, Aguiar, Wiesebron		wc/st/exc	600	10	V	SP/PO
							30		
MA 1	II	Master Class: Modernity in Latin America	Silva		hc/wc	600	5	V	SP
		één uit de volgende 3 vakken:							
MA 1	II	Cultural identity in post-modern writing	Timmer		hc/wc	600	5	K	SP
MA 1	II	Wisselleerstoel Braziliaanse studies	gasthoogleraar		hc/wc	600	5	K	PO
MA 1	II	Wisselleerstoel Chileense studies	gasthoogleraar		hc/wc	600	5	K	SP
MA1	II	MA-thesis	Aguiar, Silva, Wiesebron		Zs	600	20	V	SP/PO/NL/EN
							30		

Studiejaar	Semester	Cursus-titel	Alle deelnemende docenten	Studieidsnummer	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Voertaal
		Track Cultural Analysis in Latin America (Literature)							
MA 1	I	Master Class: Hybrid Cultures	Rodríguez		hc/wc	500	10	V	SP
MA 1	I	Methods of Cultural Analysis and Critical Readings	Bandellero, Timmer		hc,wc	500	10	V	SP
MA 1	I	Research in Latin America	Rodríguez, Timmer, Inzaurrealde, Churampi, Brandellero		wc/st/exc	600	10	V	SP
							30		
MA 1	II	Cultural Identity and post-modern writing	Timmer		hc/wc	600	5	V	SP
MA 1	II	Master Class: Modernity in Latin America	Silva		hc/wc	600	5	V	SP
MA 1	II	MA-thesis	Rodríguez, Timmer, Inzaurrealde, Churampi, Brandellero		Zs	600	20	V	SP
							30		

Studiejaar	Semester	Cursus-titel	Alle deelnemende docenten	Studiegidsnummer	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Voertaal
		Track Language Variation and Bilingualism (Linguistics)							
MA 1	I	A theoretical research seminar on Language Variation and Language Change in Latin America					10	V	EN
MA 1	I	One of the following 2 Master courses from LUCL:							
MA 1	I	Advanced Linguistics			hc/wc	600	10	K	EN
Ma 1	I	Second Language: Learning and Teaching			hc/wc	600	10	K	EN
MA 1	I	Research in Latin America	González, vervanger Saab		zs	600	10	V	SP
							30		
MA 1	II	Cultural Identity and post-modern writing	Timmer		hc/wc	600	5	V	SP
MA 1	II	Master Class: Modernity in Latin America	Silva		hc/wc	600	5	V	SP
MA 1	II	MA-thesis	González, vervanger Saab		zs	600	20	V	SP
							30		

Toetsvormen:

- sg schriftelijk tentamen met gesloten vragen (multiple choice)
- so schriftelijk tentamen met korte open vragen
- se schriftelijk tentamen met enkele essayvragen
- sth take home-tentamen (opdracht van behoorlijke omvang die thuis schriftelijk wordt gemaakt)
- sw schriftelijk werkstuk

vt	proefvertaling
pr	presentatie
pa	participatie (voorbereiding colleges, discussie)
rp	research proposal
pp	paper proposal
intw	interviews
tr	tussenrapportage
ev	eindverslag over veldwerkresultaten
sop	schriftelijk opdracht

Bacheloropleiding Russische studies

Bachelor Russische Studies (sinds 2011-12 gefaseerd ingevoerd)

Jaar	Afstudeerrichting Politiek, Geschiedenis & Economie	Algemeen	Afstudeerrichting Taal & Cultuur	Facultair
1/1		Grammatica 10 Mond. taalvaardigh. 5 Acad. vaardigh. 5 Inl. Russ. letterkunde 5 Gesch. Rusland tot 1917 5		
1/2		Grammatica 10 Mond. taalvaardigh. 5 Leesvaardigh. 5 Inl. Slav. taalkunde 5 Inl. Russ. pol. &econ. 5		
2/1	Gesch. Sovjet- Unie 10 Russ. politiek 10	Grammatica 5	Russ. taal, norm & sam. 10 Russ. lit. & cult. 19e e. 10	Wetenschaps- filosofie 5
2/2		Mond. taalvaardigh. 5 Leesvaardigh. 5 Petersburgverblijf 15		Kunst-geschiedenis 5
3/1	Intern. betrek. Rusland 10		Russ. taal & structuur 10	Keuzevakken 20
3/2	Russ. economie 10 BA-werkstuk 10		Russ. modernisme 10 BA-werkstuk 10	Keuzevakken 10

Bachelors Ruslandkunde en Slavische Talen & Culturen (afbouw sinds 2011-12)

Jaar	Bachelor Ruslandkunde specifiek	Bachelors Ruslandkunde & Slavisch	Bachelor Slavisch specifiek	Facultair
1/1		Grammatica 10 Mond. taalvaardigh. 5 Acad. vaardigh. 5 Inl. Russ. letterkunde 5 Gesch. Rusland tot 1917 5		
1/2		Grammatica 10 Mond. taalvaardigh. 5 Leesvaardigh. 5 Inl. Slav. taalkunde 5 Inl. Ruslandkunde 5		
2/1	Gesch. Sovjet-Unie 10	Grammatica 5 Russ. cultuurkunde 10	Hist.-vergl. Slav. taalk. 10	Wetenschapsfilosofie 5
2/2		Mond. taalvaardigh. 5 Leesvaardigh. 5 Petersburgverblijf 15		Kunstgeschiedenis 5
3/1	Russ. politiek 10 BA-werkstuk 5		Russ. mod. taalkunde 10 BA-werkstuk 5	Keuzevakken 15
3/2	Russ. economie 10 BA-werkstuk 5		Russ. letterkunde 10 BA-werkstuk 5	Keuzevakken 15

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

Master Russian and Eurasian Studies (vanaf 2012-13)

Year	Focus Area Politics, History & Economics	Obligatory	Focus Area Language, Linguistics & Culture
1/1	Economics 10	MA Thesis & Seminar 10	Language & Society 10 Culture & Literature 10
1/2	Politics & Int. Relations 10 History 10	MA Thesis & Seminar 10	Linguistics 10

NB Studenten kiezen vier van de zes disciplineaire vakken die minimaal worden aangeboden.

Masters Russian Studies and Slavic Languages & Cultures (tot en met 2011-12)

Year	Master Russian Studies	Obligatory	Master Slavic Languages & Cultures
1/1	Economics 10	MA Thesis & Seminar 10 Culture 10	Historical Linguistics 10
1/2	Politics 10 History 10	MA Thesis & Seminar 10	East-European Linguistics 10 Modern Linguistics 10

Pre-master traject

De opleiding heeft voor studenten met een Nederlands hbo-diploma op het terrein van de Russische taal, cultuur, geschiedenis en maatschappij het volgende schakelprogramma ingericht om deficiënties weg te nemen. Kies voor 30 EC aan vakken, met een keuze uit:

Semester	Cursustitel	Studieidsnummer	Werkvorm	Niveau	EC	Status
1	Seminar Geschiedenis: Geschiedenis van de Sovjet-Unie	5822IBGS2H	wc	300	10	
1	Russische Literatuur & Cultuur 19e eeuw		wc	300	10	
1	Russische Politiek	5823VRPH	wc	300	10	
1	Russische Taal & Maatschappij	5642ITM	wc	300	10	
1	Russische Taalkunde 3	5643ITK3H	wc	300	10	
2	De economie van Rusland	5823IBAEC	wc	300	10	
2	Russische Letterkunde 3	5643ILT3H	wc	300	10	

Masteropleiding North American Studies

Studiejaar	Semester	Cursustitel	Studiegidsnummer	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Aantal deelttoetsen	Toetsvormen	Eindtermen
MA 1	I	Major Issues in American History and Culture	5224VNA1	WC	500	10	V	3	presentatie + discussie, book reviews en essay	
MA 1	I	* The Civil Rights Movement	5224KNA1	WC	500	10	K	2	presentatie + discussie en research essay	
MA 1	I	* Working Through 9/11: Literature, Film, and Memorial Culture	5224KNA2	WC	500	10	K	2	presentatie + discussie en research essay	
MA1	I	Thesis Seminar				geen	V	geen		
						30				
MA 1	II	* Migration Matters: (Im)migration, Memory, and Identity in American Literature and Film	5224KNA3	WC	500	10	K	2	presentatie + discussie en research essay	
MA 1	II	* Exiles and Modernism: European and Mexican Emigrés in Southern California	5224KNA4	WC	500	10	K	2	presentatie + discussie en research essay	
MA 1	I	* Creating an Atlantic Community: Transatlantic Relations Since 1945	5774RPC05	WC	500	10	K	3	presentatie, reading reports, research essay	
MA 1	II	** Readings in American History	5224KNA5	WC	500	10	V	7	7 book reviews	
MA 1	II	Thesis Seminar		WC		geen	V	geen		
MA 1	II	MA Thesis		ZS	600	20	V			

* Studenten dienen minimaal twee van de met * aangegeven keuzecursussen te volgen. Men mag eventueel een cursus van 10 erts buiten de eigen opleiding volgen

** Deze cursus is bedoeld voor februari instromers als vervanging van Major Issues in American History and Culture

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instream-, doorstroom- en uitstroomgegevens

De faculteit gebruikt ten behoeve van de informatie over de in-, door- en uitstroom de cijfers die de VSNU heeft aangeleverd. Het nadeel van deze cijfers is dat getallen lager dan 4 niet worden weergegeven in de overzichten, omdat deze als niet voldoende representatief worden beschouwd.

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Instream:

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	30	2	9	2	7	50
03/ 04	30	8	7	3	4	52
04/ 05	23	7	8	5	4	47
05/ 06	11	4	2	4	4	25
06/ 07	31	1	7	2	3	44
07/ 08	31	6	1	2	4	44
08/ 09	37	6	3	5	5	56
09/ 10	23	8	5	0	5	41
10/ 11	25	4	0	2	3	34

*HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek:

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
02/ 03	30	37	40	43	85
03/ 04	30	20	30	40	50
04/ 05	23	30	43	43	70
05/ 06	11	45	45	45	100
06/ 07	31	35	45	45	79
07/ 08	31	35	45	39	92
08/ 09	37	35	41	*41	*87
09/ 10	23	35	*48		
10/ 11	25	*36			

* voorlopige cijfers op peildatum 1-oktober

Rendement Vwo instroom:

Cohort	Omvang	% van	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			herins.	totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
02/ 03	19	63	5	32	47	53	63	63
03/ 04	24	80	13	38	50	54	54	54
04/ 05	16	70	13	38	69	69	75	81
05/ 06	6	55	33	50	67	83		
06/ 07	20	65	20	55	70			
07/ 08	20	65	20	80				
08/ 09	24	65	29					
09/ 10	15	65						
10/ 11	16	64						

Rendement totale instroom:

Cohort	Omvang	% van	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			herins.	totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
02/ 03	30	60	13	37	50	60	67	67
03/ 04	38	73	18	47	55	58	61	61
04/ 05	31	66	10	29	48	58	61	65
05/ 06	16	64	19	31	50	63		
06/ 07	30	68	27	57	73			
07/ 08	30	68	20	70				
08/ 09	37	66	22					
09/ 10	27	66						
10/ 11	22	65						

Uitstroom:

Jaar	Aantal geslaagden
04/ 05	4
05/ 06	20
06/ 07	20
07/ 08	17
08/ 09	26
09/ 10	27
10/ 11	37

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies

Instroom

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
05/ 06	5	1	0	2	8
06/ 07	8	3	1	4	16
07/ 08	9	0	1	3	13
08/ 09	5	1	1	2	9
09/ 10	10	3	3	4	20
10/ 11	14	5	1	6	26

Rendement

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd
06/ 07	6	13	2	14			3	6
07/ 08	11	15	1	14				
08/ 09	4	15	1	12			1	25
09/ 10	3	11			1	12	4	11
10/ 11	14	15	2	18	1	12	3	12

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
06/ 07	11
07/ 08	12
08/ 09	6
09/ 10	8
10/ 11	20

Bacheloropleiding Russische studies

Bachelor Ruslandkunde (afbouw sinds 2011-12)

Instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	0	0	0	1	0	1
03/ 04	7	0	2	1	1	11
04/ 05	5	1	3	1	3	13
05/ 06	9	5	2	1	2	19
06/ 07	8	0	0	0	1	9
07/ 08	7	2	2	0	1	12
08/ 09	3	0	0	0	2	5
09/ 10	12	1	2	1	0	16
10/ 11	6	1	0	0	0	7

* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
03/ 04	7	29	29	29	100
04/ 05	5	60	60	60	100
05/ 06	9	78	89	89	88
06/ 07	8	25	50	50	50
07/ 08	7	14	29	29	50
08/ 09	3				
09/ 10	12	42	*58		
10/ 11	6	*33			

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober

Rendement VWO instroom

Cohort	Omvang Herinsch absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
03/ 04	5	71	20	20	60	80	80	80
04/ 05	2							
05/ 06	2							
06/ 07	6	75	17	50	50			
07/ 08	6	86	50	67				
08/ 09	2							
09/ 10	7	58						
10/ 11	4	67						

Rendement totale instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	1							
03/ 04	8	73	13	25	50	63	63	63
04/ 05	8	62	13	38	50	50	63	63
05/ 06	7	37	29	43	43	43		
06/ 07	7	78	14	57	57			
07/ 08	9	75	33	56				
08/ 09	3							
09/ 10	11	69						
10/ 11	5	71						

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
05/ 06	3
06/ 07	5
07/ 08	6
08/ 09	4
09/ 10	7
10/ 11	4

Bachelor Slavische Talen & Culturen (afbouw sinds 2011-12)

Instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	5	1	2	1	0	9
03/ 04	5	0	1	1	2	9
04/ 05	1	0	0	2	0	3
05/ 06	2	0	0	0	0	2
06/ 07	3	0	0	0	0	3
07/ 08	4	0	0	2	2	8
08/ 09	3	1	0	0	1	5
09/ 10	6	1	1	0	2	10
10/ 11	2	1	0	0	2	5

* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort absoluut	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
		Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
02/ 03	5	40	40	40	100
03/ 04	5	60	60	60	100
04/ 05	1				
05/ 06	2				
06/ 07	3				
07/ 08	4	25	25	25	100
08/ 09	3				
09/ 10	6	17	*17		

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober

Rendement VWO instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	3							
03/ 04	2							
04/ 05	0							
05/ 06	1							
06/ 07	1							
07/ 08	3							
08/ 09	2							
09/ 10	5	83						
10/ 11	2							

Rendement totale instroom

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	4	44	0	0	75	75	75	75
03/ 04	5	56	0	60	80	80	80	80
04/ 05	1							
05/ 06	1							
06/ 07	1							
07/ 08	6	75	17	33				
08/ 09	3							
09/ 10	7	70						
10/ 11	5	100						

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
02/ 03	0
03/ 04	0
04/ 05	0
05/ 06	2
06/ 07	7
07/ 08	1
08/ 09	1
09/ 10	2
10/ 11	3

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

Master Ruslandkunde (tot en met 2011-12)

Instroom

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
06/ 07	3	0	0	0	3
07/ 08	1	1	1	1	4
08/ 09	1	1	1	2	5
09/ 10	3	0	0	1	4
10/ 11	6	1	0	3	10

Rendement

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl Gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd
07/ 08	1	23					1	12
09/ 10	2	32			1	22		
10/ 11	2	11			1	23	2	19

Uitstroom:

Jaar	Aantal geslaagden
07/ 08	2
09/ 10	3
10/ 11	5

Master Slavische Talen en Culturen (tot en met 2011-12)

Instroom

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
06/ 07	3	0	0	1	4
07/ 08	2	0	0	2	4
08/ 09	1	0	0	0	1
09/ 10	1	0	0	1	2
10/ 11	1	0	0	3	4

Rendement

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd absoluut	Duur opl gem in mnd
06/ 07	1	12						
07/ 08	2	10					1	12
08/ 09	1	26						
09/ 10							1	31
10/ 11	3	19					1	19

Uitstroom

Jaar	Aantal geslaagden
05/ 06	0
06/ 07	1
07/ 08	3
08/ 09	1
09/ 10	1
10/ 11	4

Masteropleiding North American Studies

Omdat de Masteropleiding North American Studies een nieuwe studie is, zijn hier de gegevens van de Masteropleidingen Geschiedenis en Engelse taal en cultuur weergegeven. Uit deze cijfers valt echter lastig op te maken, welk deel daarvan betrekking zou kunnen hebben op de opleiding North American Studies.

Instroom MA Geschiedenis voltijd:

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
04/ 05	5	1	0	3	9
05/ 06	34	5	0	3	42
06/ 07	47	8	0	8	63
07/ 08	51	6	0	8	65
08/ 09	82	6	0	13	101
09/ 10	86	8	1	13	108
10/ 11	89	16	1	11	117

Instroom MA Geschiedenis deeltijd:

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
06/ 07	0	1	0	1	2
07/ 08	4	0	0	0	4
08/ 09	10	0	0	1	11
09/ 10	9	1	2	0	12
10/ 11	8	0	0	1	9

Rendement MA Geschiedenis voltijd:

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd
04/ 05	2	1					3	12
05/ 06	5	9	5	12			3	10
06/ 07	18	13	2	12			5	12
07/ 08	29	20	5	19			4	13
08/ 09	63	21	5	14			11	14
09/ 10	67	18	5	16			8	13
10/ 11	65	21	5	17			7	14

Rendement MA Geschiedenis deeltijd:

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd	Geslaagd Absoluut	Duur opl gem in mnd
07/ 08							1	16
08/ 09	5	18	1	36				
09/ 10	1	21						
10/ 11	10	25			1	16	1	12

Uitstroom MA Geschiedenis voltijd en deeltijd:

Jaar	Aantal geslaagden
04/ 05	5
05/ 06	13
06/ 07	25
07/ 08	39
08/ 09	85
09/ 10	81
10/ 11	89

Instroom MA Engelse taal en cultuur voltijd:

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
04/ 05	2	0	0	7	9
05/ 06	14	1	1	20	36
06/ 07	25	2	0	8	35
07/ 08	26	5	0	4	35
08/ 09	28	3	1	7	39
09/ 10	40	4	1	17	62
10/ 11	54	7	0	10	71

HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Instroom MA Engelse taal en cultuur deeltijd:

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
04/ 05	0	0	1	1	2
05/ 06	3	0	2	0	5
06/ 07	1	0	0	1	2
07/ 08	9	1	2	1	13
08/ 09	6	0	1	0	7
09/ 10	8	0	3	1	12
10/ 11	20	0	1	2	23

Rendement MA Engelse taal en cultuur voltijd:

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Aantal geslaagd	Verblijfsduur gem in mnd	Aantal geslaagd	Verblijfsduur gem in mnd	Aantal geslaagd	Verblijfsduur gem in mnd	Aantal geslaagd	Verblijfsduur gem in mnd
04/ 05							5	12
05/ 06	10	39					12	11
06/ 07	15	55	1	19	1	19	8	13
07/ 08	17	61	1	12			4	15
08/ 09	19	65	4	21			6	19
09/ 10	33	63	5	21			12	16
10/ 11	44	61	3	16			12	14

Rendement MA Engelse taal en cultuur deeltijd:

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Aantal geslaagd	Verblijfsduur (gem) in mnd	Aantal geslaagd	Verblijfsduur (gem) in mnd	Aantal geslaagd	Verblijfsduur (gem) in mnd	Aantal geslaagd	Verblijfsduur (gem) in mnd
05/ 06					1	24	1	17
06/ 07							1	12
07/ 08	5	67			1	33	1	27
08/ 09	4	77	1	20				
09/ 10	5	57			1	22		
10/ 11	3	55			3	30	1	17

Uitstroom MA Engelse taal en cultuur voltijd en deeltijd:

Jaar	Aantal Geslaagden
03/ 04	0
04/ 05	5
05/ 06	24
06/ 07	26
07/ 08	29
08/ 09	34
09/ 10	56
10/ 11	66

Gerealiseerde docent-studentratio

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies
1:19

Masteropleiding Latin American Studies
1:23

Bacheloropleiding Russischestudies en masteropleiding Russian and Eurasian Studies
1:20

Masteropleiding North American Studies
1:9

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

Eerste jaar

Jaar	Sem	Cursustitel	Werkvorm	EC	Studenten	Contacturen
1	I	Inleiding Moderne Geschiedenis van Latijns- Amerika	hc	10	90 stu	48 hc
1	I	De Erfenis van Trajanus	hc	5	110 stu*	8 hc
1	I	Latijns-Amerika in woord en beeld. Een inleiding	hc/wc	5	70 stu	13 hc, 26 wc
1	I	Taalvaardigheid Spaans module 1	hc/wc	10	40 stu	26 hc, 52 wc
				30		
1	II	Natievorming in Latijns- Amerika	hc/wc	5	55 stu	14 hc, 21 wc
1	II	De stad in Latijns- Amerika	hc/wc	5	55 stu	14 hc, 21 wc
1	II	Het beeld van de Ander	hc/wc	5	50 stu	13 hc, 26 wc
1	II	Taalkunde van Spaans Amerika I	hc/wc	5	50 stu	13 hc, 26 wc
1	I/II	Taalvaardigheid Spaans module 2	hc/wc	10	60 stu	26 hc, 52 wc
				30		

* Dit vak wordt gedeeld met Frans en Italiaans.

Tweede jaar

In het tweede jaar kiezen de studenten tussen de track Spaans of Brazilië. De tracks bestaan uit een aantal gemeenschappelijke vakken en een aantal track-specifieke vakken.

Tweede jaar track Spaans

Jaar	Sem	Cursustitel	Werkvorm	EC	Studenten	Contacturen
2	I	Inleiding in de Letterkunde van Brazilië	hc/wc	5	25 stu	13 hc, 13 wc
2	I	Taalvaardigheid Spaans module 3A	hc/wc	5	25 stu	13 hc, 26 wc
2	I	Taalvaardigheid Spaans module 3B*	hc/wc	5	25 stu	13 hc, 26 wc
2	I	Taalvaardigheid Spaans module 4*	hc/wc	5	25 stu	13 hc, 26 wc
2	I	Hedendaagse Kunstgeschiedenis van Latijns-Amerika*	hc/wc	5	25 stu	26 hc, 26 wc
2	I	Sociaal Beleid in Latijns-Amerika*	hc/wc	5	25 stu	26 hc, 26 wc
				30		
2	II	Kerncurriculum: wetenschapsfilosofie	hc	5	25 stu	26 hc
2	II	Taalkunde van Spaans Amerika II	hc/wc	5	25 stu	13 hc, 26 wc
2	II	Internationale betrekkingen in Latijns-Amerika	hc/wc	5	25 stu	39 hc
2	II	Nationale constructies, culturele (de)constructies	hc/wc	10	25 stu	13 hc, 26 wc
2	II	Taalvaardigheid Spaans module 5	wc	5	25 stu	26 hc, 52 wc
				30		

* Deze onderdelen worden in Latijns-Amerika gevolgd (in Argentinië, Brazilië of Chili). Studenten van de track Brazilië volgen in plaats van Taalvaardigheid Spaans Module 3B en 4 de vakken Portugees 2 en 3.

Tweede jaar track Brazilië

Jaar	Sem	Cursustitel	Werkvorm	EC	Studenten	Contacturen
2	I	Inleiding in de Letterkunde van Brazilië	hc/wc	5	7	13 hc, 13 wc
2	I	Taalvaardigheid Portugees 1	Hc/wc	5	7	13 hc, 13 wc
2	I	Sociaal Beleid in Latijns-Amerika*	Hc/wc	5	7	26 hc, 26 wc
2	I	Hedendaagse Kunstgeschiedenis van Latijns-Amerika *	Hc/wc	5	7	26 hc, 26 wc
2	I	Taalvaardigheid Portugees 2*	wc	5	7	26 hc, 52 wc
2	I	Taalvaardigheid Portugees 3*	hc/wc	5	7	13 hc, 26 wc
				30		
2	II	Kerncurriculum: wetenschapsfilosofie	hc	5	7	26 hc
2	II	Taalkunde van Spaans Amerika II**	hc/wc	5	7	13 hc, 26 wc
2	II	Internationale betrekkingen in Latijns-Amerika	hc/wc	5	7	39 hc
2	II	Nationale constructies, culturele (de)constructies ***	hc/wc	5	7	13 hc, 26 wc
2	II	Literature and Nation in Brazil	Hc	5	7	13 hc, 26 wc
2	II	Taalvaardigheid Portugees 4	wc	5	7	26 hc, 52 wc
				30		

* Deze onderdelen worden in Latijns-Amerika gevolgd (in Argentinië, Brazilië of Chili). Studenten van de track Brazilië volgen in plaats van Taalvaardigheid Spaans Module 3B en 4 de vakken Portugees 2 en 3

** Studenten track Brazilië zullen vanaf 2013-2014 een werkcollege over Taalkunde van het Portugees volgen

*** Studenten track Brazilië met minimaal Taalvaardigheid Spaans module 3 volgen dit vak voor 5 EC. Degenen met Taalvaardigheid Spaans module 2 volgen het vak 'Spaans: Taal in Cultuur' van de minor Latijns-Amerikastudies.

Derde jaar

Jaar	Sem	Cursustitel	Werkvorm	EC	Studenten	Contacturen
3	I	Maskers van het Zelf	wc	5	35 stu	52 wc
3	I	Taalkunde van Spaans Amerika III*	wc	5	35 stu	52 wc
3	I	Keuzeruimte		15		52 hc
		Eerste accent: één uit de volgende 3 vakken:				
3	I	Onderzoekstechnieken in Latijns-Amerika	hc/wc	5	32 stu	26 wc
3	I	Taalkundig onderzoek naar taalgebruik in Spaans Amerika	wc	5	3 stu	26 wc
3	I	Wetenschappelijk onderzoek in Latijns-Amerikaanse culturele analyse	wc	5	4 stu	26 wc
30						
3	II	Keuzeruimte		15		52 hc
3	II	Tweede accent: één uit de volgende 3 vakken:				
3	II	Publiek beleid in Latijns-Amerika	hc/wc	5	40 stu	20 hc, 6 wc
3	II	Thematisch college culturele analyse: de verbeelding van de Latijns-Amerikaanse stad	wc	5	6 stu	26 wc
3	II	Workshop Taalkunde: Het leren van het Spaans	wc	5	5 stu	26 wc
3	II	BA-eindwerkstuk				
		Geschiedenis	zs	10	40 stu	10 per stu
3	II	Literatuur	zs	10	5 stu	10 per stu
3	II	Taalkunde	zs	10	5 stu	10 per stu
30						

*Studenten track Brazilië zullen vanaf 2013-2014 een werkcollege over Taalkunde van het Portugees volgen.

Masteropleiding Latin American Studies

Traject: Public Policies in Latin America (Modern history)

Sem	Cursustitel*	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Contacturen
I	State, Civil Society and Public Policies in Latin America	Hc/wc	500	10	V	18 hc, 18 wc
I	Research Seminar History	Wc	500	10	V	9 hc, 9 wc
I	Research in Latin America	Wc/st/exc	600	10	V	10 uur tutoring
				30		
II	Master Class: Modernity in Latin America	Hc/wc	600	5	V	18 hc, 6 wc
II	An option between: - Cultural identity and post-modern writing - Visiting Chair Brazil - Visiting Chair Chile	Hc/wc	600	5	K	16c, 8wc
II	MA-thesis	Zs	600	20	V	8 uur per student
				30		

Traject: Cultural Analysis in Latin America (Literature)

Sem	Cursustitel*	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Contacturen
I	Master Class: Hybrid Cultures	Wc	500	10	V	18wc
I	Methods of Cultural Analysis and Critical Readings	Wc	500	10	V	18 wc
I	Research in Latin America	Wc/st/exc	600	10	V	10 uur tutoring
				30		
II	Cultural identity and post-modern writing	Hc/wc	600	5	V	16c, 8wc
II	Master Class: Modernity in Latin America	Hc/wc	600	5	V	18 hc, 6 wc
II	MA-thesis	Zs	600	20	V	8 u. per stud.
				30		

Traject: Language Variation and Bilingualism (Linguistics)

Sem	Cursustitel*	Werkvorm	Niveau	EC	Status	Contacturen
I	One of the following Master courses from LUCL: Advanced Linguistics Second Language: Learning and Teaching	Wc	500	10	K	18 wc
I	Research Seminar: Language Variation and Language Change	Hc/wc	500	10	V	9 hc, 9 wc
I	Research in Latin America	Wc/st/exc	600	10	V	10 uur tutoring
				30		
II	Master Course LUCL	Hc/wc	600	5	V	12 hc, 12 wc
II	A choice between: - Cultural identity and post-modern writing -Master Class: Modernity in Latin America	Hc/wc	600	5	K	18 hc, 6 wc
II	MA-thesis	Zs	600	20	V	8 u. per stud.
				30		

Toelichting: * Alle cursustitels zijn oorspronkelijk in het Spaans.

Werkvorm(en) van de cursus: hoorcollege (hc); werkcollege, practicum (wc); zelfstudie (zs); excursie (exc); stage (st). Niveau: volgens de Leidse 100-600 structuur

Status van de cursus: V = (verplicht) indien de cursus door alle studenten van de opleiding/het traject gevolgd wordt.

K = (keuze) indien het een optionele cursus betreft.

Bacheloropleiding Russische Studies

	Contacturen p/w
jaar 1 / semester 1	22
jaar 1 / semester 2	20
jaar 2 / semester 1	14
jaar 2 / semester 2 in Sint-Petersburg	18
jaar 2 / semester 2 thuisblijfprogramma	6
jaar 3 / semester 1 NB Contacturen Vrije Keuzeruimte niet meegerekend (50% van het semester in EC)	2 tot 4
jaar 3 / semester 2 NB Contacturen Vrije Keuzeruimte niet meegerekend (50% van het semester in EC) NB Totaal individuele contacturen voor begeleiding bachelorwerkstuk: 8	2 tot 4

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

	Contacturen p/w
jaar 1 / semester 1 NB Totaal individuele contacturen voor begeleiding/seminar masterscriptie: 12	3 tot 6
jaar 1 / semester 2 NB Totaal individuele contacturen voor begeleiding/seminar masterscriptie: 12	3 tot 6

Masteropleiding North American Studies

Semester 1, 2012-13	College-uren	Incidenteel
Major Issues in American history (V)	3 per week	1,5 uur nabespreking presentatie en recensies
Civil Rights Movement (KV)	3 per week	30 min. nabespreking presentatie
Working Through 9/11(KV)	2,5 per week	12 uur filmvertoning + 1 uur voor- en nabespreking presentatie
Thesis seminar	6 uur per semester	
Individuele scriptiebegeleiding		c. 2,5 uur per semester
Semester 2, 2012-13		
Migration Matters (KV)	2,5 per week	6 uur film + 1 uur voor- en nabespreking presentatie
Exiles and Modernism (KV)	2,5 per week	1 uur voor- en nabespreking presentatie
Creating a Transatlantic Community (KV)	2 per week	30 min. nabespreking presentatie
Readings in American History (V: alleen voor studenten die in februari instromen)	2 per week	1 uur nabespreking presentatie en recensies
Thesis seminar (V)	8 uur per semester	
Individuele scriptiebegeleiding		5-10 uur per semester

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Programma visitatie Regiostudies Leiden								
		Subcluster 1			Subcluster 2			Subcluster 3
		Prof.dr. Alfons Wouters			Prof.dr. Wolfgang Behr			Prof.dr. Jadranka Gvozdanovic
		Prof.dr. Karla Pollmann			Prof.dr. Nigel Worden			Prof.dr. Dirk Kruijt
		Prof.dr. Elisabeth Hollender			Daniël Meijer (student-lid)			Prof.dr. Gert Buelens
		<i>Linda van der Grijpspaarde (secretaris)</i>			<i>Floor Meijer (secretaris)</i>			<i>Mariëtte Ansing (secretaris)</i>
		Opleidingen:			Opleidingen:			Opleidingen:
		BA Griekse en Latijnse taal en cultuur (GLTC)			BA Chinastudies (China)			BA Latijns-Amerikastudies (LAS)
		BA Oude Culturen van de Mediterrane Wereld (OCMW)			BA Japanstudies (Japan)			MA Latin American Studies (LAS)
		MA Classics & Ancient Civilizations (CAC)			BA Koreastudies (Korea)			MA North American Studies (NAS)
		BA Midden-Oostenstudies (MOS)			BA Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies (ZZOA)			BA Russische Studies (Russisch)
		MA Middle Eastern Studies (MES)			MA Asian Studies 60 ec (Asian 60)			MA Russian and Eurasian Studies (Russian)
					MA Asian Studies 120 ec (Asian 120)			
					BA Afrikaanse talen en culturen (ATC)			
					MA African Studies (AS)			
Dag 1								
Maandag 27 mei 2013								
8:30	10:00	Leestafel			Leestafel		Leestafel	
10:00	12:00	voorbereidende bespreking subcommissie			voorbereidende bespreking subcommissie		voorbereidende bespreking subcommissie	

12:00	13:00	opleidingsvoorzitters: Ba GLTC: <i>Dr. M. van Raalte</i> Ba OCMW: <i>Prof.dr. O.E. Kaper</i> Ma CAC: <i>Prof.dr. O.E. Kaper</i> Ba MOS en Ma MES: <i>dr. A.A. Seyed-Gohrab</i>	opleidingsvoorzitters: Ba China: <i>Prof.dr. R.P.E. Sybesma</i> Ba Japan: <i>Prof.dr. K.J. Cnietka</i> Ba Korea: <i>Prof.dr. R.E. Breuker</i> Ba ZZOA: <i>Prof.dr. P.C. Bisschop</i> Ma Asian (60 + 120 ec): <i>Prof.dr. F.N. Pieke</i> Ba + Ma Afrika: <i>Prof.dr. M.P.G.M. Mous</i>	opleidingsvoorzitters: Ba + Ma LAS: <i>Prof.dr. P. Silva</i> Ma NAS: <i>Mw. Dr. J.C. Kardux</i> Ba + Ma Russisch: <i>Prof.dr. J.Schaecken</i>
13:00	14:00	<i>lunch</i>	<i>lunch</i>	<i>lunch</i>
14:00	14:45	studenten Ba GLTC en OCMW - <i>Lisa de Goffau, OCMW/Wereld vd Bijbel BA1</i> - <i>Vincent Boers, OCMW/Mediterrane wereld in breed perspectief BA2</i> - <i>Lucia Langerak, OCMW/Egyptologie BA2</i> - <i>Marlon van Wijk, OCMW/Assyriologie BA3</i> - <i>Sjors Leek, GLTC BA 1</i> - <i>Eveline van Rijn, GLTC BA2</i> - <i>Jolijn Gerritsen, GLTC BA2</i> - <i>Anne van Schaik, GLTC BA3</i>	studenten Ba China en Japan - <i>Marit Haughton, China BA2</i> - <i>Joep Smoremburg, China BA2</i> - <i>Gina van Ling, China BA3</i> - <i>Ties Boonzajer Flaes, China BA3</i> - <i>Anne van Bergen, Japan BA2</i> - <i>Tanja Hof, Japan BA2</i> - <i>Bruce Winkelman, Japan BA3</i>	studenten Ba en Ma LAS - <i>Kenneth Pattinama, BA1</i> - <i>Hannelien Schütz, BA2</i> - <i>Justine van Wassenaer, BA3</i> - <i>Reinoud Clemens, BA3</i> - <i>Dennis Bus, BA3</i> - <i>Marieke Schreuder, MA</i> - <i>Karin van der Velde, MA</i>
14:45	15:30	docenten Ba GLTC en OCMW - <i>Dr. R. van Walsen, OCMW, Egyptologie</i> - <i>Dr. B.J.J. Haring, OCMW, Egyptologie</i> - <i>Dr. M.L. Folmer, OCMW, Hebreeuws en Aramees</i> - <i>Dr. J.G. Derksen, OCMW, Assyriologie</i> - <i>Prof.dr. I. Sluiter, GLTC, Griekse taal en cultuur</i> - <i>Prof.dr. A.B. Wessels, GLTC, Latijnse taal en cultuur</i> - <i>Dr. C.H. Pieper, GLTC, Latijnse taal en cultuur</i> - <i>Dr. A.M. Rademaker, Griekse taal en cultuur</i>	docenten Ba China en Japan - <i>Dr. R.J. Länsisalmi, Japan, Discours analyse</i> - <i>Dr. E.D. Herber, Japan, Sociologische perspectieven op Japan</i> - <i>Dr. E. Mark, Japan, Moderne Japanse geschiedenis</i> - <i>Dr. H. van der Veere, Japans, Religie in Japan</i> - <i>Drs. A.S. Keijser, China, Chinese literatuur, film en taal</i> - <i>Prof.dr. F.N. Pieke, China, Sociale antropologie</i> - <i>Dr. F.A. Schneider, China, Politiek van modern China</i> - <i>Drs. Y.Z. Zhang, taalvererving Chinees</i>	docenten Ba en Ma LAS - <i>Dr. J.C. Gomez Aguiar, Latijns-Amerikaanse geschiedenis</i> - <i>Dr. A. Churampi Ramirez, Latijns-Amerikaanse letterkunde</i> - <i>Dr. P. González González, taalvariatie en taalvererving</i> - <i>Drs. M.P. van der Velden –Rodríguez, taalvererving</i> - <i>Dr. S.L.A. Brandellero, Portugees, Braziliaanse literatuur en cultuur</i> - <i>Dr. G. Inzaurrealde, Latijns-Amerikaanse letterkunde</i> - <i>Dr. N. Timmer, Latijns-Amerikaanse letterkunde</i>

15:30	16:00	voorlopige bevindingen Ba GLTC en OCMW	voorlopige bevindingen Ba China en Japan	voorlopige bevindingen Ba en Ma LAS
16:00	17:30	bijeenkomst commissie geheel: presentatie bevindingen door secretarissen		
19:00		diner	diner	diner
Dag 2				
Dinsdag 28 mei 2013				
8:30	9:00	voorbereking subcommissie	voorbereking subcommissie	voorbereking subcommissie
9:00	9:45	studenten Ba MOS en Ma MES <ul style="list-style-type: none"> - Nynke Pel, BA 1 Perzisch - Imar Koutchoukali, BA 2 Arabisch - Seda Dural, BA 3 Turks - Elke Spiessens, BA 3 Arabisch - Lars Moll, BA 3 Arabisch - Charlie van Genuchten, MA, Modern Middle East - Sarah Kunzelmann, MA, Modern Middle East 	studenten Ba Korea en BA ZZOA <ul style="list-style-type: none"> - Sharab Arifin, ZZOA, BA1 - Ruben Westhoff, ZZOA, BA2 - Jule Forth, ZZOA, BA2 - Christiaan Kiekkert, ZZOA, BA2 - Kristel Struiksma, Korea BA3 - Nils Meesterburrie, Korea BA3 - Terry Speyer, Korea BA1 - Rachel van den Berg, Korea BA1 	studenten Ma North American Studies <ul style="list-style-type: none"> - Rian van Spaandonk - Arwen van Hout - Masy Naimi Zakeer - Jimmy Jenkins
9:45	10:30	docenten Ba MOS en Ma MES <ul style="list-style-type: none"> - Prof.dr. Petra Sijpesteijn, Arabische taal en cultuur - Dr. Gabriëlle van den Berg, Perzische taal en cultuur - Prof.dr. Erik-Jan Zürcher, Turkse taal en cultuur - Prof.dr. Hans Theunissen, Turkse taal en cultuur 	Docenten Ba Korea en Ba ZZOA <ul style="list-style-type: none"> - Dr. A.T.P.G. van Engelenhoven, ZZOA, beschrijvende en vergelijkende taalkunde - Prof.dr. D.E.F. Henley, ZZOA, Hedendaags Indonesië - Dr. E.M. Raven, ZZOA, Kunst en materiële cultuur van Zuid-Azië - Prof.dr. N.K. Wickramasinghe, ZZOA, Modern Zuid-Azië - Dr. K. De Ceuster, Korea, Koreaanse geschiedenis, politiek, economie en taal - Drs. Myongsuk Cbi, Korea, taalverwerving - Prof.dr. R.E. Breuker, Korea, Koreastudies 	docenten Ma North American St <ul style="list-style-type: none"> - Prof.dr. A. Fairclough, Amerikaanse geschiedenis - Prof.dr. G.P. Scott-Smith, Amerikaanse geschiedenis - Dr. E.F. van de Bilt, Amerikaanse geschiedenis - Dr. J.C. Kardux, Amerikaanse letterkunde en cultuur
10:30	11:00	subcommissie intern	subcommissie intern	subcommissie intern

11:00	11:15	<i>pauze</i>	<i>pauze</i>	<i>pauze</i>
11:15	12:00	studenten Ma Classics & Ancient Civilizations <ul style="list-style-type: none"> - Maud Slingenbergh, Egyptology - Suzanne Knauff, Egyptology - Naomi Lodder, Classics - Nienke Boomsma, Classics - Hannes Vlaardingerbroek, Hebrew and Aramaic <p>NB: er zijn op dit moment geen studenten actief binnen de track Assyriology</p>	studenten Ma Asian Studies (60+120) <ul style="list-style-type: none"> - Elisa Reche Vincente, South Asian Studies - 60 ec - Jorine Petitjean, South East Asian Studies - 60 ec - Zibui Yan, Politics, Society and Economy - 60 ec - Hoseung Lee, Literature, Arts and Culture - 60 ec - Daniel Agmon, Chinese Studies - 120 ec - Maarten Stolk, Japanese Studies - 120 ec - Michelle Cheung, Korean Studies - 120 ec 	studenten Ba en Ma Russisch <ul style="list-style-type: none"> - Stijn Brinkman, BA1 - Lisa Habermehl, BA1 - Thijs Voets, BA2 - Amy Bakkes, BA3 - Dorine Schellens, BA3 - Ico Davids, MA
12:00	13:00	<i>lunch</i>	<i>lunch</i>	<i>lunch</i>
13:00	13:45	docenten Ma Classics & Ancient Civilizations <ul style="list-style-type: none"> - Dr. B.J.J. Haring, Egyptologie - Dr. C. Waerzeggers, Assyriologie - Dr. M.F.J. Baasten, Hebreeuws-Aramees - Prof.dr. I. Sluiter, Griekse taal en cultuur - Dr. C.C. De Jonge, Griekse taal en cultuur - Dr. S.T.M. De Beer, Latijnse taal en cultuur - Dr. K. Donker – van Heel, Papyrologie 	docenten Ma Asian Studies (60 + 120) <ul style="list-style-type: none"> - Prof.dr. I.B. Smits, Japanse literatuur en film - Prof.dr. R.P.E. Sybesma, Chinese taalkunde - Dr. E. Mark, Moderne Japanse geschiedenis - Prof.dr. D.E.F. Henley, Hedendaags Indonesië - Prof.dr. M.J. Klokeke, Kunst en materiële cultuur van Zuid-Oost Azië - Prof.dr. P.C. Bisschop, Sanskriet en oude cultuur van Zuid-Azië - Ying-ting Wang MA, taalvererving Mandarijn - Prof.dr. R.E. Breuker, Koreastudies 	docenten Ba en Ma Russisch <ul style="list-style-type: none"> - L.B. Anissimova, taalvaardigheid - M.E. Anagnimova MA, taalvaardigheid - Dr. M. Bader, Russische economie - Dr. O.F. Boele, Russische literatuur en cultuur - Drs. T. Bouma, taalvaardigheid - Dr. E.L.J. Fortuin, Russische taalkunde - Prof.dr. A.W.M. Gerrits, Russische politiek en geschiedenis
13:45	14:30	voorlopige bevindingen Ba en Ma Midden-Oostenstudies en Ma Classics & Ancient Civilizations	studenten Ba en Ma Afrika <ul style="list-style-type: none"> - Marton Bax, BA1 - Kirsten Reuneker, BA3 - Joosje Christophersen, BA3 - Eveline Nevers, BA3 - Margot Potemans, BA3 - Rebecca Heijs (Ma) 	voorlopige bevindingen Ma North American Studies, Ba en Ma Russisch
14:30	15:15		docenten Ba en Ma Afrika <ul style="list-style-type: none"> - Dr. M.G. Kossmann, Berberse talen - Prof.dr. R.J. Ross, Zuidelijk Afrika - Prof.dr. M.E. de Bruijn, Geschiedenis van Afrika 	

			- <i>Dr. D. Merolla, Orale Literatuur</i>	
15:15	16:30	<i>pauze</i>	voorlopige bevindingen Ba Korea, Ba ZZO, MA Asian (60 en 120), Ba en MA Afrika	<i>pauze</i>
16:30	16:45		<i>pauze</i>	
16:45	17:30	bijeenkomst commissie geheel: presentatie bevindingen door secretarissen		
17:30	18:15	alumni subcluster - <i>Paul Driessen (MOS)</i> - <i>Gaye Eksen (MOS)</i> - <i>Efthychia Milona (MOS)</i> - <i>Elsemieke Daalder (GLTC/CAC)</i> - <i>Rico Seerden (GLTC/CAC)</i> - <i>Dr. Christian Greco (Egyptologie/CAC)</i> - <i>Rients de Boer MA (Assyriologie/CAC)</i> - <i>Henk de Waard MA (Hebreeus/CAC)</i>	alumni subcluster - <i>Catherina Wilson (African Studies)</i> - <i>Deirdre Sneep, (Japanstudies)</i> - <i>Frank Ochsendorf (voorm. MA Indonesian Studies)</i> - <i>Lennard Kager (Korean Studies)</i> - <i>Gabe van Beijeren (Chinastudies)</i>	alumni subcluster - <i>Paul Mancebo Bantista (LAS)</i> - <i>Poppy Savenije (LAS)</i> - <i>Nils van der Vegte (Russisch)</i> - <i>Sveta Litvinova (Russisch)</i> - <i>Joep van der Zijden (NAS, Engels)</i> - <i>Caspar Mulders (NAS, Geschiedenis)</i> - <i>Lisa van Montare (NAS, Geschiedenis)</i>
19:00		<i>diner</i>	<i>diner</i>	<i>diner</i>
Dag 3				
Woensdag 29 mei 2013				
9:00	9:20	OC-leden: studenten - <i>Rikst Ponjee (OCMW)</i> - <i>Uzume Wijnsma (OCMW)</i> - <i>Leanne Jansen (CAC)</i> - <i>Petra Hoogenboom (CAC)</i> - <i>Leonie Henkes (GLTC)</i> - <i>Lineke Brink (GLTC)</i> - <i>Hans Würzer (MOS)</i> - <i>Kim Mulder Romeijn (MOS)</i>	OC-leden: studenten - <i>Jessica Verdel (Ma Asian 60+120)</i> - <i>Tineke Dijkstra (Ba en Ma Afrika)</i> - <i>Hugo Kolstee (Ba China)</i> - <i>Bob Rambonnet (Ba Japan)</i> - <i>Casper Luckerhof (Ba ZZO)</i> - <i>Rosa Brandse (Ba Korea)</i>	OC-leden: studenten - <i>Lydia Bekebrede (LAS)</i> - <i>Priscilla Kluijtmans (LAS)</i> - <i>Elfi Beijering (LAS)</i> - <i>Meggie Plat (Russisch)</i> - <i>Nick van Staalduinen (Russisch)</i> - <i>Astrid Fokkema (NAS)</i> - <i>Jasper Maassen (NAS)</i>
9:20	9:40	OC-leden: docenten - <i>Drs. T.J.H. Krispijn (OCMW)</i> - <i>Prof.dr. J. van der Vliet (OCMW)</i> - <i>Prof.dr. A.B. Wessels (CAC)</i> - <i>Dr. C. Waerzeggers (CAC)</i> - <i>Dr. C.C. de Jonge (GLTC)</i>	OC-leden: docenten - <i>Prof.dr. D.E.F. Henley (Ma Asian 60+120)</i> - <i>Mw. Dr. D. Merolla (Ba en Ma Afrika)</i> - <i>Mw. Dr. T.M.V. D'Haeseleer (Ba China)</i> - <i>Drs. M.M.E. Buijnsters (Ba Japan)</i> - <i>Dr. K. de Ceuster (Ba Korea)</i>	OC-leden: docenten - <i>Dr. H. Kern (Russisch)</i> - <i>Dr. M. Bader (Russisch, vzw)</i> - <i>Dr. N. Timmer (LAS, vzw)</i> - <i>Dr. P. González González (LAS)</i> - <i>Prof.dr. G.P. Scott-Smith (NAS)</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - <i>Dr. R.M. van den Berg (GLTC)</i> - <i>Dr. G.R. van den Berg (MOS)</i> - <i>Mr. M.M. Yildirim (MOS)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Prof.dr. M.J. Klokke (Ba ZZOA)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Dr. E.F. van de Bilt (NAS)</i>
9:40	10:45	voorzitters examencommissies, studiecoördinatoren <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dr. R.M. van den Berg (vz excie Ba GLTC)</i> - <i>Dr. B.J.J. Haring (vz excie CAC/OCMW)</i> - <i>Dr. A.M. Rademaker (lid excie CAC/OCMW, secr excie Ba GLTC)</i> - <i>Dr. J. Schmidt (vz excie Ba MOS en Ma MES)</i> - <i>Dr. E.P. den Boer (ambtelijk secr excie MOS/MES)</i> - <i>Drs. E.G. van Duijnen (studiecoördinator Ba OCMW, Ba MOS)</i> - <i>J.K. Koning MA (studiecoördinator Ba GLTC en Ma CAC/Classics)</i> 	voorzitters examencommissies, studiecoördinatoren <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dr. F.K. Ameka (vz excie Afrika)</i> - <i>Prof.dr. S.R. Landsberger (vz excie China)</i> - <i>Dr. A.E. Ezama (vz excie Japan)</i> - <i>Dr. P. van Els (excie Aziëstudies)</i> - <i>Drs. L.J. Bos (ambtelijk secr. Excie Aziëstudies)</i> - <i>Drs. T. Bouma (studiecoördinator Ba en Ma Afrika)</i> - <i>Drs. A.B. Amir (studiecoördinator Ba China en Ma Asian 120 ec)</i> 	voorzitters examencommissies, studiecoördinatoren <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dr. M.L. Wiesebron (vz excie Ba en Ma LAS)</i> - <i>Dr. J.F. van Dijkhuizen (vz excie Art and Literature and American Studies)</i> - <i>Dr. O.F. Boele (vz excie Russisch)</i> - <i>Dr. J.H.C. Kern (lid excie Russisch)</i> - <i>Mw. M.A.G. van Leeuwen (studiecoördinator Ba en Ma LAS)</i> - <i>Drs. T.H.M. de Jong (studiecoördinator Ma NAS)</i>
10:45	11:15	subcommissie intern	subcommissie intern	subcommissie intern
11:15	13:00	bijeenkomst commissie geheel: voorbereiding gesprek formeel verantwoordelijken, inclusief lunch		
13:00	14:00	Gesprek formeel verantwoordelijken, commissie als geheel <ul style="list-style-type: none"> - <i>Prof.dr. W.H. van den Doel, decaan</i> - <i>Mw. Prof.dr. H.L. Murre-van den Berg, vice-decaan</i> - <i>Mw. Drs. J. Riel, portefeuillehouder bedrijfsvoering</i> - <i>Mw. E. Kastelein MA, assessor</i> - <i>Mw. S. Arens, beleidsmedewerker</i> 		
14:00	16:30	bijeenkomst commissie geheel		
16:30	17:00	mondelijke presentatie voorlopige bevindingen		
17:00		Borrel		

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies

0529087
0566381
0846805
0802506

Masteropleiding Latijns-Amerikastudies

1053485
0353515
1092197
0628727

Bacheloropleiding Russische studies

0948950
0506532
0704016
0815837

Masteropleiding Russian and Eurasian Studies

0774545
0628417
0613738
1100688

Masteropleiding North American Studies

0571520
0505803
0618829
0233315
0202525
0682624
0311081
0821489
0459615
0318000

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Verslagen van overleg in relevante commissies / organen (in ieder geval examencommissie en opleidingcommissie van laatste twee afgeronde studie jaren);

- Samenvatting en analyse van recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie;
- Toetsmateriaal van alle cursussen (tentamens, werkstukopdrachten, richtlijnen voor stageverslagen en presentaties etc) en de toetsmatrix;
- Documentatie over docent- en studenttevredenheid, waaronder alumni-enquêtes.

De commissie bestudeerde de leerdoelen, boeken, readers, overige materialen, toetsen, ingevulde toetsen, werkstukken, antwoordmodellen en evaluaties van de volgende vakken:

B Russische Studies	Russische Grammatica (bachelor 1/1)
	Russische economie (bachelor 3)
B Latijns-Amerikastudies	Nartievorming in Latijns Amerika" van Dr. Wiesebron
	Inleiding in de letterkunde van Brazilië
M Russian and Eurasian Studies	Culture and Literature
	Linguistics
M Latin American Studies	State, Civil Society and Public Policies in Latin America
	Cultural Identity and post-modern writing
M North American Studies	Major Issues in American History and Cult
	Working through 9/11

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Dirk Kruijt*

ADRES: *Kapteynlaan 85, 3571 XY Utrecht*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

LAU Studies

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING: *Leiden*

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Leiden*

DATUM: *26.05.2013*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:
Nigel Anthony WORDEN

ADRES:
Department of Historical Studies, University of Cape Town, P.Bag, Rondebosch 7701,
South Africa

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE
OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET
BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON,
ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN
VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN
DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen
BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Cape Town

DATUM: 9 July 2013

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *WOLFGANG BEHR*ADRES: *SIGNAUSTR. 10, CH-8008 ZÜRICH, SWITZERLAND*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *ZÜRICH*DATUM: *23.12.2013*HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Alfons WOUTERS*

ADRES: *Eekstraat 91 3111 ROTSELAAR (België)*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Rotseleer*

DATUM: *1 november 2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Karla POLLMANN*

NAAM:

13 Hutchison Court

ADRES:

GB - St Andrews KY16 8HA, SCOTLAND

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Amsterdam

DATUM:

05 November 2012

HANDTEKENING:

Karla Pollmann

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: ELISABETH HOLLENDER

ADRES: BARTHELSTR 30, 50823 KÖLN, GERMANY

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Köln

DATUM: 15.12.2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: GERT BUELENS

ADRES: VENNELAAN 17
B-9830 ST.-MARTENS-LATEM

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

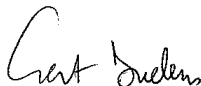
VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: ST.-MARTENS-LATEM DATUM: 04/11/2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Prof. Dr. J. Grozdanovic*

NAAM:

ADRES: *Universiteit Heidelberg*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Amsterdam* DATUM: *5.11.2012*

HANDTEKENING: *Indraulis Sundaunovic*

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Daniël Meijer

ADRES: Marckenaborg 26

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

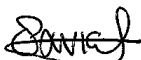
VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Groningen

DATUM: 05/11/2012

HANDTEKENING:

DECLARATION OF INDEPENDENCE AND CONFIDENTIALITY

TO BE SUBMITTED PRIOR TO THE ASSESSMENT OF THE PROGRAMME

THE UNDERSIGNED

NAME: Mariëtte Amsing

HOME ADDRESS:

Fruinplantsoen 47
3571 PS Utrecht

HAS BEEN ASKED TO ASSESS THE FOLLOWING PROGRAMME AS AN EXPERT / SECRETARY:

Bacheloropleiding Latijns-Amerikastudies, masteropleiding
Latijns-Amerikastudies, Bachelor Russische Studies, masteropleiding
Russian & Eurasian Studies, masteropleiding North America Studies

APPLICATION SUBMITTED BY THE FOLLOWING INSTITUTION:

Universiteit Leiden

HEREBY CERTIFIES TO NOT MAINTAINING ANY (FAMILY) CONNECTIONS OR TIES OF A PERSONAL NATURE OR AS A RESEARCHER / TEACHER, PROFESSIONAL OR CONSULTANT WITH THE ABOVE INSTITUTION, WHICH COULD AFFECT A FULLY INDEPENDENT JUDGEMENT REGARDING THE QUALITY OF THE PROGRAMME IN EITHER A POSITIVE OR A NEGATIVE SENSE;

HEREBY CERTIFIES TO NOT HAVING MAINTAINED SUCH CONNECTIONS OR TIES WITH THE INSTITUTION DURING THE PAST FIVE YEARS;

CERTIFIES TO OBSERVING STRICT CONFIDENTIALITY WITH REGARD TO ALL THAT HAS COME AND WILL COME TO HIS/HER NOTICE IN CONNECTION WITH THE ASSESSMENT, INsofar AS SUCH CONFIDENTIALITY CAN REASONABLY BE CLAIMED BY THE PROGRAMME, THE INSTITUTION OR NVAO;

HEREBY CERTIFIES TO BEING ACQUAINTED WITH THE NVAO CODE OF CONDUCT.

PLACE: Utrecht

DATE: 25-03-14

SIGNATURE:

Bijlage bij de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden Regiostudies

Instelling	Commissielid	Secretaris
Vrije Universiteit	Alfons Wouters Karla Pollmann Gert Buelens Jadranka Gvozdanovic Daniël Meijer	Willemijn van Gastel
Universiteit van Amsterdam	Alfons Wouters Karla Pollmann John Nawas Elisabeth Hollender Gunnar de Boel Daniel Meijer	Linda van der Grijspaarde Muriel Jansen
Radboud Universiteit	Alfons Wouters Karla Pollmann Gert Buelens Thalia Lysen	Linda van der Grijspaarde
Universiteit Leiden	Alfons Wouters Karla Pollmann Elisabeth Hollender Nigel Worden Wolfgang Behr Jadranka Gvozdanovic Dirk Kruijt Gert Buelens Daniel Meijer	Linda van der Grijspaarde Floor Meijer Jasne Krooneman (onder verantwoordelijkheid van Floor Meijer) Mariëtte Amsing (onder verantwoordelijkheid van Meg van Bogaert) Bijdrage aan de rapportage Adrienne Huijzer Joke Corporaal Daan de Lange
Rijksuniversiteit Groningen	Alfons Wouters Karla Pollmann Elisabeth Hollender Gert Buelens Thalia Lysen	Floor Meijer Nadine Vestering (onder verantwoordelijkheid van Floor Meijer)
Universiteit Utrecht	Alfons Wouters Karla Pollan Jadranka Gvozdanovic Gert Buelens Daniël Meijer	Linda van der Grijspaarde